

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน
แกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

**THE RELATIONSHIP BETWEEN THE PARTICIPATORY MANAGEMENT
AND INCLUSIVE EDUCATION MANAGEMENT OF LEADING
INCLUSIVE SCHOOLS UNDER MAE HONG SON PRIMARY
EDUCATION SERVICE AREA OFFICE**

พัชรภรณ์ ใจยายอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

พ.ศ. 2566

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการ
เรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

ผู้วิจัย

นางสาวพัชรภรณ์ ใจยายอง

สาขาวิชา

การบริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

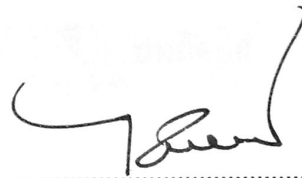
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ ธรรมไชย

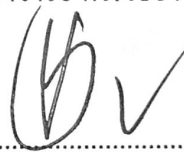
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

อาจารย์ ดร.ถนัด บุญชัย

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ ธรรมไชย)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ถนัด บุญชัย)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณี ภู่วัน)

วันที่ ...๑๙... เดือน ...มิถุนายน... พ.ศ. ๒๕๖๖

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

ผู้วิจัย : พัทธกรณ ใจยาของ

สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

: รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ ธรรมไชย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

: อาจารย์ ดร.ณัด บุญชัย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน 2) ศึกษาการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ครูที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษ และคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม จำนวนทั้งสิ้น 136 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมเท่ากับ 0.98 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการจัดการเรียนร่วมเท่ากับ 0.95 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การสังเคราะห์เนื้อหา รวมทั้งใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนโดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : การบริหารแบบมีส่วนร่วม, การจัดการเรียนร่วม, โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

The Title : The Relationship between the Participatory Management and Inclusive Education Management of Leading Inclusive Schools Under Mae Hong Son Primary Education Service Area Office

The Author : Patcharaporn Jaiyayong

Program : Educational Administration

Thesis Advisors

: Associate Professor Dr. Prapan Thamachai Chairperson

: Dr. Thanat Boonchai Co – advisor

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) study the conditions of participatory management of leading inclusive schools under Mae Hong Son primary education service area office, 2) study the inclusive education management of leading inclusive schools under Mae Hong Son primary education service area office, and 3) study the relationship between participatory management and inclusive education management of leading inclusive schools under Mae Hong Son primary education service area office. The sample of this research consisted of school administrators, heads of the academic department, special education teachers, and inclusive education committees, totaling 136 persons. The research tool was a 5-level estimation scale questionnaire. The reliability was assessed for content validity by the Index of Cronbach's alpha coefficient. The reliability of the participatory management questionnaire was 0.98, and the reliability of inclusive education management questionnaire was 0.95. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson product-moment correlation.

The results of the study were as followed:

1. Overall, the conditions of participatory management of leading inclusive schools under Mae Hong Son primary education service area office and all aspects was at a high level.
2. The participatory management of leading inclusive schools under Mae Hong Son primary education service area office was at a high level.

3. The relationship between participatory management and inclusive education management of leading inclusive schools under Mae Hong Son primary education service area office was significant statistical at .01 level.

Keywords : Participatory Management, Inclusive Education, Leading Inclusive Schools

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ ธรรมไชย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ ดร.ณัฏ บุญชัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ท่านได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ต่าง ๆ จึงทำให้วิทยานิพนธ์นี้มีความถูกต้องและสมบูรณ์มากขึ้น

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตรที่ได้กรุณาเป็นประธาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ ประสาทวิชาความรู้จนทำให้ผู้วิจัยนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาเป็นแนวทางในการทำวิจัย ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือให้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย และขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการจัดการเรียนร่วมของ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาในการให้ข้อมูล งานวิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายขอขอบพระคุณพ่อ แม่และครอบครัว รวมทั้งเพื่อนนักศึกษา หลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจในการศึกษาครั้งนี้มาโดยตลอด คุณค่าและประโยชน์ จากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขออุทิศเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา คณาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณ ทุกท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์นี้คงจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจ

พัชราภรณ์ ใจยาของ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	๗
ABSTRACT	๘
กิตติกรรมประกาศ	๙
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	๙
สารบัญภาพ	๙
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม.....	9
แนวคิดการจัดการเรียนร่วม.....	26
กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม.....	35
การบริหารจัดการเรียนร่วม.....	42
แนวทางการจัดการเรียนร่วม.....	54
บริบทและบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด	
แม่ฮ่องสอน.....	61
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	69
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	76

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	77
รูปแบบการวิจัย	77
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการจัดการ เรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ จัดการเรียนร่วม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน..	77
ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการ เรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน	81
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง.....	83
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน แกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน.....	86
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาดูการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ จัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน.....	93
ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วน ร่วมกับจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการ เรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน.....	101
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	108
สรุปผลการวิจัย	109
อภิปรายผล	113
ข้อเสนอแนะ	119
บรรณานุกรม	121

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	131
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย.....	132
ภาคผนวก ข ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	133
ภาคผนวก ค ตัวอย่างหนังสือขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือเพื่อทำวิทยานิพนธ์	134
ภาคผนวก ง ตัวอย่างหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์.....	136
ภาคผนวก จ สรุปการพิจารณาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบสอบถาม	138
ภาคผนวก ฉ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา.....	149
ภาคผนวก ช เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	151
ประวัติผู้วิจัย	161

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	การสังเคราะห์กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการวิจัย.....	21
2.2	ข้อมูลโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน.....	67
3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	78
4.1	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม.....	84
4.2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน แกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน โดยรวม.....	86
4.3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน แกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ.....	87
4.4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน แกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน.....	88
4.5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน แกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ.....	89
4.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน แกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล.....	90
4.7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน แกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์.....	92
4.8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ จัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน โดยรวม.....	93

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ จัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน ด้านนักเรียน..... 94
4.10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ จัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน ด้านสภาพแวดล้อม..... 96
4.11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ จัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน..... 98
4.12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ จัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แม่ฮ่องสอน ด้านเครื่องมือ..... 99
4.13	ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยรวม..... 101
4.14	ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านนักเรียน..... 103
4.15	ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านสภาพแวดล้อม..... 104
4.16	ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน..... 105

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.17	โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านเครื่องมือ.....	106

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	แผนผังศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน.....	63
2.2	โครงสร้างการบริหารงาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน.....	66
2.3	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	76

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนามนุษย์ และเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศ ซึ่งหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา คือ การสนองตอบความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ตลอดจนการให้โอกาสทางการศึกษาอย่างเป็นธรรมกับบุคคลทุกกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข บุคคลที่มีความต้องการพิเศษควรได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเหมาะสมด้วยเช่นกัน (สุทธิ สุวรรณจันทร์, 2559, น. 1)

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาให้กับคนในประเทศให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, น. 14) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ยการจัดการศึกษา สำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าว มีสิทธิและโอกาส ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ยและมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น. 4)

ดังนั้นเพื่อพัฒนาให้เด็กและเยาวชนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กทั่วไป โดยมุ่งหวังให้โรงเรียนได้เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารตามกรอบแนวคิด 2 ประการคือ การบริหารจัดการทั้งระบบโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management: SBM) และการบริหารโดยใช้โครงสร้างซีท (Seat Framework) ทั้งนี้โรงเรียนสามารถปรับเปลี่ยนกลไกการบริหารตามบริบทของแต่ละโรงเรียนได้ โดยมีความร่วมมือจากเครือข่ายทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557, น. 4) ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และในมาตรา 37 (1) ที่กำหนดให้โรงเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเขตพื้นที่การศึกษาใดที่มีความพร้อมให้สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษให้การสนับสนุนเขตพื้นที่การศึกษานั้น จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กและเยาวชนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงได้ร่วมดำเนินงานโครงการโรงเรียนจัดการเรียนร่วมให้เป็นไปตามนโยบายของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยมีโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 จำนวน 22 โรงเรียน และโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำนวน 15 โรงเรียน แต่จากการนิเทศติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนจุดเน้นพัฒนาผู้เรียนและส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมในปีการศึกษา 2564 พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนร่วมไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมและการจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเท่าที่ควร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและบุคลากรบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) ตลอดจนเทคนิคการสอนที่ควรนำมาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ด้านสภาพแวดล้อม ในส่วนของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรอื่นในโรงเรียนยังขาดการร่วมมือกันในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2564, ภาคผนวก) ซึ่งเป็นปัญหา

สำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนจัดการเรียนร่วม และส่งผลให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมไม่ได้รับการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

จากข้อมูลเบื้องต้นจะเห็นได้ว่า โรงเรียนที่มีการจัดการเรียนร่วมจำเป็นต้องมีการบริหารงานที่เป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินงานจัดการเรียนร่วมมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม โดยผู้บริหารโรงเรียนควรศึกษานโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม รวมทั้งควรกำหนดโครงการจัดการเรียนร่วมไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน กำหนดบทบาทหน้าที่ คุณสมบัติของบุคลากรในการจัดการเรียนร่วมอย่างชัดเจน ต้องเป็นผู้นำในการสร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียน (สุนิสา สกุลเกื้อกุลม, หยกแก้ว กมลวรเดช และสุกัญญา รุจิเมธภาส, 2563, น. 366) และที่สำคัญ ผู้บริหารต้องอาศัยกระบวนการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้ทราบถึงความต้องการของแต่ละฝ่าย ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร ลดความขัดแย้ง เป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน และส่งผลให้บรรลุตามเป้าหมายการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน (สิทธิชัย อุดทาสา, 2562, น. 10-11)

จากสภาพปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนร่วมและความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวางแผนพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน
2. ผู้บริหารสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการเรียนร่วมมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่จะใช้ในการศึกษาข้อมูลการบริหารแบบมีส่วนร่วม การจัดการเรียนร่วม และความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 51 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ จำนวน 37 คน ครูที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษ จำนวน 48 คน คณะกรรมการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2565 จำนวน 74 คน รวมทั้งสิ้น 210 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษาข้อมูลการบริหารแบบมีส่วนร่วม การจัดการเรียนร่วม และความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ครูที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษ คณะกรรมการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2565 จำนวนทั้งสิ้น 136 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเคร์จีชีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607-610) และ สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละกลุ่ม

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนจากการสังเคราะห์แนวคิดและผลงานวิจัยของซัสกิน (Sashkin Marshall, 1982), โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1986), ธร สุนทรายุทธ (2551), รัชนิกรณ์ ภูสุวรรณ (2557), พิณสุดา สิริธรรังศรี (2558), ธรรมสิทธิ์ เพ็ชรศรีงาม (2560), คุณาพิชณ์ แซ่มีม่วง (2561), นิสรพร แซ่มะงาม (2561), สุรพล ศรีศิลป์ (2564) และพรเทพ เหมรานนท์ (2564) 5 ด้าน ได้แก่

- 1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in Decision Making)
- 1.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผน (Participation in Planning)
- 1.3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Participation in Implementation)
- 1.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in Evaluation)
- 1.5 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Participation in Benefits)

2. การจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนจากองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ของการจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้างซีท (Seat Framework) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557) ได้แก่

- 2.1 ด้านนักเรียน (Student)
- 2.2 ด้านสภาพแวดล้อม (Environment)
- 2.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (Activities)
- 2.4 ด้านเครื่องมือ (Tools)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการในปีการศึกษา 2565

ขอบเขตด้านสถานที่

โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 และ เขต 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมที่ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ครูที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษ คณะกรรมการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนได้เข้าไปมีส่วนร่วม 4 ประการ ดังนี้

1. **การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ** หมายถึง การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของโรงเรียนร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญของโรงเรียนร่วมตัดสินใจวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียน ส่งเสริมให้ครู และบุคลากรมีการตัดสินใจในการปฏิบัติงานด้วยตนเองตามขอบข่ายงานที่เหมาะสม ตลอดจนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น

2. **การมีส่วนร่วมในการวางแผน** หมายถึง การที่ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของงานต่าง ๆ และแนวทางการบริหารงานของโรงเรียน รวมถึงการเปิดโอกาสให้บุคลากรหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียน การจัดหาแหล่งเงินทุน เพื่อพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียน

3. **การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ** หมายถึง การที่ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรค้นหารูปแบบวิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนาโรงเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุง และพัฒนางานได้ตลอดเวลา และเมื่อพบปัญหาบุคลากรทุกฝ่ายให้ความร่วมมือแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินงาน

4. **การมีส่วนร่วมในการประเมินผล** หมายถึง การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการออกแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน พร้อมทั้งชี้แจงให้ทุกฝ่ายทราบ และยอมรับเกณฑ์ของการประเมินผลการปฏิบัติงานแต่ละงานร่วมกัน บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น กำกับ ติดตามและประเมินการปฏิบัติงานของโรงเรียนและนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น

5. **การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์** หมายถึง การที่ผู้บริหารทำให้ครู บุคลากร รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จของโรงเรียนด้วยการยกย่อง ชมเชย จัดสรรความชอบ และผลประโยชน์จากการปฏิบัติงานที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน สร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู บุคลากรทุกฝ่ายในการปฏิบัติงานของตนเองอย่างเหมาะสมอยู่เสมอ รวมทั้งให้การสนับสนุน

อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรทุกฝ่าย ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุนให้ครู บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเองจากการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน

การจัดการเรียนร่วม หมายถึง การจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไป โดยอาจจัดได้หลายรูปแบบ และมีลักษณะการจัด ที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านนักเรียน (Student) หมายถึง การเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษ และนักเรียนทั่วไปสามารถเรียนร่วมกันได้ โดยนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการเตรียม ความพร้อมให้คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ครูประจำชั้น และครูการศึกษาพิเศษก่อนเปิดเรียน ได้รับการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และการช่วยเหลือตนเอง ส่วนนักเรียนทั่วไปได้รับการเตรียมความพร้อมด้านความรู้ความเข้าใจ การยอมรับ การช่วยเหลือ และการปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี โรงเรียนมีการจัดนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติในชั้นเรียนอย่างเหมาะสมตามระดับความสามารถ มีการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติได้ทำร่วมกัน และมีการจัด กิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่สอดคล้องกับสภาพความบกพร่อง ของนักเรียน

2. ด้านสภาพแวดล้อม (Environment) หมายถึง การที่โรงเรียนประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ กับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนให้เข้าใจ ยอมรับ และร่วมมือในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รวมถึงร่วมมือ กันกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนร่วม มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม มีการปรับ สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอาคารให้เอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละ ประเภทและมีห้องเสริมวิชาการ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษ เฉพาะบุคคลของนักเรียน

3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (Activities) หมายถึง การที่โรงเรียนปรับหลักสูตร ที่ใช้กับนักเรียนทั่วไปมาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม ครูใช้เทคนิคการสอนกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสอดคล้องกับศักยภาพ และความแตกต่างของแต่ละบุคคล มีการสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหลัง วัดผลระหว่างเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ และรายงานผลความก้าวหน้าของนักเรียน และปรับแผนการจัด การศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

4. ด้านเครื่องมือ (Tools) หมายถึง การที่โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม มีการจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะเพื่อการจัดการเรียนร่วม มีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นคณะกรรมการโรงเรียนอย่างน้อย 1 คน มีการจัดตั้งคณะกรรมการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอน โดยครูการศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด มีการจัดทำระบบ ข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ บุคลากร สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อการจัดการเรียนร่วม อย่างถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน รวมถึงมีการจัดทำหลักสูตร ตำรา หรือการให้ความรู้ในรูปแบบอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไป เป็นโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกจากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนให้เป็นโรงเรียนนำร่องด้านการจัดการเรียนร่วม รวมถึงโรงเรียน นำร่องด้านการจัดการเรียนร่วม ปีการศึกษา 2565 จำนวน 37 โรงเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

ครูที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษ หมายถึง ครูหรือบุคลากรทางการศึกษา ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ หรือนักเรียนที่มีความบกพร่องในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

คณะกรรมการจัดการเรียนร่วม หมายถึง คณะกรรมการจัดการเรียนร่วมประจำ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ครูทั่วไป ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครองและบุคลากรภายนอก

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาของ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีภารกิจส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ตั้งอยู่เลขที่ 98 ถนนขุนลุมประพาส ตำบลจองคำ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จำนวน 22 โรงเรียน และเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ตั้งอยู่เลขที่ 178 ถนนเวียงใหม่ ตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จำนวน 15 โรงเรียน

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยหรือวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม
2. แนวคิดการจัดการเรียนร่วม
3. กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม
4. การบริหารจัดการเรียนร่วม
5. แนวทางการจัดการเรียนร่วม
6. บริบท และบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ สนับสนุน ติดตาม ตรวจสอบการทำงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานไปสู่วัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการวิจัยนี้จะกล่าวถึงความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม รูปแบบของการมีส่วนร่วม ประเภทของการมีส่วนร่วม ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการสังเคราะห์ขั้นตอนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการวิจัย ตามลำดับดังนี้

ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Management) เป็นการบริหารงานที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้ได้บังคับบัญชาหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงาน

ร่วมกัน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายขององค์กรที่วางไว้ ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมดังนี้

รัชณี ภูสุวรรณ์ (2557, น. 28) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมหมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร บุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญ ร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมรับผิดชอบ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร บริหารงานบนพื้นฐานของแนวคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่หรือการใช้ประชาธิปไตย

โสภิตา คล้ายหนองสรวง (2558, น. 20) กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมหมายถึง กระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ได้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญ อันส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรบนพื้นฐานแนวคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ โดยร่วมกัน ตั้งเป้าหมาย วัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน และให้อิสระต่อความรับผิดชอบในงาน

ทับทิม แสงอินทร์ (2559, น. 15) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบและร่วมมือในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ อย่างอิสระด้วยความเต็มใจ เพื่อให้งานนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และอินตา ศิริวรรณ (2560, น. 179) ได้กล่าวถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้สมาชิกในองค์กรร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ช่วยสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกรู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่ต้องรับผิดชอบ ร่วมกันทั้งด้านการคิด การตัดสินใจ กำหนดนโยบาย วางแผนงาน และดำเนินงาน ตลอดจนการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน

วิบูลธ Nilphul (2563, น. 21) กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมคือ กระบวนการทำงานที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานร่วมกันคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมทำงาน และร่วมกันรับผิดชอบ ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน ผูกมัด หรือมีข้อตกลงทางใจร่วมกันในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมาย

ยูคัล (Yukl, 1981, pp. 208-209) ได้กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการบริหาร ที่ผู้ได้บังคับบัญชามีโอกาสได้ร่วมตัดสินใจ เสนอความคิดเห็น มีอิสระในการทำงานได้ร่วมแก้ไข ปัญหา ส่งผลให้ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดความพึงพอใจ และมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

روبีนส์ (Robbins, 1990, p. 356) ได้ให้ความหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ช่วยให้

ผู้ได้บังคับบัญชาทำงานด้วยความเต็มใจ ส่งผลให้การทำงานที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการปฏิบัติตามคำสั่ง อีกทั้งการมีส่วนร่วมยังช่วยให้การทำงานสำเร็จตามเป้าหมาย ตลอดจนตรงตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1997, p. 6) ได้กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมหมายถึง การจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน หรือกิจกรรมขององค์กร ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือในการพัฒนาองค์กรด้วยความเต็มใจ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการทำงานที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชา หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมคิด ร่วมวางแผน มีอิสระในการทำงานและการแสดงความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาด้วยความเต็มใจ ตลอดจนยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การทำงานสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ชร สุนทรายุทธ (2551, น. 540) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการสร้างบรรยากาศการทำงานแบบประชาธิปไตยโดยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และรับผิดชอบ จะทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความเข้าใจปัญหาของหน่วยงาน สำหรับการเพิ่มค่าจ้างนั้นไม่ใช่เป็นสิ่งจูงใจให้ทำงานได้เต็มที่ แต่การให้รางวัลด้วยการยกย่อง ชมเชย ให้เกียรติกลับเป็นการกระตุ้นที่สำคัญที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดพลังต่าง ๆ ในการทำงาน เมื่อประสบความสำเร็จ ผู้ทำงานย่อมมีความภาคภูมิใจแม้ไม่ได้เงินเดือนหรือค่าจ้างเป็นการตอบแทนก็ตาม

จันทราณี สงวนนาม (2553, น. 166 - 167) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมและมีความสำคัญในการตัดสินใจ รับผิดชอบและร่วมมือในการพัฒนาองค์กรที่ปฏิบัติงานอยู่ด้วยความเต็มใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานขององค์กรมีความสำคัญ 3 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สมาชิกขององค์กรย่อมมีความผูกพันกับองค์กรที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ และมีความปรารถนาที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กร แม้เพียงได้รับฟังความคิดเห็นก็ทำให้รู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กร
2. การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการยอมรับในเป้าหมายเพราะนอกจากจะช่วยกระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นแล้ว ยังช่วยให้เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มสมาชิก และความร่วมนั้นจะแพร่ขยายไปทั้งองค์กร ทำให้สมาชิกทั้งองค์กรมีเป้าหมาย

เดียวกัน การมีส่วนร่วมเป็นการยินยอมและพร้อมที่จะปฏิบัติในหน้าที่ด้วยความเต็มใจ ซึ่งมีผลทั้งทางใจ การยอมรับ การสนับสนุน และผลต่อการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

3. การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ การที่บุคคลได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับในเป้าหมายเดียวกันจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานขององค์การ

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553, น. 10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมว่าหลักการสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมคือการสร้างบรรยากาศในการทำงานแบบประชาธิปไตย ให้โอกาสผู้ร่วมงานทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ช่วยตัดสินใจและช่วยติดตามผลการดำเนินงาน ช่วยกระตุ้นให้ทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบและทำให้ผู้ร่วมงานรู้สึกว่าคุณค่า มีศักดิ์ศรี

สุรินทร์ แก้วมณี (2558, น. 20) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมว่าก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้บริหารกับผู้ร่วมงานทุกระดับในองค์การ ช่วยลดความขัดแย้งในการทำงาน เพิ่มพูนความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้น สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ช่วยให้ผู้ร่วมงานมีสุขภาพจิตที่ดี ทุกคนมีโอกาสได้แสดงศักยภาพและความสามารถ ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในองค์การและยังช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ทาวน์เซนด์ (Townsend, 1994, p. 157) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าการที่ต้องการให้ชุมชนหรือบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับโรงเรียน คือ

1. บุคคลในชุมชนตระหนักดีว่าการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับทางโรงเรียนมีความสัมพันธ์ต่อผลผลิตทางการศึกษาของโรงเรียน
2. บุคลากรในชุมชนเชื่อว่าชุมชนได้รับผลกระทบโดยตรงต่อการตัดสินใจหรือการเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการศึกษา
3. บางครั้งชุมชนอาจได้รับการขอร้องหรือได้รับมอบหมายให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน

สรุปได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อผู้บริหาร การทำงานในหน่วยงานจะไม่ประสบความสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายได้หากปราศจากการร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม และประสานงานกันอย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อบ่มเพาะประโยชน์ให้แก่หน่วยงาน การสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้บริหาร

และผู้ร่วมงานทุกระดับในหน่วยงาน ช่วยลดความขัดแย้งในการทำงาน เพิ่มพูนความไว้วางใจซึ่งกันและกัน สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน จูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมและมีความสำคัญในการตัดสินใจร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือในการพัฒนาหน่วยงานที่ปฏิบัติงานอยู่ด้วยความเต็มใจ

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

กัญญาพัชร พงษ์ดี (2559, น. 32 - 34) ได้สรุปองค์ประกอบหลักของการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาตามเจตนารมณ์ของกฎหมายของเมตต์ เมตต์การุณจิต (2547, น. 30) ว่าต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

1. สถานศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ (Vision) ยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ตระหนักและยอมรับคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่การเปิดรับบูรณาการระหว่างภูมิความรู้ของสถานศึกษาและภูมิความรู้ท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาอย่างแท้จริง

2. คณะกรรมการสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้การมีส่วนร่วมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดชุมชน มีข้อมูลและทราบความต้องการของชุมชนย่อมมองเห็นแนวทางการแก้ปัญหา นอกจากนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการระดมสรรพกำลังในการศึกษา โดยเฉพาะเรื่องของกองทุนศึกษา

3. การจัดการเรียนการสอน เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องมีความพร้อมในทุกด้าน ทั้งด้านบุคลากร อุปกรณ์ อาคารและสถานที่ เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนอย่างสมภาค สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด ซึ่งสถานศึกษาจะต้องร่วมกับภาคเอกชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนากับชุมชน อย่างไรก็ดี สถานศึกษาจะต้องมีการรายงานผลการดำเนินงานให้สาธารณชนทราบด้วย

4. หลักสูตรเป็นหัวใจของการศึกษาเปรียบเสมือนเข็มทิศทางการศึกษาดังนั้น หลักสูตรจะต้องได้มาตรฐานสากล ซึ่งต้องได้รับการพิจารณากำหนดร่วมกันระหว่างสถานศึกษาผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา โดยยึดความต้องการของสังคมเป็นเกณฑ์คำนึงถึงสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

เดือนเพ็ญ ชลไชย (2562, น. 39) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การให้ข้อมูลข่าวสารแก่บุคคลในองค์กรทั้งภายในและภายนอก
2. การรับฟังความคิดเห็น การไว้วางใจ การยึดมั่นผูกพัน

3. การเปิดโอกาสให้บุคคลทั้งภายใน และภายนอกมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ โดยการตั้งเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน และมีความรับผิดชอบเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในการทำงาน

แอนโทนี (Anthony, 1978, p. 13) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Involvement) โดยตัดสินใจด้วยความรอบคอบ ใช้เหตุผล และคำนึงถึงผลประโยชน์ขององค์การเป็นหลัก
2. ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องที่สำคัญ (Involvement in Important Decisions or Issue) ทั้งนี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมต้องเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายได้ร่วมตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ทั้งเรื่องที่สำคัญต่อองค์กรและตัวผู้ได้บังคับบัญชา
3. การแบ่งอำนาจให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา (Shared Authority) ผู้บริหารต้องแบ่งอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา เพื่อให้ผู้ได้บังคับบัญชามีความรับผิดชอบต่องานมากขึ้น

เควิตและนิวส์ตรอม (Keith and Newstrom, 1989, pp. 195-196) กล่าวถึงองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม 5 องค์ประกอบ ได้แก่ บรรยากาศ (Environment) ผู้บริหารต้องสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในองค์กร องค์กร (Organization) มีการบริหารองค์การแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำ (Leadership) การใช้เทคโนโลยี (Technology) ในการบริหาร และผู้ร่วมงาน (Employees) ผู้บริหารต้องส่งเสริม สนับสนุน และเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการบริหาร

สวอนส์เบิร์ก (Swansburg, 1996, p. 147) ได้แบ่งองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การไว้วางใจกัน (Trust) การที่ผู้บริหารไว้วางใจ และมอบอำนาจตัดสินใจเท่าที่สามารถให้ได้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา ส่งผลให้ผู้ได้บังคับบัญชามีแรงผลักดันในการปฏิบัติงานนั้นได้อย่างสมบูรณ์ โดยผู้บริหารมีหน้าที่ตรวจสอบความก้าวหน้าของการดำเนินงาน และดูผลลัพธ์ของงาน
2. ความยึดมั่นผูกพัน (Commitment) การช่วยเหลือ สนับสนุนกันและกันระหว่างผู้บริหารและผู้ได้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน ก่อให้เกิดความผูกพันต่อกัน และการเปิดโอกาสให้บุคคลในองค์กรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รู้เป้าหมายขององค์กร ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และพร้อมที่จะทำประโยชน์ให้แก่องค์กร

3. การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน (Goals and Objectives) การที่ผู้บริหารและผู้ได้บังคับบัญชาร่วมกันตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการทำงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ร่วมกันรับผิดชอบ ช่วยขจัดความขัดแย้งในองค์กร และส่งผลให้ผลผลิตหรือผลลัพธ์ของการทำงานมีประสิทธิภาพ

4. อิสระในการปฏิบัติงาน (Autonomy) คือ การที่ผู้ได้บังคับบัญชาสามารถคิด ตัดสินใจ และการดำเนินงานที่ตนเองรับผิดชอบอย่างอิสระ

จากการศึกษาองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วม สรุปได้ว่าการบริหารองค์การแบบมีส่วนร่วมนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น ไว้วางใจในการแบ่งอำนาจให้ผู้ได้บังคับบัญชาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีโอกาสในการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีอิสระในการปฏิบัติงานให้การช่วยเหลือ สนับสนุน ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ได้บังคับบัญชา ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความยึดมั่นผูกพัน รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและบรรลุเป้าหมายขององค์การที่วางไว้

รูปแบบของการมีส่วนร่วม

รูปแบบของการมีส่วนร่วมนั้น เป็นวิธีการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร ซึ่งมีนักวิชาการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้หลายแนวทาง ดังนี้

ชุดิพนธ์ นามวงศ์ (2556, น. 22 - 23) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการในรูปแบบของคณะกรรมการหรือกรรมการที่ปรึกษา ซึ่งทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะและร่วมตัดสินใจ เพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับและมีประสิทธิภาพ

2. การมีส่วนร่วมโดยอ้อม เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างไม่เป็นทางการโดยผู้มีส่วนร่วมไม่ได้ร่วมตัดสินใจในกระบวนการบริหาร แต่ทำหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริมให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย เช่น การบริจาคเงิน วัสดุอุปกรณ์ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

จินตวิรี เกษมสุข (2557, น. 9 - 11) ได้สรุปและจำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วม 4 รูปแบบได้แก่

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการหรือดำเนินงานทุกฝ่ายจำเป็นต้องได้รับแจ้งหรือรับทราบถึงรายละเอียดของโครงการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยต้องได้รับแจ้งก่อนการตัดสินใจดำเนินโครงการนั้น ๆ

2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างผู้นำหรือผู้บริหารและผู้ร่วมโครงการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมกันตรวจสอบข้อมูล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมได้ทำความเข้าใจ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การประชุมในระดับชุมชน การประชุมเชิงวิชาการ การประชาพิจารณ์ เป็นต้น

4. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วม โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีบทบาทในการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลจากการพิจารณาและศึกษาเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ประกอบการตัดสินใจ

กัญญาพัชร พงษ์ดี (2559, น. 34) ได้สรุปรูปแบบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของเมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การมีส่วนร่วมโดยตรง และการมีส่วนร่วมโดยอ้อม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการโดยพิจารณาจากตำแหน่งในโครงสร้างงาน วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการปฏิบัติกิจกรรม บทบาทหน้าที่ตามแผนงานที่กำหนดไว้ สมาชิกที่มีความสนใจในการร่วมปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุวัตถุประสงค์ และวาระในการดำรงตำแหน่งต่าง ๆ

2. การมีส่วนร่วมโดยอ้อม เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างไม่เป็นทางการซึ่งเป็นรูปแบบที่ไม่มีเกณฑ์ตายตัว มีลักษณะการร่วมกันดำเนินกิจกรรมหรือดำเนินงานในระยะเวลาสั้น ๆ ตามภารกิจ ไม่มีวาระการดำรงตำแหน่งที่แน่นอน ไม่มีผู้บังคับบัญชาตามโครงสร้างงาน แต่ทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน

จากการศึกษารูปแบบของการมีส่วนร่วมสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมสามารถแบ่งได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้ศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะแบ่งออกเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรง หรือการมีส่วนร่วมแบบเป็นทางการ และการมีส่วนร่วมโดยอ้อมหรือการมีส่วนร่วมแบบไม่เป็นทางการ แต่ทุกรูปแบบมีจุดมุ่งหมายคือ การเข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อดำเนินงานหรือกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การจำแนกกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมอาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการศึกษา จึงมีแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

ชร สุนทรายุทธ (2551, น. 541 - 542) ได้เสนอกระบวนการบริหารมีส่วนร่วมไว้ 4 ประเภท คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

พินศุดา สิริขันธ์ศรี (2558, น. 44 - 45) ได้เสนอกระบวนการบริหารมีส่วนร่วมไว้ 8 ประการ

คือ

1. การมีส่วนร่วมคิด

2. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ

3. การมีส่วนร่วมวางแผน

4. การมีส่วนร่วมดำเนินการ

5. การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ

6. การมีส่วนร่วมแก้ปัญหา

7. การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล

8. การมีส่วนร่วมชื่นชมผลสำเร็จ

สยามมล เกษประดิษฐ์ (2559, น. 12 - 14) ได้สรุปกระบวนการบริหารมีส่วนร่วมออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ตามวิธีการจำแนก ดังนี้

1. จำแนกตามกิจกรรมของการมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจากลักษณะของกิจกรรมนั้น ๆ แต่โดยทั่วไปแล้วจะพิจารณามิติของการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการริเริ่ม การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการสนับสนุน

2. จำแนกตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการริเริ่มงาน การวางแผน การดำเนินงานหรือโครงการ และการประเมินผล

3. จำแนกตามระดับความสมัครใจ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมโดยสมัครใจ การมีส่วนร่วมโดยถูกชักนำ และการมีส่วนร่วมโดยการบังคับ

4. จำแนกตามวิธีการของการมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมโดยตรงและการมีส่วนร่วมโดยอ้อม

5. จำแนกตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับของการมีส่วนร่วม ระดับของการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน และระดับของการมีส่วนร่วมแท้

6. จำแนกตามความถี่ของการมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจากจำนวนครั้งของการมีส่วนร่วม

7. จำแนกตามระดับประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพคือ การที่ผู้มีส่วนร่วมเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ อย่างชัดเจนและการมีส่วนร่วมที่ไม่มีประสิทธิภาพคือ การที่ผู้มีส่วนร่วมเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ เพียงบางส่วน

8. จำแนกตามความถี่ของการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง และการมีส่วนร่วมเป็นบางครั้งหรือเป็นช่วง ๆ

9. จำแนกตามระดับขององค์การ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ การมีส่วนร่วมในระดับล่าง การมีส่วนร่วมในระดับกลาง และการมีส่วนร่วมในระดับสูง

10. จำแนกตามลักษณะของผู้มีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ผู้มีส่วนร่วมเป็นผู้อาศัยอยู่ในท้องถิ่น ผู้มีส่วนร่วมเป็นผู้นำในท้องถิ่น ผู้มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของรัฐ และผู้มีส่วนร่วมเป็นผู้คนต่างชาติ

11. จำแนกตามลักษณะการวางแผน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การวางแผนจากบนลงล่าง และการวางแผนจากล่างขึ้นบน

สุภัททา อินทรศักดิ์ (2561, น. 27) ได้เสนอกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 5 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมคิด
2. การมีส่วนร่วมวางแผน
3. การมีส่วนร่วมดำเนินการ
4. การมีส่วนร่วมประเมินผล
5. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

ซัชกิน (Sashkin, 1982, pp. 110 - 113) ได้เสนอกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 4 ประการ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา
4. การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง

โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1986, p. 55-56) ได้เสนอกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in Decision Making) เป็นกระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาโดยการรวบรวม วิเคราะห์ ข้อมูล และข้อจำกัดของทางเลือก โดยทางเลือกที่จะเลือกผ่านการพิจารณาตรวจสอบและประเมินว่าเหมาะสมหรือดีที่สุด กระบวนการตัดสินใจนั้นต้องเริ่มต้นด้วยการกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญทางเลือกและตัดสินใจ ทั้งในช่วงของการวางแผน และในช่วงการดำเนินงานตามแผน

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Participation in Implementation) เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในองค์กรได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมายที่ทุกคนคาดหวังและประสบความสำเร็จโดยบุคลากรทุกระดับในหน่วยงานร่วมกันรับผิดชอบ ก่อให้เกิดความรู้สึกผูกพันในฐานะเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ทำให้การปฏิบัติงานมีเป้าหมายและทิศทาง

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกัน (Participation in Benefits) สมาชิกทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานควรได้รับผลประโยชน์หรือผลตอบแทนร่วมกันจากการทำงาน ผลประโยชน์อาจอยู่ในรูปอารมณ์หรือด้านจิตใจ ซึ่งเกิดจากการทำงานที่เขาเห็นว่า เป็นงานที่มีความหมายและเป็นประโยชน์สำหรับหน้าที่การงานในอนาคต หรืออาจจะเป็นผลประโยชน์ที่ได้รับเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษ อย่างไรก็ตามหากสมาชิกมองไม่เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำงานก็อาจไม่ได้รับความร่วมมือในการทำงานเท่าที่ควร

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Participation in Evaluation) เป็นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลเป็นกระบวนการร่วมกันพิสูจน์ ตรวจสอบ และสะท้อนผลการดำเนินงาน เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้รับรู้ว่าการปฏิบัติงานที่สิ้นสุดลงว่ายังเกิดผลบรรลุเป้าหมายที่ร่วมกันกำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้เป็นการให้ความสำคัญทุกฝ่ายที่ได้รับผลประโยชน์ร่วมกันเข้ามามีส่วนร่วมประเมินผล

สวอนสเบิร์ก (Swansburg, 1996, pp. 391 - 394) ได้เสนอกระบวนการการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. การไว้วางใจกัน ซึ่งเป็นปรัชญาพื้นฐานของการมีส่วนร่วม
2. ความยึดมั่นผูกพัน
3. การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน
4. ความมีอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน

จากการแบ่งกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมดังกล่าว สรุปได้ว่า การแบ่งกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมอาจแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการศึกษา อย่างไรก็ตามการบริหารแบบมีส่วนร่วมล้วนมีจุดมุ่งหมายที่ต้องการเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร และสมาชิกในองค์กรหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน ตลอดจนการประเมินผล เพื่อให้การทำงานในองค์กรมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ปริญญาพร ขนพรม (2558, น. 23) ได้กล่าวถึงประโยชน์การบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในองค์กรดีขึ้น ช่วยลด

ความขัดแย้งภายในองค์กร และทำให้องค์กรพร้อมรับความเปลี่ยนแปลง เนื่องจากผู้บริหารและสมาชิกในองค์กรมีความสัมพันธ์ที่ดี มีความไว้วางใจกัน และมีความยึดมั่นผูกพันระหว่างกัน

โสภิตา คล้ายหนองสรวง (2558, น. 37) ได้สรุปประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับองค์กรหรือหน่วยงาน การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน ช่วยลดความขัดแย้ง องค์กรและหน่วยงานมีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง

2. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร ฝ่ายบริหารสามารถรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากทุก ๆ ฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจของฝ่ายบริหารมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

3. ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับพนักงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา โดยพนักงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชามีความไว้วางใจกันและกันสูงขึ้น รู้สึกผูกพันกับองค์กรหรือหน่วยงานมากขึ้น

ศมนกร นาควาร (2559, น. 22) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. ช่วยสร้างความสามัคคี
2. ทำให้ทราบถึงความต้องการขององค์กร
3. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงขึ้น
4. ลดความขัดแย้งจากพนักงาน
5. สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน
6. เพิ่มผลผลิตในองค์กร
7. เป็นการนำหลักประชาธิปไตยมาใช้ในองค์กร
8. เป็นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดช่วยลดค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน
9. พนักงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร
10. ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารสามารถควบคุมงานให้น้อยลงและทำให้ผลงานดีขึ้น

จากประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมดังกล่าว สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมคือ ผลลัพธ์ที่เกิดจากการที่ผู้บริหารยึดหลักการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็น ความต้องการ ได้ร่วมดำเนินงาน และติดตามตรวจสอบ ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ ส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายขององค์กรที่วางไว้

การสังเคราะห์กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการวิจัย

จากการศึกษาขั้นตอนการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดและผลงานวิจัยของซัชกิน (Sashkin, 1982), โคเฮินและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1986), ธร สุนทรายุทธ (2551), รัชนิกรณ์ ภูสุวรรณ (2557), พินสุดา สิริธรรังศรี (2558), ธรรมสิทธิ์ เพ็ชรศรีงาม (2560), คุณาพิชณ์ แซ่มสีม่วง (2561), นิสราพร แซ่มชุกราม (2561), สุรพล ศรีศิลป์ (2564) และพรเทพ เหมรานนท์ (2564) เป็นหลักในการสังเคราะห์ เพื่อกำหนดเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมในวิจัยครั้งนี้ ดังแสดงในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการวิจัย

ขั้นตอน การบริหาร แบบมีส่วนร่วม	โคเฮินและอัฟฮอฟ (1981)	ซัชกิน (1982)	ธร สุนทรายุทธ (2551)	รัชนิกรณ์ ภูสุวรรณ (2557)	พินสุดา สิริธรรังศรี (2558)	ธรรมสิทธิ์ เพ็ชรศรีงาม (2560)	คุณาพิชณ์ แซ่มสีม่วง (2561)	นิสราพร แซ่มชุกราม (2561)	สุรพล ศรีศิลป์ (2564)	พรเทพ เหมรานนท์ (2564)	รวมเฉลี่ย	ร้อยละ
1. การคิด/ริเริ่ม					✓	✓	✓				3	30
2. การตัดสินใจ	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓	8*	80
3. การวางแผน		✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓		7*	70
4. การดำเนินการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10*	100
5. การรับผิดชอบ					✓						1	10
6. การรับ ผลประโยชน์	✓		✓			✓	✓		✓	✓	6*	60
7. การประเมิน/ ปรับปรุง	✓		✓		✓	✓	✓		✓	✓	7*	70
8. การแลกเปลี่ยน เรียนรู้/การ เปลี่ยนแปลง		✓		✓			✓	✓	✓		5	50

จากตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมผู้วิจัยได้เลือกกระบวนการที่มีความถี่ซ้ำกันตั้งแต่ระดับ 6 ราย หรือร้อยละ 60 ขึ้นไป จึงได้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ 5 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ชร สุนทรายุทธ (2551, น. 214 – 218) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่า ประการแรกของกระบวนการตัดสินใจคือ การกำหนดความต้องการ และจัดลำดับความสำคัญเพื่อร่วมกันตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจแบ่งเป็นการตัดสินใจช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผน และการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

รัชนิกรณ์ ภูสุวรรณ (2557, น. 44 – 45) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าเป็นการที่ผู้บริหารให้โอกาสบุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล หาทางเลือก และประเมินทางเลือก เพื่อตัดสินใจเลือกแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานร่วมกัน

พิณสุดา สิริธรรังศรี (2558, น. 44 – 45) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจไว้ว่า กิจกรรมใดที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการและส่วนได้เสียของผู้เรียน ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องรับฟังความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกันบนพื้นฐานของข้อมูลสถานศึกษาและชุมชน

ซัชกิน (Sashkin, 1982, p. 112) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่า เป็นการมีส่วนร่วมของผู้ได้บังคับบัญชาในการแสดงความคิดเห็น ร่วมกันหาทางเลือก ตรวจสอบและประเมินทางเลือกในการตัดสินใจกำหนดเป้าหมายของงาน

จากแนวคิดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นกระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ทุกฝ่ายร่วมกันรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล พิจารณา ตรวจสอบ ประเมินค่าข้อจำกัดต่าง ๆ เพื่อร่วมกันตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดทั้งในช่วงของการวางแผน และในช่วงการดำเนินงานตามแผน

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน

จรัส อติวิทยากรณ์ (2553, น. 262) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการวางแผนว่าเป็นการร่วมกันวิเคราะห์ ลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อนำไปสู่การกำหนดแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ตลอดจนการจัดทำแผนหรือโครงการ การศึกษาความเป็นไปได้ของแผนงานหรือโครงการ ทบทวนแผน

ชุดิพนธ์ นามวงศ์ (2556, น. 33) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมในการวางแผนว่าเป็นการวางแผนทางการดำเนินงาน โดยการร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแผนปฏิบัติงานหรือโครงการ กำหนดเป้าหมาย วิธีดำเนินการ กำหนดงบประมาณ การประเมินผล และปรับปรุงพัฒนาแผน เพื่อให้งานหรือกิจกรรมสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งการร่วมกันวางแผนต้องทำเป็นวงจรต่อเนื่องกันไป

ธรรมสิทธิ์ เพ็ชรศรีงาม (2557, น.58) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการวางแผนว่าเป็นการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการร่วมกันวางแผนงานต่าง ๆ ซึ่งการมีส่วนร่วมในการวางแผนนั้นถือเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารงาน เนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการบริหารที่นำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ

เฉลิมพล จันดา (2560, น. 47) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมในการวางแผนว่าหมายถึงการที่บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการรับรู้ และเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการดำเนินงาน โดยร่วมกันกำหนดโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ กำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินงานตามโครงการ ร่วมกันวางแผนด้านการใช้งบประมาณ เป็นต้น

ดวงเดือน วินิจัย (2561, น. 41) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการวางแผนว่าเป็นระบบการทำงานเป็นทีม มีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อวางแผนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งขั้นตอนในการวางแผน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง เป้าหมายขององค์กร การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนหรือโครงการ และการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลโครงการเกี่ยวกับรูปแบบการวางแผนพัฒนาการศึกษาแบบมีส่วนร่วม

จากแนวคิดการมีส่วนร่วมในการวางแผน สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการวางแผนเป็นกระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันวิเคราะห์พิจารณาข้อมูลต่าง ๆ ลำดับความสำคัญของปัญหาหรือสิ่งที่ต้องการร่วมกัน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน ตั้งเป้าหมายกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน

3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

สันติ บุญภิรมย์ (2552, น. 62) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนินการว่าเป็นการที่ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการร่วมกันทำงานเป็นทีม โดยนำผลของการร่วมกันคิดร่วมกันวางแผนการไปสู่การดำเนินงานร่วมกันโดยคำนึงถึงระยะเวลาที่เหมาะสมและความสามารถของบุคลากรแต่ละคน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินงาน

สิทธิชัย อุตทาสา (2559, น. 20 - 21) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนินการว่าเป็นการร่วมกันนำแผนงานไปสู่การปฏิบัติด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การบริหารงาน การประสานงาน

การนำทรัพยากรต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินงาน เพื่อขับเคลื่อนให้การดำเนินงานไปสู่เป้าหมายขององค์กรที่วางไว้

เฉลิมพล จันดา (2560, น. 47) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมในการดำเนินการว่า หมายถึง การที่บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการในการดำเนินงานต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ เต็มกำลังความรู้ตามความสามารถของตนเอง ซึ่งเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าขององค์กรร่วมกัน

สิทธิชัย อุตทาสา (2562, น. 12) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในการดำเนินการว่าเป็นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร และครูในการร่วมกันกำหนดเป้าหมาย นโยบายต่าง ๆ ของสถานศึกษา ร่วมกันจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกันดำเนินงานต่าง ๆ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร เพื่อใช้ในการดำเนินงาน

จากแนวคิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินการเป็นกระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินงานหรือทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยเป็นงานหรือกิจกรรมที่เกิดจากการคิด การวางแผนร่วมกัน

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สันติ บุญภิรมย์ (2552, น. 63) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการประเมินผลว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผลไม่ได้เป็นหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่เป็นการที่แต่ละฝ่ายในองค์กร มีส่วนร่วมในการเสนอประเด็นที่ใช้ในการประเมินผลงาน การมีส่วนร่วมในการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล รวมถึงการกำหนดค่าคะแนนที่ใช้ในการประเมินผลงานด้วย

จรัส อติวิทยากรณ์ (2553, น. 263) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการประเมินผลว่าเป็นการร่วมกันติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน ทั้งระหว่างการทำงาน และเมื่อเสร็จสิ้นการทำงาน เพื่อดู ติดตาม ตรวจสอบปัญหา และร่วมกันหาแนวทางแก้ไข

พิณสุดา สิริรังศรี (2558, น. 44-45) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการประเมินผลไว้ว่า ระหว่างการทำงานและหลังการทำงาน ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการติดตามและประเมินผล เพื่อการปรับปรุงและพัฒนางานร่วมกันในกิจกรรมการประเมินผล การเรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง หรือภูมิปัญญา สามารถเข้ามามีส่วนในการประเมินผู้เรียน

สิทธิชัย อุตทาสา (2562, น. 13) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเข้าไปสังเกตการณ์ ติดตามผลการดำเนินงาน และให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาปรับปรุงนโยบาย และตรวจสอบการบริหารจัดการของสถานศึกษา

พรเทพ เหมรณนที (2564, น. 24) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในการประเมินผลหมายถึงการร่วมกันติดตาม ประเมินผล ตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ คุณค่า ความจริง และการกระทำทั้งระหว่างการทำงาน และหลังการทำงาน เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนางานและวางแผนการดำเนินงานครั้งต่อไปร่วมกัน

จากแนวคิดการมีส่วนร่วมในการประเมินผล สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผลเป็นกระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และสะท้อนผลการดำเนินงาน ทั้งในช่วงของการดำเนินงานตามแผน และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงและพัฒนางานร่วมกัน

5. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

เสาวนีย์ เดือนเด่น, จุไรรัตน์ พงษ์ไพโรจน์, อระยา สายอิม และจิระพงษ์ ชุติ (2558, น. 8) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ไว้ว่า บุคลากรขององค์กรจะได้รับผลประโยชน์ในรูปของการได้รับการฝึกอบรมตามความต้องการ เพื่อนำความรู้และทักษะมาใช้ในการสร้างผลงานที่ดี การนำแผนการดำเนินงานไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ การทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีร่วมกัน

สุภัททา อินทรศักดิ์ (2561, น. 27) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการชื่นชม ยินดีกับความสำเร็จอันเกิดจากการบริหารงาน ตลอดจนการยกย่องให้เกียรติ การมอบรางวัล

พรเทพ เหมรณนที (2564, น. 24) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ว่า ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากผลผลิต ผลลัพธ์ ความสำเร็จของการบริหารงานย่อมต้องได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งประโยชน์ทางบวก ได้แก่ วัตถุ สิ่งของ เงิน การยกย่อง ชมเชย กำลังใจ เป็นต้น ประโยชน์ทางด้านลบ ได้แก่ การให้ทุกฝ่ายร่วมกันยอมรับข้อผิดพลาดจากการบริหารงาน และช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ชาดิด ปรีนัท และแนส (Shadid, Prins, Nas, 1982, p. 356) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ว่า นอกจากการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว สิ่งสำคัญสำหรับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือการกระจายผลประโยชน์ ทั้งที่เป็นประโยชน์ทางบวก และทางลบ

จากแนวคิดการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เป็นการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทุกฝ่ายได้รับผลประโยชน์หรือผลตอบแทนร่วมกันจากการดำเนินงานนั้น ๆ ซึ่งผลประโยชน์ที่ได้รับอาจเป็นรายได้หรือรางวัล หรืออาจอยู่ในรูปของผลประโยชน์ทางอารมณ์หรือจิตใจ เช่น การชื่นชม ยกย่อง

แนวคิดการจัดการเรียนร่วม

การเรียนร่วม เป็นการศึกษาที่ให้นักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีโอกาสเรียนร่วมกับนักเรียนปกติทั่วไปในชั้นเรียนปกติ โดยแนวคิดการจัดการเรียนร่วม ในการวิจัยนี้จะกล่าวถึงความหมายของการเรียนร่วม ประวัติการจัดการเรียนร่วม ปรัชญาการจัดการเรียนร่วม วัตถุประสงค์การจัดการเรียนร่วม รูปแบบของการเรียนร่วม และปัญหาการจัดการเรียนร่วม ตามลำดับดังนี้

ความหมายของการเรียนร่วม

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการเรียนร่วมไว้ ดังนี้

กิตติกานต์ สารมาคม (2556, น. 26) ได้ให้ความหมายของการเรียนร่วมหมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคนทั้งที่เป็นเด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยต้องจัดการศึกษาตามความเหมาะสมและความต้องการจำเป็น ลดข้อจำกัดหรืออุปสรรคในการศึกษา เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการยอมรับ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

มลิวรรณ กุลแก้ว (2556, น. 39) ได้กล่าวถึงการเรียนร่วมหมายถึง การเรียนร่วม ในโรงเรียนทั่วไประหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติ โดยมีครูประจำชั้นและครูการศึกษาพิเศษ ร่วมมือกันในการพัฒนาศักยภาพของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล

สมรักษ์ พรหมมา (2556, น. 17) ได้ให้ความหมายของการเรียนร่วมหมายถึง การจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียน โดยโรงเรียนได้จัดเตรียม ครู อาคาร สถานที่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล รวมทั้งมีการจัดให้บริการตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคลด้วย

ลาวัณย์ ปักโกทะสัง (2557, น. 29) ได้กล่าวว่า การเรียนร่วม หมายถึง เป็นการจัดให้ เด็กพิการหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนในระบบการศึกษาทั่วไป ได้เรียนและร่วมกิจกรรม กับเด็กปกติ เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้และดำรงชีวิตในสังคมแก่เด็กพิการหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ไพบุลย์ สุปรากกร (2559, น. 35) ได้ให้ความหมายของการเรียนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ เพื่อให้เด็กนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนรู้ และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการ ทุกด้าน สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยคำนึงถึงศักยภาพและความสามารถของแต่ละบุคคล

ลลितธร สืบเมือง (2559, น. 8) ได้กล่าวถึงการเรียนร่วมว่าหมายถึง การจัดการศึกษา ที่ให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนในระบบการศึกษาทุกระดับ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ได้เรียนรู้ตามศักยภาพ และความสามารถ โดยได้รับความช่วยเหลือ ตามความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

อนุชิต บุญมาก (2560, น. 11) ได้กล่าวถึงการเรียนร่วมว่าหมายถึง การจัดการศึกษา ในระบบการศึกษาทั่วไปทุกระดับที่ให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ ตลอดจน การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ โดยได้รับการช่วยเหลือ และพัฒนาเฉพาะบุคคลร่วมกับเด็กปกติทั่วไป

จากการศึกษาความหมายการเรียนร่วมสามารถสรุปได้ว่าการเรียนร่วมหมายถึง การจัดการศึกษาที่ให้โอกาสเด็กพิการหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับนักเรียนปกติ ทั่วไปในโรงเรียนทุกระดับชั้น โดยทางโรงเรียนจะต้องจัดครู บุคลากรทางการศึกษา กิจกรรม การเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ตลอดจนสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความต้องการอื่นใดทางการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล ทั้งนี้เพื่อให้เด็กพิการหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถช่วยเหลือตนเอง เป็นที่ยอมรับ และสามารถอยู่ร่วมกับทุกคนในสังคมได้อย่างปกติสุข

ประวัติการจัดการเรียนร่วม

การจัดการเรียนร่วมในประเทศไทยนั้น ได้มีการริเริ่มและดำเนินการมาอย่างยาวนาน หลายทศวรรษ ซึ่งจุไรรัตน์ แก้วมณี (2556, น. 26 - 32) ได้ทำการสรุปความเป็นมาของการจัดการเรียนร่วมในประเทศไทยตามที่กระทรวงศึกษาธิการ, กรมสามัญศึกษา, กองการศึกษาเพื่อคนพิการได้กล่าวไว้ดังนี้

การจัดการเรียนร่วมในประเทศไทยได้เริ่มเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2499 โดยโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพได้ส่งนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนดี และสามารถช่วยเหลือตนเองได้ เข้าเรียนร่วมในโรงเรียนเซนต์คาเบรียลในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งได้รับการสนับสนุนด้านทุนการศึกษา ทุนในการจัดซื้ออุปกรณ์พิเศษและหนังสือ จากมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ ทั้งนี้ผลจากการดำเนินการพบว่าเป็นที่น่าพอใจจึงมีการขยายผลไปยังโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนรัฐบาลอีกหลายแห่ง

ปี พ.ศ. 2500 กระทรวงศึกษาธิการได้ทดลองจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนปกติขึ้น เป็นครั้งแรกในกรุงเทพมหานคร โดยให้นักเรียนที่มีความบกพร่องด้านสติปัญญาเข้าร่วม ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา 7 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนพญาไท โรงเรียนวัดชนะสงคราม โรงเรียนวัดพญาไท โรงเรียนวัดนิมมานรดี โรงเรียนสามเสนนอก โรงเรียนวัดหนัง และโรงเรียนวัดชัยชนะสงคราม

จากการศึกษาของวิชดา นาคะอินทร์ และอัญชลี สารรัตน์ (2553, น. 127) พบว่า ในปี พ.ศ. 2512 – พ.ศ. 2516 ได้มีการจัดตั้งศูนย์ทดลองสอนเด็กหุพิการชั้นเด็กเล็กในวิทยาลัยครูสวนดุสิตโดยกรมการฝึกหัดครู และในปี พ.ศ. 2513 ได้จัดให้นักเรียนอนุบาลปกติเข้ามาเรียนร่วมกับนักเรียนอนุบาลหุติง ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนร่วมที่เรียกว่า (Reversed Integration) และในปี พ.ศ. 2516 ได้ทำการส่งนักเรียนหุติงเข้าเรียนร่วมในระดับชั้นประถมศึกษาของโรงเรียนพญาไท

ต่อมาได้มีการประกาศใช้แผนการจัดการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ซึ่งได้ระบุเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษว่า เป็นการศึกษาที่จัดให้แก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษหรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญา หรือจิตใจ อาจจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะ หรือจัดในโรงเรียนธรรมดาก็ได้ตามความเหมาะสม และในปี พ.ศ. 2523 ได้มีพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 ออกมาบังคับใช้ซึ่งจากสาระสำคัญของพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 ส่งผลให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีสิทธิเท่าเทียมเด็กปกติ และเกิดแบบแผนการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนขึ้นโดยมีเหตุผล (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมสามัญศึกษา, กองการศึกษาเพื่อคนพิการ, 2542, น. 59) ดังนี้

1. เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีโอกาสได้เรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน ไม่ต้องเดินทางไปเรียนโรงเรียนพิเศษที่อยู่ห่างไกล
2. ผู้ปกครองประหยัดค่าใช้จ่ายในการส่งบุตรหลานที่มีความต้องการพิเศษไปเรียนโรงเรียนประจำ
3. เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีโอกาสดูอยู่ร่วมกับครอบครัว โดยไม่เกิดความรู้สึกถูกแยกออกจากครอบครัวเพียงเพราะมีความบกพร่องหรือผิดปกติ
4. เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีโอกาสได้เรียนรู้ตามศักยภาพ และปรับตัวเข้ากับสังคมได้
5. รัฐบาลไม่ต้องเสียงบประมาณในการจัดตั้งโรงเรียนพิเศษเฉพาะ
6. เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการยอมรับจากสังคมว่ามีความสามารถเช่นเดียวกับเด็กปกติ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้

ปี พ.ศ. 2529 ได้มีการขยายการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องหรือมีความต้องการพิเศษในรูปแบบเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียน ซึ่งสำนักงานการประถมศึกษาได้ศึกษารูปแบบการดำเนินการ แนวโน้มของความเป็นไปได้ของการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาโดยการทดลองการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนพญาไท โรงเรียนราชวินิต และโรงเรียนวัดเวตวันธรรมวาส ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาจะนำไปประยุกต์ใช้ และขยายผลจัดการเรียนร่วมในจังหวัดอื่น ๆ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 มีการขยายผลการจัดการเรียนร่วม มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ สำหรับการจัดการเรียนร่วม เช่น การพัฒนาบุคลากร พัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรม พัฒนาเครื่องมือ การคัดแยก ผลิตภัณฑ์และคู่มือเอกสารต่าง ๆ อีกทั้งยังมีการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ นครสวรรค์ และพิษณุโลก โดยได้รับการช่วยเหลือจากกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ และองค์การเฮเลน เคลเลอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล (Helen Keller International: HKI) ซึ่งการดำเนินการจัดการเรียนร่วมได้มีการพัฒนาและขยายผลอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2534 ได้มีการขยายโรงเรียนจัดการเรียนร่วมใน 28 จังหวัด จำนวนทั้งสิ้น 144 โรงเรียน

ปี พ.ศ. 2535 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พุทธศักราช 2535 - 2539) ได้กำหนดนโยบายในการจัดการเรียนร่วมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างชัดเจน หลายหน่วยงานมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนร่วมมากยิ่งขึ้น อาทิเช่น กรมฝึกหัดครูได้ให้การสนับสนุนการศึกษาพิเศษหลายโครงการ เช่นเดียวกับกองการศึกษาพิเศษ

ที่ได้จัดเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษก่อนวัยเรียนเพื่อส่งเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการจัดการเรียนร่วมระดับประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดจังหวัดทุกภาค แต่บางโรงเรียนอาจมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในชั้นอนุบาลและชั้นเด็กเล็ก เนื่องจากเด็กบางคนมีความสามารถต่ำกว่าระดับประถมศึกษา

ปี พ.ศ. 2539 มีการขยายการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนระดับประถมศึกษาครบทั้ง 76 จังหวัด โดยมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วม 4 ประเภท คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ รวมทั้งสิ้น 7,926 คน ในโรงเรียน 2,038 โรงเรียน

ปี พ.ศ. 2541 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งส่งผลให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทได้มีโอกาสเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ ต่อมาในปีการศึกษา 2543 กรมสามัญศึกษาได้ทำการขยายการจัดการเรียนร่วมในระดับมัธยมศึกษา และจัดโครงการโรงเรียนมัธยมสี่มุมเมืองในกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังได้จัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษในภูมิภาค 12 แห่ง และในกรุงเทพมหานคร 1 แห่ง รวมทั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดได้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนร่วมด้วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนร่วมเป็นการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความเสมอภาคแก่เด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และเป็นการส่งเสริมให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสทางการศึกษา และได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เพื่อที่เด็กเหล่านี้จะได้มีโอกาสเรียนรู้ พัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

ปี พ.ศ. 2545 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พุทธศักราช 2545 - 2559) ได้กำหนดแนวนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนในการสร้างโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานสิบสองปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในรูปแบบที่หลากหลายและมีคุณภาพแก่ประชากรในวัยเรียนทุกคน โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส กลุ่มผู้ยากไร้ ผู้พิการและทุพพลภาพ รวมถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลือทางการศึกษา และการให้โอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือสามารถประกอบอาชีพ และพึ่งตนเองได้ในอนาคต

จากการศึกษาประวัติการจัดการเรียนร่วมสรุปได้ว่า การจัดการเรียนร่วมในประเทศไทยได้รับการส่งเสริม สนับสนุนทั้งจากภาครัฐ องค์กรเอกชน รวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศ โดยให้ความสำคัญกับความเสมอภาคทางการศึกษา ซึ่งการจัดการเรียนร่วมของเด็กที่มี

ความต้องการพิเศษในโรงเรียนปกติ เป็นการจัดการศึกษาที่ให้ เพื่อส่งเสริมให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีโอกาสเรียนรู้และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ปรัชญาการจัดการเรียนร่วม

นักการศึกษาส่วนใหญ่เชื่อว่าเด็กทุกคนล้วนเท่าเทียมกันและควรได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน หากเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสให้เรียนร่วมกับเด็กปกติจะทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน สามารถดำรงชีวิตร่วมกันอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของปรัชญาการเรียนร่วมไว้ ดังนี้

จุไรรัตน์ แก้วมณี (2556, น. 35) ได้กล่าวถึงปรัชญาการเรียนร่วมว่าเป็นการให้โอกาสทางการศึกษาบนฐานของสิทธิและความเท่าเทียมกัน โดยคำนึงถึงศักยภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้บุคคลนั้นเกิดการพัฒนาตนเอง สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและเป็นปกติสุขในสังคมได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556, น. 8) ได้กล่าวถึงปรัชญาการจัดการเรียนร่วมว่าเป็นการจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมกัน การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยไม่มีการแบ่งแยก สอดคล้องกับสภาพชีวิตของมนุษย์ที่ต้องใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างในสังคม

ไพบุลย์ สุปรภากร (2559, น. 36) ได้สรุปปรัชญาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) กำหนดไว้คือ เด็กทุกคนแม้จะมีความแตกต่างทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา แต่เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ รวมถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย ซึ่งเด็กทุกคนล้วนมีความต้องการที่จะเรียนรู้และพัฒนาทักษะทั้งการอ่าน การเขียน ทักษะจำเป็นในการดำรงชีวิต เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ และสามารถทำประโยชน์ต่อสังคม ดังนั้นเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนมีสิทธิ์จะได้รับโอกาสทางการศึกษาเช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไป เด็กที่มีความต้องการพิเศษจำต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพตั้งแต่แรกพบความพิการอย่างถูกต้องและรวดเร็วที่สุด

สุนิสา สกุลเกื้อกุล (2563, น. 18 – 19) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนร่วมเป็นดำเนินการบนฐานของปรัชญาหลัก 3 ประการคือ

1. เด็กทุกคนมีสิทธิ์เท่าเทียมกันในการได้รับการศึกษาหรือการได้รับบริการอื่นใดทางการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล
2. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษต้องสนองตอบต่อความต้องการพิเศษของผู้เรียนโดยควรจัดการศึกษาให้เร็วที่สุดตั้งแต่แรกพบความพิการ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเอง และอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. บทบาทของการจัดการศึกษาพิเศษ คือการบำบัดรักษาเพื่อลดหรือบรรเทาสภาพความพิการที่เป็นอุปสรรคปัญหาต่อการเรียนรู้ให้ลดลง โดยการหาวิธีการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็ก ตลอดจนการหาวิธีการป้องกันในการยับยั้งสภาพความพิการไม่ให้ขยายมากขึ้นหรือไม่ให้เกิดปัญหาเพิ่มขึ้น

จากการศึกษาปรัชญาการจัดการเรียนร่วมสรุปได้ว่า การจัดการเรียนร่วมเป็นการสร้างโอกาสการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้เรียนร่วมกับเด็กปกติโดยยึดหลักความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน ก่อให้เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เกิดการยอมรับในความแตกต่าง ทั้งนี้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีสิทธิ์ที่จะได้รับการช่วยเหลือ พัฒนาสมรรถภาพ และพัฒนาทักษะในทุกด้าน เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเอง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข

วัตถุประสงค์การจัดการเรียนร่วม

การเรียนร่วมเป็นการจัดการศึกษาที่ให้ความเสมอภาคกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ และฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างเหมาะสม ซึ่งมีนักวิชาการได้นำเสนอวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนร่วม ดังนี้

หมพูนุช สมจันทร์ (2557, น. 19 - 20) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนร่วมตามที่กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดเอาไว้ในหลักสูตรการศึกษาพิเศษ ดังนี้

1. เพื่อดำเนินการโดยยึดหลักแบ่งสัดส่วนตามธรรมชาติ ทั้งนี้ในทุกชุมชนจะต้องมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษรวมอยู่ด้วย จึงไม่ควรแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษออกจากชุมชนเพื่อไปรวมกับกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยเฉพาะ
2. เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
3. เพื่อสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองทั้งของเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการวางแผนการศึกษา จัดสรรงบประมาณหรือบุคลากร
4. เพื่อปรับหลักสูตรให้ครอบคลุมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภท
5. เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและเกิดประโยชน์สูงสุดกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

เอกชัย อ้ายมาน (2559, น. 48 - 49) ได้สรุปวัตถุประสงค์การจัดการเรียนร่วมว่าการเรียนร่วมเป็นการจัดการศึกษาที่ต้องการให้คนพิการได้รับการยอมรับถึงความสามารถของคนพิการ และได้รับความเข้าใจจากสังคม รวมถึงสร้างโอกาสให้คนพิการสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างภูมิใจ

สุมาลี ศรีผิง (2560, น. 25) ได้กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนร่วมเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมดำเนินการจัดบุคลากร จัดกิจกรรม

การเรียนการสอน ทำการวัดและประเมินผลด้วยความยืดหยุ่นเพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมกับนักเรียนปกติทั่วไป ให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อมได้

จากวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนร่วมข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือเด็กพิการได้รับการยอมรับจากสังคม และได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เหมาะสมเพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งช่วยให้เด็กเหล่านั้นได้รับการพัฒนาทุกทักษะ และเป็นการเตรียมความพร้อมในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมได้

รูปแบบของการจัดการเรียนร่วม

การจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้น จะมีการเตรียมความพร้อมและให้บริการสนับสนุนตามความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล ทั้งนี้มีนักวิชาการได้นำเสนอรูปแบบของการจัดการเรียนร่วมดังนี้

พัชรี บุญพร้อม (2557, น. 32) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนร่วมเป็นการเตรียมความพร้อม และบำบัดฟื้นฟูให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทในแต่ละระดับ โดยจัดการเรียนการสอนและจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งได้สรุปรูปแบบของการจัดการเรียนร่วมไว้ 6 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบชั้นเรียนปกติเต็มวัน เป็นการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่มีความบกพร่องหรือผิดปกติเล็กน้อยโดยนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติได้ตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียน
2. รูปแบบชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการให้คำปรึกษา เป็นการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของครูประจำชั้น แต่จะมีผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาพิเศษคอยให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือครูประจำชั้น หรือประจำวิชาตลอดจนการจัดหาสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการอื่นใดทางการศึกษา สำหรับใช้ในการจัดการเรียนร่วม ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวจะทำหน้าที่เป็นครูเดินสอน แต่ไม่ได้สอนนักเรียนโดยตรง
3. รูปแบบชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการครูเดินสอน เป็นการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนปกติเต็มเวลาโดยอยู่ในความรับผิดชอบของครูประจำชั้น แต่ได้รับการช่วยเหลือโดยตรงจากครูเดินสอนตามตารางที่กำหนด ซึ่งครูเดินสอนอาจเป็น นักกิจกรรมบำบัด นักกายภาพบำบัด นักอรรถบำบัด หรือครูการศึกษาพิเศษที่เดินทางมาให้บริการทั้งในและนอกห้องเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษตามโรงเรียนต่าง ๆ

4. รูปแบบชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการสอนเสริม เป็นการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนปกติโดยอยู่ในความรับผิดชอบของครูประจำชั้น แต่จะได้รับการสอนเสริมจากครูการศึกษาพิเศษประจำห้องสอนเสริมตามกำหนดตารางเรียน ซึ่งนักเรียนจะมาเรียนกับครูสอนเสริมในบางเวลาและบางวิชา

5. รูปแบบชั้นเรียนพิเศษและชั้นเรียนปกติ เป็นการจัดการศึกษาที่ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนในชั้นเรียนพิเศษรวมทั้งเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติด้วย โดยจัดสรรเวลาในการเรียนแต่ละชั้นเรียนตามความเหมาะสม ซึ่งชั้นเรียนในรูปแบบนี้ครูในชั้นเรียนปกติและครูการศึกษาพิเศษจะต้องร่วมกันรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

6. รูปแบบชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ เป็นการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนพิเศษเต็มเวลาร่วมกับเพื่อนพิการอื่น ๆ โดยครูประจำชั้นจะเป็นผู้สอนเองทุกวิชา แต่นักเรียนจะได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับนักเรียนปกติทั่วไป

สุทธิรักษ์ คำพำนนท์ (2560, น. 22 - 23) ได้สรุปรูปแบบการจัดการเรียนร่วมออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่

1. การเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา
2. การเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและมีบริการให้คำแนะนำปรึกษา
3. การเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและมีบริการสอนเสริมวิชาการ
4. รูปแบบชั้นเรียนพิเศษเรียนร่วมบางเวลา

การจัดการเรียนร่วมในแต่ละรูปแบบจะยืดหยุ่นตามความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป และเป็นการเตรียมความพร้อมในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากการศึกษารูปแบบของการจัดการเรียนร่วมสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนร่วมมีอยู่หลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้การจัดการเรียนร่วมไม่อาจยึดรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง แต่ควรจัดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่แตกต่างกันโดยคำนึงถึงความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนเป็นหลัก เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองเป็นที่ยอมรับ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562
มีมาตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น. 3 - 6) ดังนี้

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือผู้ด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการต้องจัดให้ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคล ซึ่งมีความสามารถพิเศษต้องจัดรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

มาตรา 18 การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษาดังต่อไปนี้

(1) สถานศึกษาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

(2) โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น

(3) ศูนย์การเรียน ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด

มาตรา 22 การต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 สรุปได้ว่าในการจัดการศึกษานั้นทุกคนมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการต้องจัดให้ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการในรูปแบบที่เหมาะสม ทั้งนี้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกระทรวง

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 (2551, น. 1-4) มีสาระที่สำคัญ ดังนี้

มาตรา 3 ได้กำหนดความหมายของคำที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ไว้ดังนี้

“คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคด้านต่าง ๆ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด

“ผู้ดูแลคนพิการ” หมายความว่า บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุตร สามี ภรรยา ญาติ พี่น้อง หรือบุคคลที่รับผิดชอบดูแลอุปการะคนพิการ

“แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล” หมายความว่า แผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล

“ครูการศึกษาพิเศษ” หมายความว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษสูงกว่าระดับปริญญาตรีขึ้นไป และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

“การเรียนร่วม” หมายความว่า การจัดให้คนพิการได้เข้าศึกษาในระบบการศึกษาทั่วไปทุกระดับและหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับการเรียนการสอนสำหรับคนทุกกลุ่มรวมทั้งคนพิการ

“สถานศึกษาเฉพาะความพิการ” หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐหรือเอกชนที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ ทั้งในลักษณะอยู่ประจำ ไป-กลับ และรับบริการที่บ้าน

“ศูนย์การศึกษาพิเศษ” หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษานอกระบบ หรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต และจัดการศึกษาอบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการ ครู บุคลากรและชุมชน รวมทั้งการจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง

“ศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการ” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ หรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ โดยเฉพาะ โดยหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันทางสังคมอื่น เป็นผู้จัด ตั้งแต่ระดับ การศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษาและหลักสูตรระยะสั้น

มาตรา 5 คนพิการมีสิทธิทางการศึกษา ดังนี้

(1) ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ จนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

(2) เลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึง ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น

(3) ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัด หลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ จำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล

มาตรา 8 ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และต้องปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในประกาศกระทรวง

สถานศึกษาในทุกสังกัด และศูนย์การเรียนรู้เฉพาะความพิการอาจจัดการศึกษาสำหรับ คนพิการทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งการเรียนร่วม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการ รวมถึงการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนาศักยภาพ ในการดำรงชีวิตอิสระ การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น การฝึกอาชีพหรือบริการอื่นใด

ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใด ทางการศึกษาที่คนพิการสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้

สถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย

ให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนผู้ดูแลคนพิการ และประสานความร่วมมือจากชุมชนหรือนักวิชาชีพเพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาทุกระดับหรือบริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ

มาตรา 19 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีหน้าที่ดำเนินการจัดการศึกษาโดยเฉพาะการจัดการเรียนร่วม การนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้การสนับสนุนทรัพยากร องค์ความรู้ และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 สรุปได้ว่าคนพิการมีสิทธิได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต รวมถึงการยอมรับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา นอกจากนี้คนพิการสามารถเลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษาตามความสนใจ และความถนัด หรือความต้องการจำเป็นพิเศษสำหรับสถานศึกษานั้น ต้องจัดหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมกับความต้องการพิเศษของคนพิการทุกประเภท รวมถึงจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนให้กับคนพิการ ทั้งนี้สถานศึกษาไม่มีสิทธิปฏิเสธที่จะรับคนพิการเข้าศึกษาโดยถือเป็นการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. 2550

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา มีสาระสำคัญ (กฎกระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น. 1 - 5) ดังนี้

“คนพิการ” หมายความว่า คนพิการที่ได้จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการหรือบุคคลที่สถานศึกษารับรองว่าเป็นคนพิการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

“ผู้ปกครอง” หมายความว่า บิดาหรือมารดา ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และหมายความรวมถึงบุคคลที่คนพิการอยู่ด้วยเป็นประจำ

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาที่คนพิการสมัครเข้าศึกษาและได้ลงทะเบียนแล้ว

“แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล” หมายความว่า แผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษา

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการพิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษา

คนพิการที่ประสงค์จะขอรับเงินอุดหนุนทางการศึกษา ขอขยืมสิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อทางการศึกษา และขอขยืมเงินเพื่อจัดซื้อและขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา จะต้องมีความสมบัติ ดังต่อไปนี้

1. มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย
2. มีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล
3. ลงทะเบียนและเข้าศึกษาในสถานศึกษา

คนพิการที่มีความสมบัติดังกล่าว มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามบัญชีท้ายกฎกระทรวง ดังต่อไปนี้

1. ขอขยืมสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อทางการศึกษาให้เป็นไปตามรายการในบัญชี ก.
2. ขอขยืมเงินเพื่อจัดซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และบริการทางการศึกษาให้เป็นไปตามรายการในบัญชี ก. และบัญชี ค.
3. ขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้เป็นไปตามรายการในบัญชี ข. และบัญชี ค.

การขอรับเงินอุดหนุนทางการศึกษา ให้คนพิการหรือผู้ปกครองที่ประสงค์จะใช้สิทธิขอรับเงินอุดหนุนทางการศึกษายื่นคำขอต่อสถานศึกษาที่เข้าศึกษาตามระเบียบและแบบที่คณะกรรมการกำหนด พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐาน ดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลซึ่งจัดทำโดยสถานศึกษาที่รับคนพิการเข้าศึกษา
2. จำนวนเงินอุดหนุนทางการศึกษาที่ประสงค์จะขอรับ

หลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดสรรเงินอุดหนุนทางการศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

การขอยืมสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อทางการศึกษา สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. การขอยืมสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อทางการศึกษา ให้คนพิการหรือผู้ปกครองยื่นคำขอตามแบบที่คณะกรรมการกำหนดต่อสถานศึกษาที่เข้าศึกษาพร้อมกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลซึ่งจัดทำโดยสถานศึกษาที่รับคนพิการเข้าศึกษาและรายการสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อทางการศึกษาที่ประสงค์จะขอยืมตามรายการในบัญชี ก.

2. เมื่อสถานศึกษาได้รับคำขอพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานแล้ว ให้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและส่งคำขอพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานที่ผ่านการตรวจสอบแล้วไปยังศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดหรือศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาอนุมัติ

3. เมื่อคนพิการหรือผู้ปกครองได้รับแจ้งการอนุมัติการขอยืมสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อทางการศึกษาแล้ว ให้คนพิการหรือผู้ปกครองทำสัญญาขืม และสัญญาค้ำประกัน โดยสัญญาขืม สัญญาค้ำประกันและการคืนสิ่งของที่ขืมให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

การขอยืมเงินเพื่อจัดซื้อและขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. ให้คนพิการหรือผู้ปกครองที่ประสงค์จะใช้สิทธิขอยืมเงินเพื่อจัดซื้อและขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ยื่นคำขอต่อสถานศึกษาที่เข้าศึกษา ตามระเบียบและแบบที่คณะกรรมการกำหนดพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานดังต่อไปนี้

1.1 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลซึ่งจัดทำโดยสถานศึกษาที่รับคนพิการเข้าศึกษา

1.2 จำนวนเงินที่ขอยืมเพื่อจัดซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และบริการทางการศึกษา

1.3 รายการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และบริการทางการศึกษาที่ประสงค์จะขอยืมเงินเพื่อจัดซื้อตามบัญชี ก. และบัญชี ค.

1.4 รายการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ หรือความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่ประสงค์จะขอรับตามบัญชี ข. และบัญชี ค.

2. เมื่อสถานศึกษาได้รับคำขอพร้อมด้วยเอกสาร และหลักฐานครบถ้วนตามที่กำหนดแล้ว ให้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง และส่งคำขอพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว ไปยังศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด หรือศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดให้ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด หรือศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลางแล้วแต่กรณี ส่งคำขอพร้อมด้วยเอกสาร และหลักฐานที่ครบถ้วนถูกต้อง ไปยังคณะกรรมการภายในวันที่ 20 สิงหาคมของทุกปี

3. เมื่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการมอบหมาย แล้วแต่กรณี ได้รับคำขอพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานแล้ว ให้พิจารณาคำขอพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานดังกล่าวโดยเร็ว และให้สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาและแจ้งผลไปยังศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด หรือศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลางแล้วแต่กรณี และให้ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด หรือศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลางแจ้งไปยังสถานศึกษา เพื่อดำเนินการแจ้งให้คนพิการหรือผู้ปกครองทราบโดยเร็ว

4. เมื่อคนพิการหรือผู้ปกครองได้รับแจ้งการอนุมัติเงินยืมเพื่อจัดซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ หรือบริการทางการศึกษา จากสถานศึกษาแล้วให้คนพิการหรือผู้ปกครองทำสัญญายืมเงิน และสัญญาค้ำประกัน โดยสัญญายืมเงิน สัญญาค้ำประกัน และการใช้คืนเงินยืมให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

5. ให้คนพิการหรือผู้ปกครองจัดซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อและบริการทางการศึกษาตามที่คณะกรรมการอนุมัติภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในระเบียบ เมื่อได้จ่ายเงินเพื่อจัดซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และบริการทางการศึกษาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คนพิการหรือผู้ปกครองส่งใบเสร็จรับเงินหรือหลักฐานการจ่ายเงินให้สถานศึกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่จ่ายเงิน

ในกรณีที่คนพิการหรือผู้ปกครองจัดซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อและบริการทางการศึกษาตามวรรคหนึ่งเป็นรายการที่ชุดแล้ว ยังคงมีเงินยืมเหลืออยู่ ให้คืนเงินจำนวนที่เหลืออยู่นั้นแก่สถานศึกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่จัดซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อและบริการทางการศึกษาเป็นรายการที่ชุด

จากการศึกษากฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. 2550 สรุปได้ว่าคนพิการที่มีคุณสมบัติตามที่กฎกระทรวงกำหนด มีสิทธิขอรับเงินอุดหนุนทางการศึกษา มีสิทธิขอยืมสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อทางการศึกษา และมีสิทธิขอยืมเงินเพื่อจัดซื้อและขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามบัญชีท้ายกฎกระทรวง

นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - พ.ศ. 2565

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ ปี พ.ศ. 2564 – พ.ศ. 2565 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา โดยมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความจำเป็นพิเศษ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ดังนี้

นโยบายข้อที่ 11 การเพิ่มโอกาสและการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา และผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ

นโยบายระยะเร่งด่วน ข้อที่ 7 การจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีเกียรติ ศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับผู้อื่นในสังคม สามารถช่วยเหลือตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

จากการศึกษานโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ ปี พ.ศ. 2564 – 2565 สรุปได้ว่า กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษโดยเน้นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนกลุ่มนี้มากขึ้น และการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษนั้น ต้องส่งเสริมให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษได้พัฒนาศักยภาพ สามารถช่วยเหลือตนเอง และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเท่าเทียมกับผู้อื่นในสังคม

การบริหารจัดการเรียนร่วม

การบริหารจัดการเรียนร่วมเป็นรูปแบบการจัดการเรียนร่วมที่ใช้ในโรงเรียนแกนนำ ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนักเรียน (S-Student) ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) และด้านเครื่องมือ (T-Tools) ดังมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านนักเรียน (S -Student)

นักเรียน หมายถึงนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในแต่ละประเภท และนักเรียนปกติทั่วไป ทั้งนี้การดำเนินงานด้านนักเรียนนั้น โรงเรียนควรมีการเตรียมความพร้อมนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557) ชมนบุญ เข้มนาม (2560) กิตติกานต์ สารมาคม (2556) และนิมนุช ผ่องใส (2559) ดังนี้

1. เตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม วิชาการและการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ตลอดจนทักษะจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ทั้งนี้ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มทันทีเมื่อพบความพิการ โดยนักเรียนควรได้รับบริการจากศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาประจำจังหวัด เพื่อพัฒนาศักยภาพหรือพัฒนาทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการเรียนร่วมนก่อน โดยต้องได้รับการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มถือเป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่สุด ทั้งนี้ เพราะในช่วงอายุ 0 - 3 ปี เป็นช่วงที่สมองกำลังเจริญเติบโต หากได้รับการพัฒนาหรือกระตุ้นพัฒนาการในส่วนที่เหลื่ออยู่ ส่งผลให้ความสามารถในการทำงานต่าง ๆ ของนักเรียนสูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันหากไม่ได้รับการพัฒนาหรือส่งเสริมส่วนที่เหลื่ออยู่ ความสามารถในการทำงานต่าง ๆ ของนักเรียนจะค่อย ๆ หายไป ดังนั้นการช่วยเหลือจึงควรดำเนินการทันทีเมื่อพบความพิการ เพื่อให้เห็นผลการพัฒนาอย่างชัดเจน อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาตามวัย ทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถอยู่ร่วมกับเด็กปกติในวัยเดียวกันได้โดยไม่ถูกแบ่งแยกออกจากสังคมที่เห็นว่าควรมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก่อนเข้าเรียนร่วม ดังนี้

1.1 ความพร้อมด้านร่างกาย นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ เช่น การรับบริการกายภาพบำบัด การพัฒนาทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ กล้ามเนื้อมัดเล็ก การฝึกด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างสายตากับมือ เป็นต้น รวมถึงต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ทักษะการช่วยเหลือตนเอง เช่น การฝึกทักษะการแต่งกาย การรับประทานอาหาร การดูแลความสะอาดร่างกาย โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย และเน้นการลงมือปฏิบัติจริง

1.2 ความพร้อมด้านอารมณ์ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต้องได้รับการพัฒนาหรือฝึกการควบคุมอารมณ์ ควบคุมตนเอง ฝึกสมาธิ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเรียนในห้องเรียนปกติ ตลอดจนควรมีการเตรียมความพร้อมด้านสังคม โดยฝึกทักษะทางสังคม เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่นทั้ง เพื่อน ครูและบุคลากรอื่น ๆ เช่น การฝึกทักษะภาษา และการสื่อสาร ทักษะการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น เป็นต้น

1.3 ความพร้อมด้านการจัดการเรียนให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต้องได้รับการเตรียมความพร้อมด้านการเรียน เช่น ทักษะการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ รวมถึงการเตรียมความพร้อมในการใช้สื่อการเรียนการสอนที่จำเป็น เช่น อุปกรณ์ในการเรียน เครื่องช่วยฟัง การใช้คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

1.4 ความพร้อมในด้านวิชาการ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษควรได้รับการเตรียมความรู้พื้นฐานของรายวิชาต่าง ๆ เพื่อฝึกให้นักเรียนได้รู้จักการใช้ความถี่รวบยอด การเปรียบเทียบ การสังเกต การจำแนก การใช้ภาษา การแก้ปัญหา และการสื่อสาร เพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล

1.5 กรณีที่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษยังไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้ารับการเรียนร่วม นักเรียนควรได้รับการประเมินความสามารถขั้นพื้นฐานในด้านต่าง ๆ โดยทำการประสานกับศูนย์การศึกษาพิเศษให้ช่วยเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนเข้าเรียนร่วม

2. เตรียมความพร้อมนักเรียนปกติ ทางโรงเรียนต้องให้ข้อมูลหรือความรู้กับนักเรียนปกติเกี่ยวกับการช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี โดยครูควรทำความเข้าใจและอธิบายให้นักเรียนปกติในชั้นเรียนได้รู้จักลักษณะความพิการประเภทต่าง ๆ เบื้องต้น นอกจากนี้ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติได้ทำร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือจัดนิทรรศการ จัดทำหนังสือและเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคนพิการหรือคนที่มีความบกพร่องให้นักเรียนปกติได้รู้จัก รวมทั้งควรสอนทักษะการช่วยเหลือเบื้องต้นในการช่วยเหลือผู้พิการหรือผู้ที่มีความบกพร่องด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการยอมรับ และเข้าใจนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น

นอกจากนี้ ทางโรงเรียนควรมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องของจำนวนนักเรียนในแต่ละห้องเรียน โดยกระจายนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้เหมาะสม เช่น ถ้าในโรงเรียนมีระดับชั้นละ 3 ห้องเรียน ควรมีการกระจายนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้เรียนไปใน 3 ห้องเรียน เป็นต้น อีกทั้งควรมีการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การมอบรางวัลสำหรับนักเรียนปกติทั่วไปด้วย

จากการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการเรียนร่วม ด้านนักเรียนสรุปได้ว่าการบริหารจัดการเรียนร่วมด้านนักเรียน เป็นการดำเนินการเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทั้งในด้านของร่างกาย อารมณ์ สังคม วิชาการ ตลอดจนทักษะจำเป็นที่ต้องใช้ในการเรียนร่วม นอกจากนี้ยังต้องเตรียมความพร้อมนักเรียนปกติในโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะความพิการเบื้องต้น เพื่อให้เกิดการยอมรับ และความเข้าใจนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment)

สภาพแวดล้อมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557) ชมพูนุช สมจันทร์ (2557) ชีระพงษ์ พรหมกุล (2558) และชมบุญ แยมนาม (2560) ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุดสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนควรพยายามให้นักเรียนได้เรียนรู้ในชั้นเรียนมากที่สุด และแยกนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษออกไปจากเพื่อนทั่วไปให้น้อยที่สุด อาจจัดการเรียนร่วมในบางเวลาในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้นักเรียนเรียนร่วมได้เต็มเวลา ขึ้นอยู่กับความบกพร่องหรือความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนแต่ละบุคคล ทั้งนี้ทางโรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยพิจารณาถึงความบกพร่องของนักเรียนแต่ละประเภทเป็นหลัก และต้องจัดให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2542) เรื่อง กำหนดลักษณะอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือบริการสาธารณะอื่นที่ต้องมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ ซึ่งมีแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมตามเกณฑ์มาตรฐาน ดังนี้

1.1 เกณฑ์มาตรฐานสำหรับการจัดการภายนอกอาคาร

1.1.1 สถานที่ตั้งอาคาร ควรอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การปรับระดับพื้นที่ให้อยู่กับระดับเดียวกับประตูทางเข้าจะช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเข้า – ออกอาคารได้สะดวกยิ่งขึ้น หากทางเข้าอยู่คนละระดับกับประตูควรมีการจัดทางลาดและบันได นอกจากนี้ควรมีทางลาดสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพไม่ว่าจะเป็นทางเข้าห้องน้ำ อาคาร ทางเชื่อมระหว่างอาคาร และบันไดด้วย ในกรณีที่อาคารมีมากกว่า 1 ชั้น ควรมีทางลาด หรือลิฟท์ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ใช้เก้าอี้รถเข็น

1.1.2 ทางเดินควรกว้างพอที่จะให้เก้าอี้รถเข็น 2 ตัวสามารถสวนทางกันได้ หรือควรกว้างอย่างน้อย 1.525 เมตรหรือ 60 นิ้ว หากทางเดินมีลักษณะบรรจบกันเป็นรูปตัวที (T) ควรทำทางลาดจากทั้ง 3 ทิศทาง ทางเชื่อมระหว่างทางเดินกับทางเดิน หรือทางเดินกับทางรถ ควรจะเป็นพื้นระดับเดียวกัน พื้นทางเดินไม่ควรเป็นกรวดหินเพราะจะไม่ปลอดภัยต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนี้สีและลวดลายบนทางเดินควรเป็นลายเรียบ ๆ เพื่อให้ง่ายต่อการสังเกตสำหรับคนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น ควรใช้วัสดุที่มีผิวแตกต่างกันตรงทางแยกจะช่วยให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นสังเกตได้ดียิ่งขึ้น

1.1.3 ทางข้าม ควรทำทางลาดจากทางเดินลงมาสู่บริเวณทางข้าม และไม่ควร มีสิ่งกีดขวางตรงทางเดินหรือทางข้าม เช่น ท่อน้ำต่าง ๆ หากจำเป็นต้องมีควรติดป้ายสัญลักษณ์ เตือนให้ชัดเจน

1.1.4 ลานจอดรถ ควรมีทำเครื่องหมายสากลที่บอกให้ทราบชัดเจนเกี่ยวกับ พื้นที่จอดรถของรถจักรยาน ระยะห่างระหว่างช่องจอดรถแต่ละคันควรกว้างประมาณ 3.660 เมตร หรือ 12 ฟุต สำหรับให้คนพิการที่ใช้เก้าอี้รถเข็นผ่านไป ได้ นอกจากนี้ควรมีทางลาดเข้าสู่ทางเดิน ใกล้กับบริเวณที่จอดรถให้มากที่สุด

1.1.5 ดันไม้ควรหลีกเลี่ยงการปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลม หรือมีผลที่มีหนาม แหลมเพื่อป้องกันการร่วงตกลงพื้น หรือควรหลีกเลี่ยงต้นไม้ที่มีรากโผล่เหนือพื้นดินใกล้ทางเดิน หากมีต้นไม้ในลักษณะดังกล่าวควรตัดป้ายเตือนเพื่อกันอันตรายไว้ทุกจุด และควรปลูกต้นไม้ห่าง จากทางเดินอย่างน้อย 1.140 เมตร หรือ 7 ฟุต และควรทำรั้วล้อมรอบบริเวณต้นไม้ให้สูงพอสมควร เพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือมีความบกพร่องตกลงไปในหลุมปลูกต้นไม้

1.1.6 ร่องน้ำ ไม่ควรมีร่องน้ำบนทางเดิน หากจำเป็นต้องมีควรทำตะแกรงปิด ร่องน้ำ ซึ่งช่องตะแกรงไม่ควรกว้างเกิน 1.30 เซนติเมตร หรือ 1/2 นิ้ว เพื่อป้องกันไม่ให้ปลายเท้า หรือไม้ค้ำยันหรือล้อของเก้าอี้รถเข็นตกลงไปในช่องตะแกรงดังกล่าว

1.2 เกณฑ์มาตรฐานสำหรับการจัดการภายในอาคาร

1.2.1 ประตู ควรเป็นประตูที่เปิดได้ง่าย หากเป็นประตูแบบเปิด – ปิดอัตโนมัติ ควรเป็นประตูที่เปิด – ปิดอย่างช้า ๆ เพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีเวลาผ่านช่องประตู ดังกล่าวได้ และประตูควรเปิดกว้างได้อย่างน้อย 0.815 เมตร ใช้วัสดุจำพวกยางทาบด้านล่างของ ประตูขึ้นมาจากพื้น 0.460 เมตร เพื่อให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว สามารถใช้ไม้ค้ำยัน หรือไม้เท้า หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของเก้าอี้รถเข็นดันได้ หากพื้นที่ทางเดินกับ ประตูมีระดับต่างกันควรทำสีให้แตกต่างกันสำหรับคนที่มีสายตาเลือนรางแค่สามารถสังเกตได้ชัด นอกจากนี้ที่ตั้งประตูควรเป็นแบบแนวตั้งแทนลูกบิดทรงกลม และกรณีที่เป็นประตูเป็นกระจก ควรมีเครื่องหมายบอกไว้อย่างชัดเจน

1.2.2 ทางลาดภายในอาคาร ควรทำด้วยวัสดุที่ไม่ลื่นและมีความชันไม่เกิน 1:12 กว้างอย่างน้อย 0.815 เมตร และควรมีที่จับยาวตลอดทางลาดทั้งด้านบนและด้านล่างไม่น้อยกว่า 0.300 เมตร โดยที่ปลายราวจับทั้งสองข้างองเข้าหรือออก ถ้าทางลาดเป็นทางยาวมากควรทำพื้นที่ ระดับเดียวกันคั่นเป็นระยะทุก ๆ 9.145 เมตร ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความปลอดภัยและให้นักเรียนที่มี ความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวสามารถหยุดพักได้ หากเป็นทางเดียวควรเป็น

พื้นระดับเดียวกัน พื้นที่ที่กั้นควรมีความกว้างเท่าทางลาด และมีความยาวของพื้นที่อย่างน้อย 1.220 เมตร ความชันสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ต้องใช้เก้าอี้รถเข็นควรเป็น 1:20

1.2.3 บันได หากสามารถเอียงได้ ควรเป็นอาคารที่ไม่มีบันได สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่สามารถใช้บันไดได้ ลักษณะของบันไดควรมีลักษณะมน ส่วนที่ยื่นของบันไดแต่ละขั้นไม่ควรเกิน 0.040 เมตร สำหรับบันไดภายในอาคารแต่ละขั้นควรสูงไม่เกิน 0.190 เมตร กว้างอย่างน้อย 0.255 เมตร บันไดภายนอกอาคารแต่ละขั้นควรสูงไม่เกิน 0.165 เมตร กว้างอย่างน้อย 0.280 เมตร และควรมีราวจับทั้ง 2 ข้างของบันได เพื่อป้องกันอันตราย

1.2.4 ทางเดินสาธารณะภายในอาคาร ไม่ควรมีสสิ่งกีดขวางทางเดินควรมีราวจับอย่างน้อย 1 ด้าน 2 ระดับ คือ สูงจากพื้น 0.660 เมตร และ 0.815 เมตร ห่างจากฝาผนังประมาณ 0.040 เมตร

1.2.5 พื้น ควรมีลักษณะเรียบ ไม่ลื่น วัสดุพื้นที่ไม่ลื่นควรเป็นพื้นยาง หากพื้นบริเวณใดอาจเป็นอันตรายต่อคนพิการควรทำป้ายสัญลักษณ์เตือนด้วย

1.2.6 แสงสว่าง ควรเพียงพอทั้งสำหรับคนทั่วไปและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แต่หากเป็นผู้มีสายตาสั้นหรือตาบอด ต้องใช้ไฟที่มีแสงสว่างมากกว่าปกติ และควรใช้แสงสว่างบอกตำแหน่งต่าง ๆ เช่น ทางแยก บันได แต่ควรหลีกเลี่ยงการใช้ไฟกะพริบ

1.2.7 ห้องน้ำ ประตูห้องน้ำควรกว้างประมาณ 0.815 เมตร ลักษณะการเปิดควรเปิดออกด้านนอก รวมถึงที่ล็อกประตูควรเปิดออกได้จากภายนอกได้สำหรับกรณีเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน พื้นห้องน้ำควรเป็นระดับเดียวกันทั้งหมด ภายในห้องน้ำควรมีราวจับที่ทำด้วยท่อเหล็กยาวไม่น้อยกว่า 0.610 เมตร และมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 0.032- 0.038 เมตร ทั้งด้านข้างและด้านหลังของโถส้วม สำหรับห้องน้ำผู้ชาย ที่ปัสสาวะควรสูงไม่เกิน 0.485 เมตรจากพื้น หากห้องน้ำเป็นโถส้วมแบบนั่งยอง ๆ ควรดัดแปลงทำเป็นที่นั่งสูงขึ้น และสามารถเลื่อนเข้าไปพร้อมเมื่อใช้ได้

1.2.8 สวิตช์ไฟ ควรคิดให้ต่ำพอที่คนพิการที่ใช้เก้าอี้รถเข็นสามารถเอื้อมถึงได้ และควรมีอักษรเบรลล์กำกับสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็นด้วย

2. บุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครู บุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน ทั้งนี้ผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการสร้างบรรยากาศการยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้เกิดขึ้น ควรประชาสัมพันธ์โครงการจัดการเรียนร่วมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบโดยทั่วกันอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสร้างเชื่อมั่น ด้านความปลอดภัยของผู้เรียน เพื่อให้เกิดการยอมรับ และเป็นการสร้างสังคมที่ให้โอกาสผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมประจำโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ

ครูทั่วไป ครูการศึกษาพิเศษ พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งบุคลากรภายนอก เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบาย รูปแบบ แนวทางการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องแต่ละฝ่ายในโรงเรียน นอกจากนี้ทางโรงเรียนต้องทำการประชุมชี้แจงถึงนโยบายและบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องแต่ละฝ่ายทราบด้วย โดยให้งานจัดการเรียนร่วมถือเป็นปริมาณงาน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็น และร่วมเป็นเจ้าของโครงการ

จากการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการเรียนร่วมด้านสภาพแวดล้อมสรุปได้ว่าการปรับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมคือ การปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งภายนอกและภายในอาคาร เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐาน และมีขีดจำกัดน้อยที่สุด นอกจากนี้การจัดสภาพแวดล้อมยังรวมไปถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของเด็ก ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งทุกฝ่ายล้วนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และร่วมกันดำเนินการจัดการเรียนร่วมเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถพัฒนาศักยภาพและดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities)

กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมภายใน และภายนอกห้องเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557), ธีระพงษ์ พรหมกุล (2558), สุทธิรักษ์ คำพานนท์ (2560) และอนุวรรตน์ ช่างหล่อ (2561) ดังนี้

1. การบริหารหลักสูตร โรงเรียนที่มีการจัดการเรียนร่วมควรปรับหลักสูตรทั่วไปคือ หลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนปกติมาใช้กับนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่อง นอกจากนี้ควรมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะ คือ หลักสูตรเฉพาะบุคคลที่เป็นแนวทางการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย (หลักสูตรคู่ขนาน) โดยพิจารณาจากระดับความพิการหรือความต้องการจำเป็นพิเศษจากแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียน ซึ่งโรงเรียนอาจปรับตามแนวทางของกรมวิชาการ นอกจากนี้ควรมีการจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติมสอนทักษะเฉพาะที่จำเป็นให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ทักษะการดำรงชีวิต ทักษะการอ่าน อักษรเบรลล์ เป็นต้น

2. การตรวจสอบทางการศึกษา (Educational Implementation) หมายถึง การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน โดยใช้กระบวนการหรือวิธีการที่หลากหลาย มีวัตถุประสงค์ในการกำหนดปัญหาและข้อเท็จจริง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านพฤติกรรม และด้านร่างกาย

นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้สามารถใช้พิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องการส่งต่อ การคัดแยก การวางแผน การสอน และประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท

3. เทคนิคการสอน ที่นำมาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีดังนี้

3.1 การวิเคราะห์งาน (Task Analysis) เป็นทางเทคนิควิธีการสอนและเครื่องมือในการตรวจสอบ ประเมินทักษะต่าง ๆ ของนักเรียน ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้การวิเคราะห์งานในการสอนเกี่ยวกับทักษะการดำรงชีวิต อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์งานสามารถนำไปใช้กับงานด้านวิชาการได้ โดยใช้ประเมินระดับความรู้หรือทักษะของนักเรียน แล้วทำการวิเคราะห์วางแผนในการเพิ่มเติมเนื้อหาจากความรู้หรือทักษะเดิมของนักเรียนให้มากขึ้นตามลำดับ

3.2 การสอนโดยเพื่อนช่วยสอน (Peer Tutoring) เป็นวิธีการที่ให้นักเรียนที่อยู่ระดับชั้นสูงกว่าหรือนักเรียนในชั้นเดียวกันอายุเท่ากันแต่ความสามารถมากกว่ามาช่วยสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยสอนแบบตัวต่อตัวหรือ 1 : 1

3.3 ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy System) เป็นการฝึกทักษะทางสังคมระหว่างเพื่อนโดยนักเรียนปกติจะทำหน้าที่ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น การนำทางไปยังห้องเรียนต่าง ๆ หรือสถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียน การอ่านหนังสือบนกระดาน เป็นต้น วิธีนี้จะเป็นการปลูกฝังให้เด็กเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือเพื่อนก่อนให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน แต่อย่างไรก็ตามระบบเพื่อนช่วยเพื่อนอาจก่อให้เกิดปัญหาบางประการ เช่น นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอาจจะรอให้เพื่อนมาช่วยเหลือตนเองตลอดเวลา หรือนักเรียนปกติอาจจะทู่เวลาคอยช่วยเหลือเพื่อนมากเกินไป ดังนั้นครูจึงควรช่วยเหลือแนะนำ ชี้แจงให้เข้าใจตรงกันเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติตนที่เหมาะสม เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง

4. การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษใช้วิธีการทบทวนและปรับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง มีการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนโดยสรุปจากแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) ที่ใช้สอนในแต่ละสาระการเรียนรู้ ทักษะ และกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งครูทั่วไป และครูการศึกษาพิเศษอาจแยกกันประเมินผลและให้เกรดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แล้วนำผลประเมินของครูแต่ละคนมาตัดสินใจร่วมกัน เพื่อให้ผลการเรียนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

5. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียนและชุมชน เช่น การใช้ห้องสมุด การเล่นในสนามเด็กเล่น การร่วมกิจกรรมกับชุมชนในวันสำคัญต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ทางโรงเรียนควร

มีการบริหารจัดการ ดูแลเรื่องความปลอดภัย ยานพาหนะ ฯลฯ เพื่อช่วยให้การเข้าร่วมกิจกรรมนอกสถานที่ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6. การประกันคุณภาพ ทางโรงเรียนควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพ การจัดการเรียนร่วมและร่วมกันดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วม โดยให้ความสำคัญกับการประเมินตนเอง (Self-Evaluation) ใช้หลักในการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA มีการประชุมทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกกลุ่มเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ การจัดการเรียนร่วม มีการให้บริการข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายด้วยการจัดทำ ป้ายนิเทศ แผ่นพับ จัดประชุม อบรม และสัมมนา

7. การรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนตามปฏิทินการรับนักเรียน โดยคัดแยกความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนแต่ละบุคคล ดำเนินการเตรียมความพร้อม ทั้งด้านของความรู้ ความเข้าใจ การยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้แก่บุคลากร หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เตรียมสื่อ อุปกรณ์ กิจกรรมการเรียนการสอน จัดทำแผนการศึกษา เฉพาะบุคคลและดำเนินสอน ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเต็มตามศักยภาพ

8. การจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม ครูสอนเสริมจะต้องคำนึงถึงตารางเวลาที่จัดให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคนอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนแต่ละคนรวมทั้งตัวครูด้วย ซึ่งการจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริมแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบคือ

8.1 ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมารับบริการครั้งละไม่เกิน 30 นาที แต่สามารถมารับบริการได้มากกว่าหนึ่งครั้งในหนึ่งวัน เน้นการสอนโดยตรงกับนักเรียน และให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง

8.2 การให้บริการสอนเสริมโดยมีครูผู้ช่วย การให้บริการรูปแบบนี้จะช่วยให้นักเรียนได้รับการสอน การช่วยเหลือ และตรวจสอบเป็นรายบุคคลมากขึ้น

8.3 ครูสอนเสริมให้บริการนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 2-3 คน ในเวลาเดียวกัน ใช้เวลาประมาณ 30 นาที โดยเป็นการสอนเฉพาะบุคคล

จากการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการเรียนร่วม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถสรุปได้ว่า เป็นการจัดกิจกรรมภายในและภายนอกห้องเรียนโดยมีการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรทั่วไปของโรงเรียนและหลักสูตรเฉพาะ มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) มีการตรวจสอบทางการศึกษา มีการใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ทั้งในและนอกห้องเรียน ดำเนินการรายงานผลความก้าวหน้าของนักเรียน จัดกิจกรรมนอกชุมชน มีระบบประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วม มีการรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษตามปฏิทินการรับนักเรียน และมีการจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม

ด้านเครื่องมือ (T-Tools)

เครื่องมือ หมายถึง สิ่งที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการเรียนร่วม เพื่อช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกิตติกานต์ สารมาคม (2556) ได้สรุปเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนร่วมไว้ดังนี้

1. นโยบาย วิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน ทางโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมควรกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่เน้นในเรื่องการจัดการเรียนร่วมอย่างชัดเจน เพื่อให้บุคลากรหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนร่วม โดยน่านโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน
2. งบประมาณ โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการเรียนร่วม โดยสรรหางบประมาณจากแหล่งเงินต่าง ๆ เช่น มูลนิธิ ชุมชน องค์กรเอกชนต่าง ๆ เพื่อนำงบประมาณที่ได้มาจัดทำบัญชีจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานแผนการจัดการเรียนร่วม ตรวจสอบและวิเคราะห์งบประมาณ ให้เป็นไปอย่างถูกต้อง
3. ระบบบริหารจัดการ โรงเรียนจัดการเรียนร่วมควรพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านต่าง ๆ เช่น แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมเพื่อวางแผนการดำเนินการจัดการเรียนร่วมให้เหมาะสมกับสภาพความพร้อมหรือความต้องการพิเศษของนักเรียนแต่ละประเภท จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ข้อมูลเกี่ยวกับครูและบุคลากร ข้อมูลเกี่ยวกับสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก ดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลอย่างเหมาะสม มีการประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร ตลอดจนสร้างเครือข่าย และบริหารงานแบบมีส่วนร่วม
4. กฎกระทรวง เป็นเครื่องมือในการกำหนดสิทธิที่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษพึงได้รับ ได้แก่ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พุทธศักราช 2545 และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2545

5. เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก (Assistive Technology: AT) เป็นเทคโนโลยีที่ช่วยให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตได้อย่างอิสระ และสามารถปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเป็นเทคโนโลยีระดับพื้นฐานหรือระดับสูงก็ได้

6. สิ่งอำนวยความสะดวก (Accessibility) หมายถึง อุปกรณ์ เครื่องมือหรือสิ่งที่จะช่วยให้ผู้ที่มีความต้องการพิเศษในแต่ละประเภทได้รับการศึกษาสอดคล้องตามความจำเป็นของแต่ละบุคคล เช่น ไม้เท้าขาว เครื่องบอกทิศทาง แป้นพิมพ์ระบบอักษรเบรลล์ เป็นต้น

7. สื่อ หมายถึง สื่อทางการศึกษาที่ช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น เครื่องช่วยฟัง เครื่องเล่นกีฬาสำหรับคนพิการ เป็นต้น

8. บริการ หมายถึง บริการต่าง ๆ ที่สนับสนุนการจัดการศึกษาของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในแต่ละประเภท เช่น บริการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ บริการสอนเสริมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องประเภทต่าง ๆ เป็นต้น

9. ตำรา ได้แก่ หนังสือต่าง ๆ รวมถึงหนังสือเสียงสำหรับคนตาบอดด้วย

10. ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา หมายถึง มาตรการที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ นอกเหนือจากสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และบริการ

11. ครูการศึกษาพิเศษ หมายถึง ครูที่ได้รับการศึกษาจากสาขาการศึกษาพิเศษในระดับปริญญาตรีขึ้นไป หรือผู้ที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ให้ปฏิบัติหน้าที่ครูเดินสอน ครูสอนเสริม ครูที่สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนพิเศษ

จากการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการเรียนร่วม ด้านเครื่องมือสรุปได้ว่าการเตรียมการด้านเครื่องมือเป็นการเตรียมการทั้งในส่วนของนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ งบประมาณ ระบบบริหารจัดการ เทคโนโลยี สื่อ บริการ สิ่งอำนวยความสะดวก ตำราและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา รวมถึงบุคลากรอย่างครูการศึกษาพิเศษ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดการเรียนรู้ในทุก ๆ ด้านและดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการเรียนร่วมได้ให้ความสำคัญกับนักเรียน ทั้งที่เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ ให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยความสะดวกนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการเตรียมการด้านเครื่องมือ ทั้งนี้การจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างชีวิต จะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อสร้างโอกาส และพัฒนาศักยภาพของผู้ที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถช่วยเหลือตนเองและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

การจัดการเรียนร่วมในการวิจัยครั้งนี้จะอาศัยองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือโครงสร้างซีท (SEAT) ได้แก่ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือ ศึกษาการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

ปัญหาการจัดการเรียนร่วม

อัญชลี เกลี้ยงแก้ว (2560, น. 110) ได้กล่าวถึงสภาพและปัญหาการจัดการเรียนร่วมไว้ว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ที่พบ ได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และการบริหารจัดการ โดยผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องบางส่วนยังขาดความรู้และทักษะในการจัดการเรียนร่วมที่ถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งยังมีเจตคติด้านลบกับการจัดการเรียนร่วม สำหรับด้านกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนยังขาดเทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รวมถึงรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนยังไม่เหมาะสมต่อการพัฒนาศักยภาพนักเรียนเป็นรายบุคคลเท่าที่ควร ขาดการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การวัดและการประเมินผลยังไม่สอดคล้องกับศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังขาดการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนร่วมน้อย รวมทั้งยังมีการส่งเสริมบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาพิเศษน้อย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562, น. ๗ - ๘) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเรียนรวมในประเทศไทยไว้ ดังนี้

1. สถานศึกษาบางแห่งมีนโยบายการจัดการศึกษาที่ขาดความชัดเจน ส่งผลให้การดำเนินงานไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
2. สถานศึกษาขาดการประสานความร่วมมือกับศูนย์การศึกษาพิเศษ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เนื่องจากความแตกต่างของสังกัดของสถานศึกษา
3. งบประมาณไม่เพียงพอ ส่งผลให้สถานศึกษาบางสังกัดไม่สามารถจัดหาพี่เลี้ยงเด็กพิการได้ รวมทั้งไม่เพียงพอต่อการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
4. ครูทั่วไปที่จัดการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษบางคนมองข้ามช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เนื่องจากไม่ได้รับเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ (พ.ค.ศ.) เช่นเดียวกับครูการศึกษาพิเศษ

5. ครูผู้สอนขาดโอกาสในการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมระหว่างนักเรียนปกติและเด็กนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทำให้ขาดความรู้ด้านเทคนิคหรือกลยุทธ์ในการสอนที่หลากหลาย และความรู้ในด้านการวัดการประเมินผลที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนี้ครูบางคนยังมีทัศนคติเชิงลบต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

6. บุคลากรด้านการจัดการศึกษาพิเศษไม่เพียงพอ ทั้งครูการศึกษาพิเศษ ครูล่ามภาษามือ ศึกษานิเทศก์ที่มีคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ รวมถึงนักสหวิชาชีพที่ให้การช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

7. ครูผู้สอนมีภาวะเครียดสะสมต่อการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เนื่องจากไม่สามารถจัดการพฤติกรรมที่ก้าวร้าว อารมณ์รุนแรงของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้

8. ขาดช่วงเชื่อมต่อหรือเปลี่ยนผ่านทางการศึกษาของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งจากระดับชั้นประถมศึกษาไปยังชั้นมัธยมศึกษา และจากชั้นมัธยมศึกษาสู่ระดับอาชีวศึกษาหรืออุดมศึกษา

9. สถานศึกษาขาดโอกาสในการเลือกซื้อสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อการพัฒนา บำบัดฟื้นฟูนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างแท้จริง รวมถึงขาดความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมต่อสภาพความพิการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ทางลาด ลิฟท์หรือราวเกาะเดิน เป็นต้น

10. ผู้ปกครองนักเรียนบางคนมีทัศนคติเชิงลบต่อการส่งบุตรหลานเรียนร่วมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทำให้ขาดการประสานความร่วมมือระหว่างครูโรงเรียนและผู้ปกครอง

จากการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนร่วมสรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมนั้นมีหลายด้าน ทั้งด้านนโยบายการจัดการศึกษาที่ขาดความชัดเจน ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม ตลอดจนมีทัศนคติเชิงลบต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านงบประมาณและบุคลากรแผนการจัดการศึกษาพิเศษไม่เพียงพอ

แนวทางการจัดการเรียนร่วม

การจัดการเรียนร่วมนั้น โรงเรียนต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายประการ เพื่อให้การดำเนินการจัดการเรียนร่วมเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผนและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนร่วม ซึ่งแนวทางการจัดการเรียนร่วมในการวิจัยนี้จะกล่าวถึงการจัดเตรียมเพื่อการเรียนร่วม และการคัดแยกและส่งต่อนักเรียนเพื่อเรียนร่วม ตามลำดับ

การจัดเตรียมเพื่อการเรียนร่วม

ในการจัดการเรียนร่วมนั้น โรงเรียนจำเป็นต้องคำนึงถึงการเตรียมองค์ประกอบหลายด้าน ซึ่งมีนักการศึกษาและหน่วยงานได้เสนอแนะแนวทางการจัดเตรียมเพื่อการเรียนร่วมไว้ดังนี้

จุไรรัตน์ แก้วมณี (2556, น. 44-47) ได้สรุปการเตรียมเพื่อการจัดการเรียนร่วมที่กระทรวงศึกษาธิการ, กรมสามัญศึกษา, กองการศึกษาเพื่อคนพิการไว้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรศึกษานโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม รวมทั้งควรกำหนดโครงการจัดการเรียนร่วมไว้ในธรรมนูญ และแผนปฏิบัติการของโรงเรียน

2. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม โดยกำหนดผู้รับผิดชอบการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม และการประสานงานด้านต่าง ๆ

3. จัดประชุมครูและบุคลากรของโรงเรียน เพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม ทั้งนี้ผู้บริหารควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของครู และบุคลากรในการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ดังนี้

3.1 ผู้บริหารโรงเรียนทำหน้าที่บริหารจัดการสนับสนุน และส่งเสริมการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน

3.2 ครูประจำชั้นเรียนร่วมหรือครูประจำวิชาทำหน้าที่จัดการเรียนการสอน จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

3.3 ครูสอนเสริมทำหน้าที่ จัดการเรียนการสอนเพิ่มเติมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนอยู่ในชั้นเรียนทั่วไปแบบเต็มเวลาโดยสอนเนื้อหาที่นอกเหนือจากเนื้อหาในชั้นเรียนปกติหรือเป็นเนื้อหาที่นักเรียนไม่เข้าใจ รวมถึงสอนทักษะพื้นฐานตามความต้องการพิเศษของนักเรียนแต่ละประเภท เช่น ภาษามือ อักษรเบรลล์ เป็นต้น

4. โรงเรียนควรทำการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอรับการช่วยเหลือหรือรับบริการให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งจัดหาบุคลากรมาช่วยงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน

5. ทำการปรับหลักสูตรโดยยึดหลักสูตรทั่วไปเป็นหลัก แต่ปรับเนื้อหาวิชา กระบวนการจัดการเรียนการสอน และจัดสื่อ อุปกรณ์ในการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนแต่ละประเภท

6. โรงเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมนักเรียนปกติ โดยให้ความรู้และข้อควรปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้ให้นักเรียนปกติเกิดการยอมรับ และมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

7. โรงเรียนจะต้องเตรียมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้มีความพร้อมในการเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ โดยเตรียมความพร้อมด้านร่างกายด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ของนักเรียน เตรียมความพร้อมด้านการเรียน ทั้งในเรื่องของการสื่อสาร การใช้อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ เตรียมความพร้อมทางวิชาการ ซึ่งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษควรมีความรู้พื้นฐานสามารถอ่านออกเขียนได้ นอกจากนี้ควรเตรียมความพร้อมด้านอารมณ์และสังคมด้วย

8. ทางโรงเรียนควรเตรียมความพร้อมผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้เข้าใจกระบวนการจัดการเรียนร่วมอย่างถูกต้อง ซึ่งอาจใช้วิธีการประชุมพิเศษก่อนการเปิดภาคเรียน พบผู้ปกครองเพื่อปรึกษาหารืออย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน เป็นต้น

9. โรงเรียนควรเตรียมความพร้อมผู้ปกครองของนักเรียนปกติให้มีความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดีทั้งต่อการจัดการเรียนร่วม และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยจัดประชุมผู้ปกครอง ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับคนพิการ

10. ทางโรงเรียนต้องจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนร่วม ดังนี้

10.1 จัดสภาพทั่วไปในบริเวณ โรงเรียนให้เอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ทางลาด กำจัดสิ่งกีดขวางที่เป็นอันตราย จัดให้มีห้องน้ำห้องส้วมที่เหมาะสมกับสภาพความพิการ

10.2 จัดห้องเรียนสำหรับการเรียนร่วม ให้มีขนาดเหมาะสม แสงสว่างเพียงพอ ลดเสียงรบกวนให้มากที่สุด รวมถึงจัดที่นั่งสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้เหมาะสมกับลักษณะความพิการ

10.3 จัดห้องเรียนสอนเสริม โดยจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์หนังสือที่จำเป็นต้องใช้ในการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้พร้อม

11. จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ การช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา รวมถึงเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้เพียงพอและเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557, น. 25 - 27) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนร่วมไว้ ดังนี้

1. การเตรียมสิ่งแวดล้อม

1.1 อาคารสถานที่ โรงเรียนต้องจัดห้องเรียน เครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เอื้อต่อสภาพความพิการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ทำทางลาด ราวจับในห้องน้ำ เป็นต้น

1.2 การจัดห้องเรียนและที่นั่ง ห้องเรียนควรมีเสียงรบกวนน้อยที่สุด ไม่ควรอยู่ติดกับห้องดนตรีหรือถนน ควรจัดรูปแบบห้องที่ครูสามารถเดินดูนักเรียนได้อย่างสะดวกและทั่วถึง และเอื้อต่อการจัดกิจกรรมในห้องเรียน ตลอดจนอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายในการเคลื่อนไหว ควรมีตู้เก็บเอกสาร แฟ้มข้อมูลประจำตัวเด็ก และสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบ โต๊ะเรียนและเก้าอี้ควรเหมาะสมกับวัยของนักเรียน จัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยจัดกระดานดำไว้หน้าห้องเรียน มีป้ายนิเทศไว้ตามผนังห้องเรียน นอกจากนี้โรงเรียนควรจัดให้มีห้องเสริมวิชาการหรือห้องฝึกพูดไว้ด้วย

2. การเตรียมบุคลากร

2.1 ผู้บริหารโรงเรียน ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนร่วม มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมให้แก่บุคลากรทุกฝ่าย สนับสนุนงานเรียนร่วม และอำนวยความสะดวกให้กับการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดการเรียนร่วม

2.2 ครูประจำชั้นเรียนร่วมหรือครูประจำวิชา มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม ยอมรับและเชื่อว่านักเรียนทุกคนสามารถเรียนได้ นอกจากนี้ ครูควรได้รับการพัฒนาความรู้เทคนิควิธีการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท

2.3 ครูประจำชั้นพิเศษ ควรมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการสอนและพัฒนาเด็กทุกคน โดยมีความเชื่อว่านักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้

2.4 ครูเสริมวิชาการ ควรมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำหน้าที่สอนเพิ่มเติมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนอกเหนือจากที่เรียนในชั้นเรียนปกติ และสามารถแนะนำครูเกี่ยวกับวิธีการสอนและการปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างถูกต้อง

3. การเตรียมนักเรียน

3.1 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ควรได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนส่งเข้าเรียนร่วม เพื่อลดปัญหา และความยุ่งยากที่จะเกิดขึ้นในชั้นเรียนร่วม ทั้งนี้ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่พบในโรงเรียนประถมศึกษา มี 3 ลักษณะ ได้แก่

3.1.1 นักเรียนที่รับเข้าเรียนใหม่ และยังไม่ได้รับการเตรียมความพร้อม

3.1.2 นักเรียนที่เรียนในชั้นเรียนอยู่แล้ว แต่ครูและผู้ปกครองไม่ทราบว่านักเรียนเป็นผู้ที่มีความต้องการพิเศษ

3.1.3 นักเรียนที่ได้รับการเตรียมความพร้อมจากศูนย์การศึกษาพิเศษ หรือจากโรงเรียนมูลนิธิต่าง ๆ มาแล้ว และส่งต่อเพื่อเข้าเรียนร่วม

อย่างไรก็ตาม นักเรียนที่ยังไม่ได้รับการเตรียมความพร้อม ควรได้รับการประเมินความสามารถพื้นฐานเบื้องต้นว่านักเรียนมีความสามารถในระดับใดและมีความพร้อมต่อการเข้าเรียนร่วมหรือไม่ เพื่อนำมากำหนดแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลในการพัฒนาความสามารถด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เมื่อนักเรียนมีความพร้อมจึงส่งเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา หรือชั้นเรียนพิเศษเรียนร่วมบางเวลา กรณีที่ทางโรงเรียนไม่มีชั้นเรียนพิเศษ อาจจัดการเรียนร่วมในรูปแบบชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการสอนเสริม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความบกพร่องของนักเรียน

3.2 เด็กปกติ โรงเรียนต้องสร้างเจตคติที่ดีให้นักเรียนปกติในการยอมรับเพื่อนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ไม่ล้อเลียน และรู้จักการปฏิบัติตนหรือให้ความช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดการยอมรับและการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถอยู่ในสังคมโรงเรียนได้

4. การเตรียมผู้ปกครอง โรงเรียนควรสร้างเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วมให้แก่ผู้ปกครองได้เข้าใจและยอมรับ ไม่รังเกียจนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ผู้ปกครองทั้งผู้ปกครองของนักเรียนปกติ และผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเกี่ยวกับสิทธิของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แนวทางการอบรมเลี้ยงดูนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ถูกด้อย บทบาทในการให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน ทั้งนี้โรงเรียนสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การประชุมนิเทศเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมก่อนเปิดภาคเรียน จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้ร่วมเป็นอาสาสมัครสนับสนุนการตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู เป็นต้น

5. การเตรียมแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมจะเรียนหลักสูตรเดียวกับนักเรียนปกติ แต่ด้วยความบกพร่องทำให้นักเรียนไม่สามารถเรียนบรรลุได้ทุกจุดประสงค์ ดังนั้นครูจะต้องจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนตามความสามารถและได้รับการอย่างเหมาะสมกับความจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล

6. การเตรียมการวัดผลประเมินผล

การวัดผลประเมินผลต้องสอดคล้องกับการเรียนการสอน ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละบุคคล ซึ่งกำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลโดยปรับวิธีการวัดผลประเมินผล และเกณฑ์การประเมินความก้าวหน้าให้สอดคล้องกับความสามารถ

ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้ในการการวัดผลประเมินผลไม่ควรนำคะแนนและจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไปรวมกับนักเรียนปกติ

จากการศึกษาการจัดเตรียมเพื่อการเรียนร่วมสรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนร่วมให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จนั้น ควรมีการเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน โดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกฝ่าย

การคัดแยกและส่งต่อนักเรียนเพื่อเรียนร่วม

การคัดแยก เป็นการประเมินเพื่อแยกนักเรียนที่พบลักษณะผิดปกติหรืออยู่ในภาวะเสี่ยงต่อความผิดปกติ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ออกจากนักเรียนปกติในชั้นเรียน เพื่อดำเนินการวินิจฉัยและพิจารณาให้การช่วยเหลือที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละบุคคลต่อไป ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการคัดแยกและส่งต่อนักเรียนเพื่อเรียนร่วมไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557, น. 27 - 28) ได้กล่าวถึงการคัดแยกและส่งต่อนักเรียนเพื่อเรียนร่วมไว้ ดังนี้

การคัดแยกนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความสำคัญต่อการวางแผนจัดการเรียนการสอน และการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งมีหลายวิธี เช่น การสังเกต การทดสอบ การสัมภาษณ์ การประเมินจากผลงาน เป็นต้น การคัดแยกนักเรียนนั้น จำเป็นต้องใช้หลายวิธีและใช้เครื่องมือหลายแบบประกอบกัน เนื่องจากการใช้วิธีคัดแยกวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือการใช้เครื่องมือคัดแยกแบบใดแบบหนึ่งไม่สามารถสรุปได้ว่านักเรียนจะเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้านใด ซึ่งมีเครื่องมือในการคัดแยกมีหลายชนิด เช่น แบบทดสอบมาตรฐาน แบบคัดแยกนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ แบบทดสอบเฉพาะ เป็นต้น ทั้งนี้การคัดแยกนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษควรดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ครูประเมินนักเรียนโดยการสังเกตพฤติกรรมและการเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อประเมินว่านักเรียนคนใดผิดปกติบ้าง สำหรับใช้เป็นข้อมูลคัดเลือนักเรียนเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อครูค้นพบนักเรียนที่มีความผิดปกติ แต่ยังไม่แน่ใจหรือความผิดปกติที่ค้นพบนั้นยังไม่ชัดเจน อาจทำขั้นตอนที่ 1 อีกครั้ง เพื่อตรวจสอบให้แน่ชัด หากพบว่าผิดปกติจริงจึงดำเนินการขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ครูและผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ ร่วมกันรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความผิดปกติของนักเรียนอย่างละเอียดด้วยเทคนิคต่าง ๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรม การทดสอบ การสัมภาษณ์ ผู้ปกครอง เป็นต้น แล้วทำการบันทึกผล

ขั้นตอนที่ 4 คณะทำงานร่วมกันประเมินข้อมูลที่ได้ หากยังไม่เพียงพอให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนที่ 3 ใหม่

ขั้นตอนที่ 5 พิจารณาวิธีการช่วยเหลือนักเรียนที่คัดเลือกให้เหมาะสมกับลักษณะความบกพร่องและระดับความรุนแรงของความผิดปกติ หากอยู่ในระดับที่ต้องได้รับการบำบัดโดยผู้เชี่ยวชาญพิเศษแขนงใดให้ส่งนักเรียนเข้ารับบริการพิเศษ

ขั้นตอนที่ 6 กรณีที่จะส่งต่อนักเรียน ครูต้องเตรียมเอกสารและรายงานตามความจำเป็น เพื่อขอรับบริการพิเศษจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 7 ครูที่รับผิดชอบการจัดการเรียนร่วม ต้องศึกษาหลักสูตร จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล และประสานงานการเรียนร่วมในโรงเรียนต่อไป

ศุภรัตน์ พิชายี ธีรธรรมวรากุล และปิย สุทธิสุตติ (2564, น. 275 - 279) การคัดแยกนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและการวินิจฉัยนักเรียน ได้อย่างถูกต้องจะช่วยให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสม และได้รับการเตรียมความพร้อม เพื่อเข้ารับการศึกษาศึกษาที่เหมาะสมกับความต้องการพิเศษของนักเรียนแต่ละบุคคล ซึ่งการคัดแยกและวินิจฉัยนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีขั้นตอนการประเมิน ดังนี้

1. ขั้นคัดแยกเด็ก โรงเรียนจะต้องตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียน ทำการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและประเมินผล ซึ่งผลการประเมินในขั้นนี้จะช่วยให้ทราบว่านักเรียนเป็นผู้ที่มีความบกพร่องด้านใด หลังจากนั้นจึงทำการปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผลการประเมิน กรณีที่คณะกรรมการหรือคณะทำงานค้นพบปัญหาของเด็ก และพยายามแก้ไขปัญหานั้นแล้ว แต่ยังไม่แน่ใจว่านักเรียนควรได้รับการช่วยเหลือด้านการจัดการศึกษาพิเศษหรือไม่ ทั้งยังต้องการข้อมูลเพิ่มเติมจะดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อทำการวินิจฉัยต่อไป
2. ขั้นส่งต่อ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจะทำการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมและทำการวินิจฉัยว่านักเรียนควรได้รับการบริการทางการศึกษาพิเศษหรือไม่
3. ขั้นขออนุญาตผู้ปกครองในการคัดแยกและวินิจฉัย ขั้นนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากต้องขออนุญาตผู้ปกครองให้ทำการการคัดแยกและวินิจฉัยนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร หากผู้ปกครองไม่ยินยอมหรือไม่ให้ความร่วมมือก็ไม่สามารถดำเนินการจัดการในขั้นต่อไปได้
4. ขั้นดำเนินการคัดแยกและวินิจฉัย คณะกรรมการหรือคณะทำงานร่วมกันสังเกตพฤติกรรม และประเมินพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมและแบบทดสอบที่ไม่เป็นทางการ เพื่อรวบรวมข้อมูลและนำไปใช้ในขั้นต่อไป
5. ขั้นรายงานผล อภิปรายจุดเด่น และจุดด้อยของนักเรียนที่ควรแก้ไข และพัฒนาโดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้ในขั้นที่ 4 แล้วรายงานผลการอภิปรายให้ผู้ปกครองทราบ

6. ขั้นการตัดสินใจในการจัดการศึกษาพิเศษ ครูและผู้ปกครองนำข้อมูลที่ได้จาก ขั้นที่ 5 มาประกอบการตัดสินใจ เพื่อวางแผนการจัดบริการทางการศึกษาให้กับนักเรียน

7. ขั้นวางแผนการจัดการศึกษา คณะกรรมการหรือคณะทำงานวิเคราะห์และลำดับความต้องการพิเศษของนักเรียน และจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล

จากการศึกษาการคัดแยกและส่งต่อนักเรียนเพื่อเรียนร่วมสรุปได้ว่า การคัดแยกนักเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่ง หากนักเรียนได้รับการคัดแยกและวินิจฉัยอย่างถูกต้องจะช่วยให้ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการช่วยเหลือสนับสนุน วางแผนการจัดการศึกษา และรับบริการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความบกพร่องหรือความต้องการพิเศษอย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บริบท และบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประวัติศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้จัดตั้งขึ้นตามประกาศของ กระทรวงศึกษาธิการเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2543 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นศูนย์จัดการศึกษาพิเศษ การจัดสื่อ การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการดำเนินการส่งต่อโรงเรียน สถานฝึกอาชีพ และชุมชนให้คนพิการในจังหวัดแม่ฮ่องสอน กรมสามัญศึกษาได้มอบหมายให้โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดเชียงใหม่ ประสานงานการจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน และได้มีคำสั่งแต่งตั้งให้นายอุดม ไชยมงคล อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอน ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2543

ปี พ.ศ. 2543 ได้รับความอนุเคราะห์จากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอน โดยมีนายอดิสรณ์ พวงทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอนในขณะนั้น อนุญาตให้ใช้พื้นที่บางส่วนของห้องปกครอง เป็นสำนักงานศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอนชั่วคราว

ปี พ.ศ. 2544 ได้รับจัดสรรงบประมาณในการซ่อมแซมศาลากาญจนาภิเษกของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอน ใช้ดำเนินการในระยะแรกเริ่ม เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2544

ปี พ.ศ. 2546 ได้รับจัดสรรงบประมาณเหลือจ่าย ก่อสร้างอาคารเรียนกึ่งถาวร ชั้นเดียว ได้รับอนุญาตให้ใช้ที่ดิน 7 ไร่ ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอน เพื่อปลูกสร้างอาคาร ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ปี พ.ศ. 2550 ได้รับจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างอาคารสำนักงานศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ปี พ.ศ. 2552 นายเอนก ไชยวงศ์ ได้รับแต่งตั้งให้มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2552 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2559

ปี พ.ศ. 2543 ได้รับจัดสรรงบประมาณสร้างอาคารเรียนพยาบาลศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ปี พ.ศ. 2559 นางอัมไพ อุดตารธรรม ได้รับแต่งตั้งให้มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2559 ถึง 30 เมษายน พ.ศ. 2560

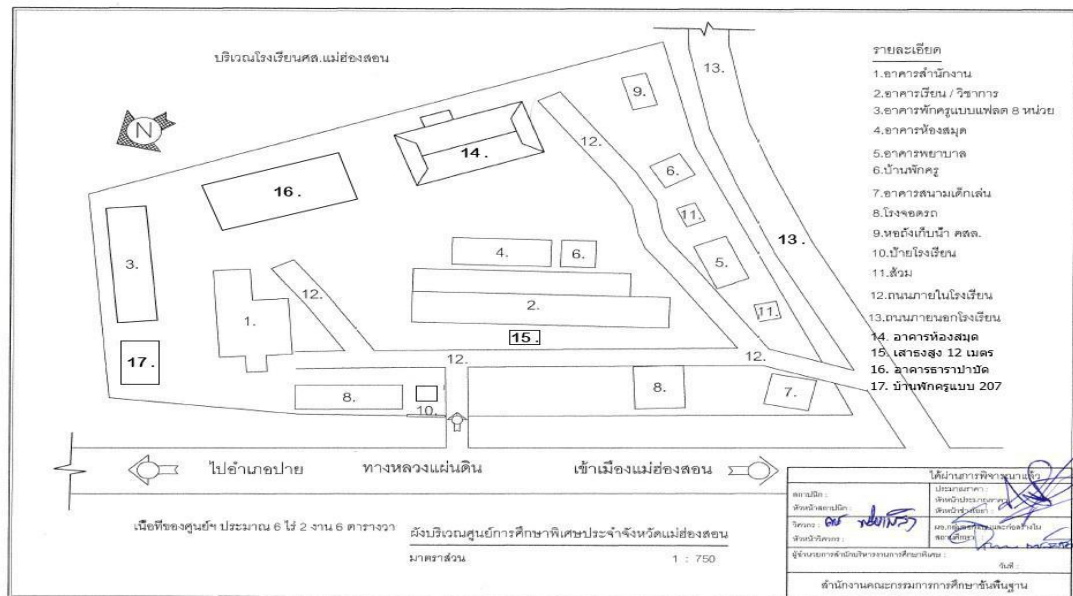
ปี พ.ศ. 2559 ได้รับจัดสรรงบประมาณ ในการสร้างส้วมชาย และส้วมหญิง

ปี พ.ศ. 2560 นางสาวปณิดา จันทวงศ์ มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2560 ถึง 8 ตุลาคม พ.ศ. 2562

ปี พ.ศ. 2560 ได้รับจัดสรรงบประมาณสร้างอาคารศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ห้องสมุด) 1 หลัง

ปี พ.ศ. 2561 ได้รับจัดสรรงบประมาณ งบลงทุน (ค่าสิ่งก่อสร้าง) คือ เสาธง สูง 12 เมตร อาคารศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน (อาคารธาราบ้ำบัด) และ บ้านพักผู้ครู แบบ 207

ปี พ.ศ. 2562 นายเกรียงไกร อ่อนยิ้ม มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งแต่วันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2562 ถึง 18 ตุลาคม พ.ศ. 2564

ภาพที่ 2.1 แผนผังศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่มา : ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2565, น. 5

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

ที่ตั้ง ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน 202/5 หมู่ 1 บ้านปางหมู ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 58000 มีเนื้อที่ทั้งหมด 6 ไร่ ในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลปางหมู เป็นจังหวัดภาคเหนือ พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นทิวเขาสูงสลับซับซ้อน และยังคงเป็นป่าไม้ตามธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 884.7 กิโลเมตร มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 อยู่ในกลุ่มสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 6 และกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาเครือข่ายที่ 8

วิสัยทัศน์ (Vision)

“สถานศึกษามีมาตรฐาน บริหารโดยใช้เทคโนโลยี บุคลากรมีความเชี่ยวชาญ ให้บริการผู้พิการอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ภายใน ปีการศึกษา พ.ศ. 2569” (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2565, น. 17 – 21)

พันธกิจ (Missions)

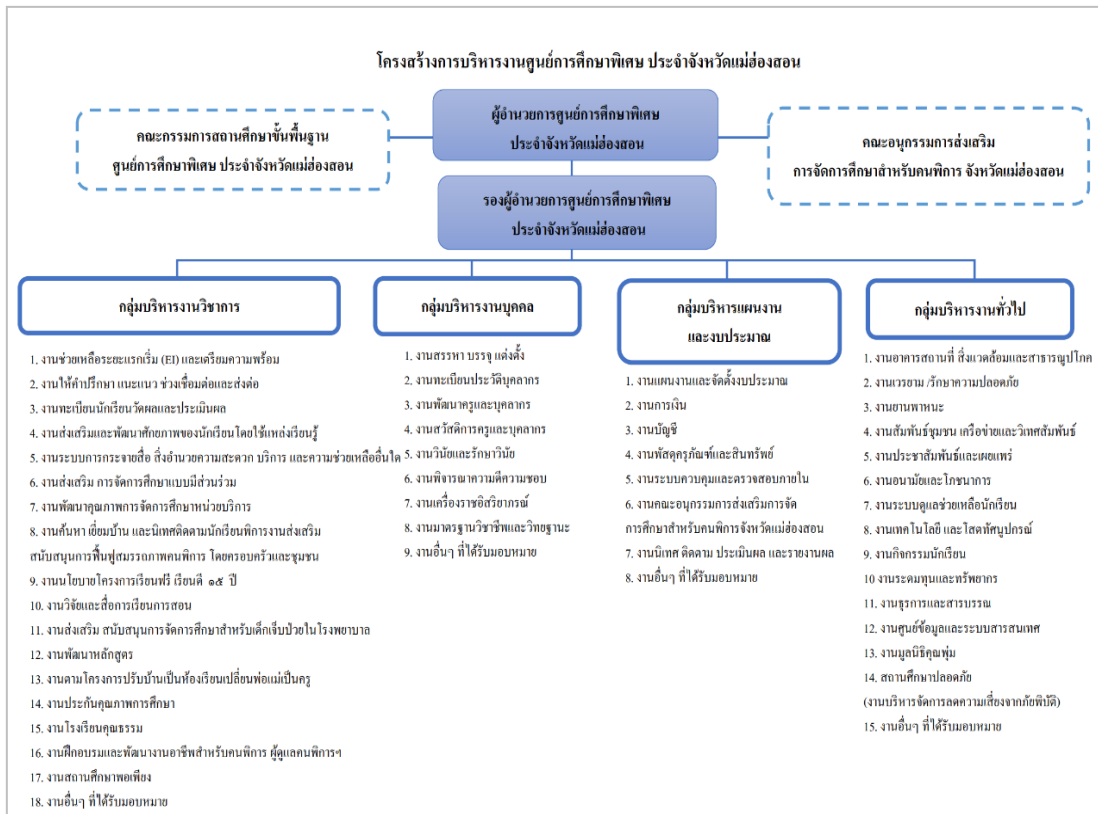
1. ปรับปรุงอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ ให้เหมาะสมเอื้อต่อการให้บริการ
ผู้เรียน
2. พัฒนาระบบการบริหารจัดการงานตามโครงสร้างให้เป็นระบบ
3. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจการนำระบบประกันคุณภาพภายในไปใช้ในการปฏิบัติงาน
4. นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการและบริหารการศึกษา
5. พัฒนาระบบนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ การปฏิบัติงาน
6. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากร
7. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอน
8. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ระบบบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยีให้กับสถานศึกษาในเครือข่าย
9. เสริมสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชน หน่วยงานและภาคีเครือข่าย
10. ส่งเสริม สนับสนุน ให้ความรู้การดูแลช่วยเหลือคนพิการให้กับผู้ปกครองและชุมชน
11. ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ
12. พัฒนาครูและบุคลากรให้มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานวิชาชีพ
13. ปรับปรุงกระบวนการให้บริการผู้เรียนพิการที่รับบริการที่บ้าน
14. พัฒนาระบบการค้นหาและเยี่ยมบ้านผู้เรียน
15. พัฒนาความรู้กระบวนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention: EI) ให้กับบุคลากร
16. พัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมสามารถเข้าสู่บริการช่วงเชื่อมต่อหรือส่งต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือการอาชีพหรือการดำเนินชีวิตในสังคม
17. พัฒนาระบบการสนับสนุน ถึงอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา
18. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด

19. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล

บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน

เนื่องจากมีพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการปฏิบัติหน้าที่อื่นของศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2553 กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2565, น. 6-7) ดังนี้

1. จัดและส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (EI) และเตรียมความพร้อมของคนพิการเพื่อเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, โรงเรียนอนุบาล, โรงเรียนเรียนร่วม, โรงเรียนเฉพาะความพิการ, ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ, หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
2. พัฒนาและฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากรที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
3. จัดระบบและส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการ
4. จัดระบบบริการช่วงเชื่อมต่อสำหรับคนพิการ
5. ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยครอบครัว และชุมชนด้วยกระบวนการทางการศึกษา
6. เป็นศูนย์ข้อมูล รวมทั้งจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาสำหรับคนพิการ
7. จัดระบบสนับสนุนการจัดการเรียนร่วม และประสานงานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในจังหวัด
8. ภาระหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด หรือตามที่ได้รับมอบหมาย

ภาพที่ 2.2 โครงสร้างการบริหารงาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน
ที่มา : ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2565, น. 8

การดำเนินงานส่งเสริม การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม

ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดระบบ สนับสนุนการจัดการเรียนร่วม และประสานงานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในจังหวัด ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงได้ดำเนินการงานส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบ มีส่วนร่วมตามโครงสร้างการบริหารงาน ซึ่งงานส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมสนับสนุน มีหน้าที่ ดังนี้

1. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานดำเนินการตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับ นักเรียนเรียนรวม และนักเรียนพิการในห้องเรียนคู่ขนานสำหรับบุคคลออทิสติกได้รับ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง องค์กรภาครัฐ และเอกชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จัดทำทะเบียน ข้อมูลนักเรียนเรียนรวม และนักเรียนพิการในห้องเรียนคู่ขนาน สำหรับบุคคลออทิสติกได้รับ ข้อมูลเครือข่ายโรงเรียนจัดการเรียนร่วม ให้เป็นปัจจุบัน

3. ให้คำปรึกษา และจัดอบรมให้ความรู้ด้านการศึกษาพิเศษให้กับครูในโรงเรียนจัดการเรียนร่วมให้สอดคล้องตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล
4. ส่งเสริมประสานงานในการให้บริการคัดกรอง วางแผน และให้บริการพัฒนา นักเรียนที่มีความบกพร่องทุกประเภท
5. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

โรงเรียน	อำเภอ	ต้นแบบ/แกนนำ
โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1		
บ้านห้วยขาน	เมือง	ต้นแบบ
อนุบาลปางมะผ้า	ปางมะผ้า	ต้นแบบ
อนุบาลปาย (เวียงใต้)	ปาย	ต้นแบบ
อนุบาลขุนยวม	ขุนยวม	ต้นแบบ
ไทยรัฐวิทยา 99 (บ้านแม่สุยะ)	เมือง	แกนนำ
ชุมชนบ้านปางหมู	เมือง	แกนนำ
บ้านห้วยโป่ง	เมือง	แกนนำ
บ้านห้วยปูลิง	เมือง	แกนนำ
ศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอน	เมือง	แกนนำ
ชุมชนต่อเพียว	ขุนยวม	แกนนำ
ชุมชนบ้านเมืองปอน	ขุนยวม	แกนนำ
บ้านหนองแห้ง	ขุนยวม	แกนนำ
บ้านแม่ละนา	ปางมะผ้า	แกนนำ
บ้านกีดสามสิบ	ปางมะผ้า	แกนนำ
บ้านถ้ำลอด	ปางมะผ้า	แกนนำ
ราชประชานุเคราะห์ 34	ปางมะผ้า	แกนนำ
บ้านแม่หมืองหลวง	ปาย	แกนนำ
บ้านแม่ปิง	ปาย	แกนนำ

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

โรงเรียน	อำเภอ	ต้นแบบ/แกนนำ
บ้านโป่งสา	ป่า	แกนนำ
บ้านทุ่งยาว	ป่า	แกนนำ
ราชประชานุเคราะห์ 22	ป่า	แกนนำ
สังวาลย์วิทย์ 3	ป่า	แกนนำ
โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2		
โรงเรียนคอนชัยวิทยา	แม่สะเรียง	ต้นแบบ
โรงเรียนบ้านทุ่งสองแคว	แม่ลาน้อย	ต้นแบบ
โรงเรียนชุมชนแม่ลาศึกษา	แม่ลาน้อย	ต้นแบบ
โรงเรียนบ้านแม่คะปวง	แม่สะเรียง	ต้นแบบ
โรงเรียนบ้านส้มป่อย	แม่ลาน้อย	แกนนำ
โรงเรียนบ้านป่าหมาก	แม่ลาน้อย	แกนนำ
โรงเรียนบ้านอมพาย	แม่สะเรียง	แกนนำ
โรงเรียนบ้านแม่เตี้ย	แม่ลาน้อย	แกนนำ
โรงเรียนบ้านกอกหลวง	แม่ลาน้อย	แกนนำ
โรงเรียนบ้านแม่คะตวน	สบเมย	แกนนำ
โรงเรียนบ้านแม่สวด	สบเมย	แกนนำ
โรงเรียนบ้านแม่ลิด	แม่สะเรียง	แกนนำ
โรงเรียนบ้านป่าโป่ง	แม่สะเรียง	แกนนำ
โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว)	แม่สะเรียง	แกนนำ
โรงเรียนชุมชนบ้านผาผ่า	สบเมย	แกนนำ

ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 และ เขต 2, 2565

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

อดุลย์ วรรณคำ (2552) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนภูซางวิทยาคม อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมทุกด้าน ได้แก่ การร่วมวางแผน การร่วมจัดสรรทรัพยากร การร่วมดำเนินการตามแผน และการมีส่วนร่วมตรวจสอบเสนอแนะติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมดำเนินการตามแผน รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน การมีส่วนร่วมตรวจสอบเสนอแนะติดตามและประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมจัดสรรทรัพยากร

รัชณี ภูสุวรรณ (2557) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินกิจกรรมนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคลิขิตราชมงคลชัยบุรี ผลการศึกษาพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยเทคนิคลิขิตราชมงคลชัยบุรีในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามลำดับ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคนิคลิขิตราชมงคลชัยบุรี พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทิศทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติระดับ 0.1

จิตา วิหครัตน์ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตัวแปรพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาได้อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โสภิตา คล้ายหนองสรวง (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

สุนทรี แสงอุไร (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ รองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ สำหรับผลการศึกษาคำสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1 มีความสัมพันธ์ในทางบวกระดับมากอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการศึกษาสมการถดถอยพหุคูณ เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฤทัยรัตน์ ปัญญาธิม และดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2560) ได้ศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการศึกษาค้นพบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ สำหรับผลการศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ทักษะด้านการบริหาร รองลงมา คือสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การบรรจุเข้าประสงค์ของสถานศึกษา ความคาดหวังที่มีต่อนักเรียน และภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา ตามลำดับ และผลการศึกษาสมการถดถอยพหุคูณตัวแปรพยากรณ์การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นิสราพร แซ่มชุงาม (2561) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง และการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาตามลำดับ

อมรภัค ปิ่นกำลัง (2562) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความเชื่อมั่นผูกพัน ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และการไว้วางใจกัน ตามลำดับ

ดลนภา จิตวิวรรณ (2563) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตามลำดับ สำหรับผลการศึกษาคำสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 3 มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับจุด .001

นรากร งามสมัย และธีระวัฒน์ มอนโรสง (2564) ได้ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ระดับความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมนักเรียน โดยภาพรวมมีระดับความต้องการมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าสูงที่สุดคือ ด้านการร่วมรับประโยชน์ รองลงมาคือ ด้านการร่วมดำเนินงาน ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล และด้านการร่วมวางแผน ตามลำดับ และแนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก พบว่าด้านที่มีค่าสูงที่สุดคือ ด้านการร่วมดำเนินงาน รองลงมาคือ ด้านการร่วมวางแผน และด้านที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล ตามลำดับ

พรเทพ เหมรานนท์ (2564) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ในรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สำหรับ ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

สุรพล ศรีศิลป์ (2564) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สภาพการปฏิบัติงานสูงสุดคือ การร่วมดำเนินการ รองลงมาคือ การร่วมคิดและวางแผน การร่วมรับผลประโยชน์ การร่วมประเมินและปรับปรุง ตามลำดับ ส่วนการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง และผลการศึกษาความต้องการการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีความต้องการสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมคิดและวางแผน การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมประเมินและปรับปรุง และการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามลำดับ

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครูอาจารย์ ผลการศึกษาพบว่า โอกาสในการมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อกำลังใจของครูอาจารย์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านการสอนของครู ครูนิยมชมชอบผู้บริหารที่เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากกว่าผู้บริหารที่ไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ครูไม่ได้

มีความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกเรื่อง ทุกปัญหา บทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร และครู ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจควรแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหา ปัจจัย ทั้งภายใน และภายนอกตัวครูมีผลกระทบต่อระดับความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และเพื่อให้การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบังเกิดผลเต็มที่ ผู้บริหารควรหาคำตอบจากคำถามต่อไปนี้ สถานการณ์อย่างไรที่ครูควรเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มากน้อย เพียงใด และอย่างไร การตัดสินใจในกลุ่มควรใช้เมื่อใด และผู้บริหารควรมีบทบาท ใดบ้างจึงจะถือว่ามีประสิทธิภาพ

เพอร์สัน (Person, 1994) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับการรับรู้ประสิทธิภาพของสถาบันของวิทยาลัยชุมชนในนอร์ทแคโรไลนา ผลการศึกษา พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยยะสำคัญกับประสิทธิภาพของวิทยาลัย และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหาร ไม่มีผลต่อการรับรู้ในประสิทธิภาพของวิทยาลัย

พินา (Pena, 2000) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของครอบครัว สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเชื้อสายเม็กซิกัน-อเมริกัน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญของการมีส่วนร่วมในทัศนะของผู้ปกครองคือ ภาษาต่างกัน เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ใช้ภาษาสเปน ขณะที่โรงเรียนและครูผู้สอนใช้ภาษาอังกฤษทำให้ ผู้ปกครองไม่เข้าใจและเบื่อบ่อยวัฒนธรรมที่แตกต่าง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระยะทาง ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ความคิดเห็นของผู้ปกครองคิดว่าการศึกษาคือหน้าที่รับผิดชอบของ โรงเรียนจึงไม่ต้องการที่จะแทรกแซงการทำงานของครู ความไม่เข้าใจในระบบการศึกษา ขาดคนดูแลเด็กที่บ้าน เวลาทำงานไม่ตรงกัน ปัญหาครอบครัว และประโยชน์ของกิจกรรม ความคิดเห็นที่มีต่อครูคือ รู้สึกด้อยคุณค่า และเหมือนถูกออกคำสั่งมากกว่าคำแนะนำ ส่วนผู้บริหาร มีภาระงานมากพฤติกรรมที่แสดงออกไม่จริงใจ และขาดการยอมรับในตัวผู้บริหาร ขณะที่ผู้บริหาร และครูเห็นว่ามีการระงับที่เพิ่มขึ้น หากผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากขึ้น

อะริฟูล (Ariful, 2014) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนมัธยม ในบังกลาเทศ: ความท้าทายและการก้าวไปข้างหน้า ผลการศึกษาพบว่า การสร้างความร่วมมือ ระหว่างโรงเรียน ครู และผู้ปกครองในการพัฒนาโรงเรียนสามารถดำเนินการได้โดยทางโรงเรียน ต้องมีกลยุทธ์ในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียน และผู้ปกครอง เช่น การประชุม ผู้ปกครอง การจัดตั้งคณะกรรมการผู้ปกครอง มีการติดต่อหรือประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้ปกครอง ทราบนโยบายและการดำเนินงานของทางโรงเรียน จัดกิจกรรมที่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วม กับทางโรงเรียน มีการเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ครูต้องรายงานความก้าวหน้าเกี่ยวกับ ผลการเรียนรู้ของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบอยู่เสมอ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็น

เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลในการพัฒนานักเรียนซึ่งกันและกัน

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม

ขจรพัฒน์ วิชาศวัสส์ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจังหวัดบุรีรัมย์โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมมีการปฏิบัติต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารงาน โดยรวมมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมมีการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

กิตติกานต์ สารมคม (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการดำเนินงานโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมตามโครงสร้างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานของโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านนักเรียน และด้านเครื่องมือสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ

จาดรงค์ เจริญนำ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านนักเรียน และมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือตามลำดับ

ธีระพงษ์ พรหมกุล (2558) ได้ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) เป็นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างที่เป็นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านนักเรียน และด้านเครื่องมือ ตามลำดับ

นิ่มนุช ผ่องใส (2559) ได้ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนใน อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน และระดับปานกลาง 2 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านนักเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อม และและด้านเครื่องมือ ตามลำดับ

อนุวรรตน์ ช่างหล่อ (2561) ได้ศึกษาการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีทของโรงเรียนจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านนักเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านเครื่องมือ และด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม

แม็กเกรเกอร์ และฟอร์ลีน (McGregor & Forlin, 2005) ได้ศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อเพื่อนที่เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผลการศึกษาพบว่า สิ่งสำคัญสำหรับการจัดการเรียนร่วมคือ เจตคติของนักเรียนปกติที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ นักเรียนปกติมีเจตคติที่เปลี่ยนไปเมื่อมีโอกาสได้เรียนร่วมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เกิดการยอมรับเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น

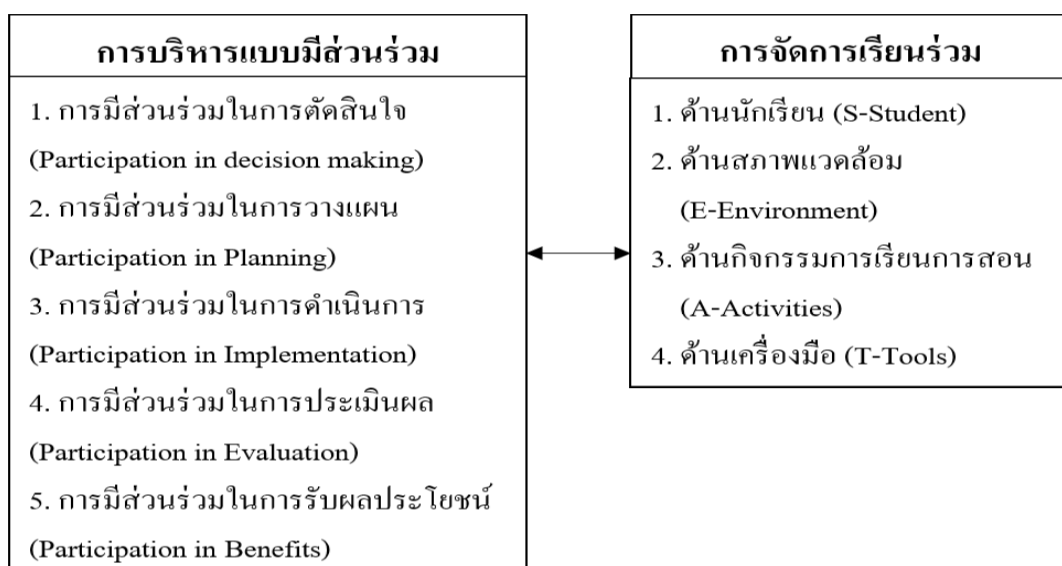
เปตรา และแอนนา (Petra & Anna, 2014) ได้ศึกษาการเรียนรวมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาสาธารณะรัฐเช็ก ผลการศึกษาพบว่า ครูและผู้บริหารของโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษยังคงมีทัศนคติเชิงลบ ครูไม่สามารถกำหนดความแตกต่างระหว่างการบูรณาการและเรียนร่วมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ อีกทั้งยังพบปัญหาการขาดบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู

แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ครูและบุคลากรของโรงเรียนขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการและกระบวนการทำงานภายใต้สภาพแวดล้อมของการจัดการเรียนร่วม ขาดทุนสนับสนุน ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางสังคมยังไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนร่วม

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาแต่ละแห่งอาจมีกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกันตามแต่ละบริบทของสถานศึกษา ส่วนการจัดการเรียนร่วมนั้นส่วนใหญ่พบว่า ด้านสภาพแวดล้อม และด้านเครื่องมือยังมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งบุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของนักเรียนทุกฝ่ายล้วนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และร่วมกันดำเนินการจัดการเรียนร่วม เพื่อพัฒนา นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้ ผู้บริหารถือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการจัดการเรียนร่วม โดยนำกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา และเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถพัฒนาศักยภาพและดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดของซัชกิน (Sashkin Marshall, 1982, pp. 110 - 113) โคเฮนและอัฟฮอฟ (Chohen & Uphoff, 1981, pp. 55-56) และผลการวิจัยของนักวิชาการเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยการมีส่วนร่วม ดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการวิจัยภายใต้แต่ละวัตถุประสงค์การวิจัยแต่ละข้อตามลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

การศึกษการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

- 1.1 การศึกษากระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม
- 1.2 การศึกษาการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประเภทข้อมูลเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดและผลงานวิจัยของซัชกิน (Sashkin, 982), โคเฮินและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1986) ฐร สุนทรายุทธ (2551) รัชนิกรณ์ ภูสุวรรณ (2557) พิณสุดา สิริธรงค์ (2558), ธรรมสิทธิ์ เพ็ชรศรีงาม (2560), คุณาพิชณ์ แซ่มสีม่วง (2561), นิสราพร แซ่มชูกาม (2561), สุรพล ศรีศิลป์ (2564) และพรเทพ เหมรานนท์ (2564) และองค์ประกอบของการจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น

2. ประเภทบุคคล ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่จะใช้ในการศึกษาข้อมูลการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 51 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ จำนวน 37 คน ครูที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษ จำนวน 48 คน คณะกรรมการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2565 จำนวน 74 คน รวมทั้งสิ้น 210 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษาข้อมูลการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ครูที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษ คณะกรรมการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2565 จำนวนทั้งสิ้น 136 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครืจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607-610) และสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละกลุ่ม รายละเอียดดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตำแหน่ง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหารสถานศึกษา	51	33
หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ	37	24
ครูที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษ	48	31
คณะกรรมการจัดการเรียนร่วม	74	48
รวมทั้งสิ้น	210	136

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม ดังนี้

แบบสอบถาม

ลักษณะแบบสอบถาม สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบ แบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง ปัจจุบัน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนตามแนวคิดของซัชกิน (Sashkin, 1982, p. 110-113) โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1986, p. 55-56) และผลงานวิจัยของนักวิชาการ โดยปรับปรุงจากแบบสอบถามของจาตุรงค์ เจริญนำ (2558) ชีระพงษ์ พรหมกุล (2558) และนิมนุช ผ่องใส (2559) ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1967, p. 90-95) โดยกำหนดคะแนนของแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 3 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ระดับ 5 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยปรับปรุงจากแบบสอบถามของกมลชนก ศรีวรรณ (2561) และนิสราพร แซ่มชุกรม (2561) ประกอบด้วย ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1967, pp. 90-95) โดยกำหนดคะแนนของแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย

ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก

ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ และดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่สร้างขึ้น ก่อนที่จะนำไปใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม การจัดการเรียนร่วม และแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องนำผลการศึกษามาพัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

2. ขอร่างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์การวิจัย และกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. นำร่างแบบสอบถามตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำร่างแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติหรือคณิตศาสตร์ และด้านการจัดการเรียนร่วม หรือการศึกษาพิเศษ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Validity) กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำมาปรับแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์และถูกต้องของเนื้อหาโดยใช้ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลปรากฏว่าข้อคำถามของแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 เป็นค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ (ภาคผนวก จ)

เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อ มีดังนี้

ให้คะแนนเท่ากับ 1 หมายถึง แน่ใจว่าถูกต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนนเท่ากับ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าถูกต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนนเท่ากับ -1 หมายถึง ยังไม่ถูกต้อง ไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

4. นำแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ผลปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เท่ากับ 0.98 และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เท่ากับ 0.95 (ภาคผนวก จ)

5. จัดทำเป็นเครื่องมือการวิจัยฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
2. ขอหนังสือราชการจากวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการโดยการส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และบางส่วนผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์พร้อมแนบซองเปล่าติดดวงตราไปรษณียากร เพื่อส่งคืนผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบสภาพความสมบูรณ์ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางประกอบกราฟวงกลม
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1982, pp. 232-233) นำเสนอโดยใช้ตารางประกอบกราฟวงกลม มีรายละเอียดดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการจัดการเรียนร่วมจากการศึกษาขั้นตอนที่ 1 มาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัด

การเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) และนำเสนอข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบการพรรณนา แปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, น. 314) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.71 – 1.00	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันสูง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.31 – 0.70	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.01 – 0.30	หมายถึง	มีความสัมพันธ์กันต่ำ
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	เท่ากับ 0.00	หมายถึง	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้จะเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาข้อมูลสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยจำนวนข้อมูลที่ได้จัดเก็บ จำนวนข้อมูลที่ได้รับคืน ข้อมูลสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม ดังนี้

1. จำนวนข้อมูลที่ได้จัดเก็บและจำนวนข้อมูลที่ได้รับคืน

จำนวนข้อมูลที่ได้จัดเก็บจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง และบางส่วนผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์พร้อมแนบซองเปล่าติดดวงตราไปรษณียากร เพื่อส่งคืนผู้วิจัย จำนวน 136 ชุด ได้รับคืนและมีสภาพสมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 136 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ประกอบด้วยข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา

จำนวน 33 ชุด ครูผู้สอน จำนวน 55 ชุด และคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม จำนวน 48 ชุด รวมจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 136 ชุด

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = 136)

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครูผู้สอน		คณะกรรมการ จัดการเรียนร่วม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ						
ชาย	21	63.64	16	29.09	12	25.00
หญิง	12	36.36	39	70.91	36	75.00
รวม	33	24.27	55	40.44	48	35.29
อายุ						
26 - 35 ปี	-	-	25	45.45	19	39.58
36 - 45 ปี	18	54.55	17	30.91	19	39.58
46 ปีขึ้นไป	15	45.45	13	23.64	10	20.84
รวม	33	24.27	55	40.44	48	35.29
ระดับการศึกษาสูงสุด						
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-	-	-	2	4.17
ปริญญาตรี	-	-	27	49.09	28	58.33
ปริญญาตรีและประกาศนียบัตร	-	-	13	23.64	8	16.67
วิชาชีพครู	30	90.91	15	27.27	10	20.83
ปริญญาโท	3	9.09	-	-	-	-
ปริญญาเอก						
รวม	33	24.27	55	40.44	48	35.29

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครูผู้สอน		คณะกรรมการ จัดการเรียนร่วม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน						
ไม่เกิน 5 ปี	7	21.21	13	23.64	18	37.50
6 - 10 ปี	5	15.15	15	27.27	17	35.42
10 ปีขึ้นไป	21	63.64	27	49.09	13	27.08
รวม	33	24.27	55	40.44	48	35.29

จากตารางที่ 4.1 พบว่าสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 63.64 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 36.36 มีอายุ 36 - 45 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.55 รองลงมา มีอายุ 46 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 45.45 ระดับการศึกษาสูงสุด คือปริญญาโทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.91 รองลงมา คือปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 9.09 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.64 รองลงมา มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่เกิน 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.21

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่ดำรงตำแหน่งครูผู้สอน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70.91 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 29.09 มีอายุ 26-35 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.45 รองลงมา มีอายุ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.91 ระดับการศึกษาสูงสุด คือปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.09 รองลงมา คือปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 27.27 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.09 รองลงมา มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.27

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 75.00 เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 25.00 มีอายุ 26-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.58 และ 36 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.58 มากที่สุดเท่ากัน รองลงมา มีอายุ 46 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 20.84 ระดับการศึกษาสูงสุด คือปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.33 รองลงมา คือปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 20.83 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่เกิน 5 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.50 รองลงมา มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.42

**ตอนที่ 2 ผลการศึกษาข้อมูลสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำ
จัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน**

ผลการศึกษาข้อมูลสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1982, pp. 232-233)
โดยรวม และรายด้าน ดังตารางที่ 4.2 - 4.7

**ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำ
จัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน
โดยรวม**

ด้านที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.46	0.64	มาก
2	การมีส่วนร่วมในการวางแผน	4.41	0.63	มาก
3	การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.44	0.64	มาก
4	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.45	0.62	มาก
5	การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.47	0.64	มาก
รวมเฉลี่ย		4.45	0.59	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่าสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำ
จัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณารายด้านตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสองลำดับ
แรกพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$,
S.D. = 0.64) รองลงมา คือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.64) ตามลำดับ
ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{X} = 4.41$,
S.D. = 0.63)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ข้อที่	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระดับการมีส่วนร่วม		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของโรงเรียน เพื่อช่วยในการตัดสินใจ	4.45	0.69	มาก
2	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลประกอบ การตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่สำคัญของโรงเรียน	4.46	0.70	มาก
3	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียน	4.50	0.64	มากที่สุด
4	ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีการตัดสินใจในการปฏิบัติงานด้วยตนเองตามขอบข่ายงานที่เหมาะสม	4.46	0.72	มาก
5	ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น	4.41	0.70	มาก
เฉลี่ย		4.46	0.64	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่าสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณารายข้อตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สองลำดับแรกพบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผน

การดำเนินงานของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.64) และรองลงมาคือผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญของโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.70) และผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีการตัดสินใจในการปฏิบัติงานด้วยตนเองตามขอบข่ายงานที่เหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.72) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.64) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

ข้อที่	มีส่วนร่วมในการวางแผน	ระดับการมีส่วนร่วม		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดนโยบาย และแนวทางการบริหารงานของโรงเรียน	4.43	0.67	มาก
2	ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของงานต่าง ๆ ในโรงเรียน	4.46	0.65	มาก
3	ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียน	4.48	0.63	มาก
4	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียน	4.38	0.75	มาก
5	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเงินทุน เพื่อพัฒนา การดำเนินงานของโรงเรียน	4.32	0.77	มาก
เฉลี่ย		4.41	0.63	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่าสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณารายข้อตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสองลำดับแรก พบว่าผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.63) รองลงมาคือผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของงานต่าง ๆ ในโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.65) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเงินทุน เพื่อพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.32, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ข้อที่	มีส่วนร่วมในการดำเนินการ	ระดับการมีส่วนร่วม		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่	4.52	0.74	มากที่สุด
2	ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้	4.46	0.69	มาก
3	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรค้นหารูปแบบวิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนาโรงเรียน	4.44	0.69	มาก
4	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุง และพัฒนางานได้ตลอดเวลา	4.39	0.70	มาก
5	ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายร่วมกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินงาน	4.40	0.68	มาก
เฉลี่ย		4.44	0.64	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่าสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.44, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณารายข้อตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสองลำดับแรกพบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน อย่างเต็มที่ที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.74) รองลงมาคือผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.69) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุง และพัฒนางานได้ตลอดเวลา ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = 0.70) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ข้อที่	มีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการออกแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน	4.43	0.66	มาก
2	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบ และยอมรับเกณฑ์ของการประเมินผลการปฏิบัติงานแต่ละงานร่วมกัน	4.45	0.68	มาก
3	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม และประเมินการปฏิบัติงานของโรงเรียน	4.43	0.67	มาก
4	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมแสดงความคิดเห็นในการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน	4.45	0.69	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อที่	มีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
5	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น	4.49	0.68	มาก
	เฉลี่ย	4.45	0.62	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่าสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.45, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณารายข้อตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสองลำดับแรกพบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = 0.68) รองลงมาคือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบ และยอมรับเกณฑ์ของการประเมินผลการปฏิบัติงานแต่ละงานร่วมกัน ($\bar{X}$ = 4.45, S.D. = 0.68) และผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมแสดงความคิดเห็นในการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.45, S.D. = 0.69) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการออกแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.66) และผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตามและประเมินการปฏิบัติงานของโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.67) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ข้อที่	มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ผู้บริหารทำให้บุคลากรรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จของโรงเรียนด้วยการยกย่องชมเชยจากการปฏิบัติงานที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน	4.51	0.64	มากที่สุด
2	ผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรทุกฝ่ายในการปฏิบัติงานของตนเองอย่างเหมาะสมอยู่เสมอ	4.41	0.70	มาก
3	ผู้บริหารให้การสนับสนุน อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรทุกฝ่าย	4.52	0.71	มากที่สุด
4	ผู้บริหารจัดสรรความชอบและผลประโยชน์ในโรงเรียนให้แก่บุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	4.42	0.75	มาก
5	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเองจากการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน	4.47	0.69	มาก
เฉลี่ย		4.47	0.64	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณารายข้อตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสองลำดับแรกพบว่า ผู้บริหารให้การสนับสนุน อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรทุกฝ่ายมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.71) รองลงมา คือ ผู้บริหารทำให้บุคลากรรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จของโรงเรียนด้วยการยกย่องชมเชย จากการปฏิบัติงานที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.64) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย

การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรทุกฝ่ายในการปฏิบัติงานของตนเองอย่างเหมาะสมอยู่เสมอ ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.70) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาข้อมูลการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

ผลการศึกษาข้อมูลการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1982, pp. 232-233) โดยรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 4.8 - 4.12

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยรวม

ด้านที่	การจัดการเรียนร่วม	ระดับการปฏิบัติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	นักเรียน	4.20	0.60	มาก
2	สภาพแวดล้อม	4.09	0.68	มาก
3	กิจกรรมการเรียนการสอน	4.20	0.62	มาก
4	เครื่องมือ	4.14	0.65	มาก
รวมเฉลี่ย		4.16	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่าการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณารายด้านตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านนักเรียน ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.60) และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.62) มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านเครื่องมือ ($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.65) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = 0.68)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านนักเรียน

ข้อที่	นักเรียน	ระดับการปฏิบัติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ครูประจำชั้น และครูการศึกษาพิเศษก่อนเปิดเรียน	3.99	0.75	มาก
2	โรงเรียนมีการฝึกทักษะเพื่อเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และด้านสังคมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.16	0.73	มาก
3	โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อม ด้านการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับนักเรียนปกติได้อย่างมีความสุข	4.18	0.74	มาก
4	โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียนปกติให้มีความรู้ ความเข้าใจ ยอมรับให้ความช่วยเหลือ และปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกต้อง	4.20	0.71	มาก
5	โรงเรียนมีการจัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติในชั้นเรียนอย่างเหมาะสมตามระดับความสามารถ	4.32	0.67	มาก
6	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติได้ทำร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	4.34	0.67	มาก

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ข้อที่	นักเรียน	ระดับการปฏิบัติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
7	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่สอดคล้องกับสภาพความบกพร่องของนักเรียน	4.23	0.72	มาก
	เฉลี่ย	4.20	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่าการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านนักเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติได้ทำร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.67) รองลงมา คือโรงเรียนมีการจัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติในชั้นเรียนอย่างเหมาะสมตามระดับความสามารถ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.67) และโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียนปกติให้มีความรู้ ความเข้าใจ ยอมรับ ให้ความช่วยเหลือ และปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.71) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติน้อยที่สุด คือโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ครูประจำชั้น และครูการศึกษาพิเศษก่อนเปิดเรียน ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ
จัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน
ด้านสภาพแวดล้อม

ข้อที่	สภาพแวดล้อม	ระดับการปฏิบัติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	โรงเรียนประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และร่วมมือในการจัดการเรียนร่วม	4.08	0.73	มาก
2	โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม และกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนอย่างชัดเจน	4.20	0.70	มาก
3	โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ทางเข้าอาคาร ทางเชื่อมอาคาร ทางเดิน ทางข้าม ฯลฯ เพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท	4.00	0.84	มาก
4	โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายในอาคาร เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ฯลฯ เพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท	4.04	0.86	มาก
5	โรงเรียนมีการปรับสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	4.06	0.86	มาก
6	โรงเรียนมีห้องเสริมวิชาการ มีสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคลของนักเรียน	4.08	0.81	มาก

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ข้อที่	สภาพแวดล้อม	ระดับการปฏิบัติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
7	โรงเรียนให้ความรู้กับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็ก ได้แก่ ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนเข้าใจ ยอมรับ และร่วมมือในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.16	0.73	มาก
	เฉลี่ย	4.09	0.68	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่าการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม และกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนอย่างชัดเจนมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X}=4.20$, S.D. = 0.70) รองลงมา คือ โรงเรียนให้ความรู้กับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็ก ได้แก่ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนเข้าใจ ยอมรับ และร่วมมือในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ($\bar{X}=4.16$, S.D. = 0.73) โรงเรียนประชาสามัคคีให้ชุมชน ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และร่วมมือในการจัดการเรียนร่วม ($\bar{X}=4.08$, S.D. = 0.73) และโรงเรียนมีห้องเสริมวิชาการ มีสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคลของนักเรียน ($\bar{X}=4.08$, S.D. = 0.81) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายในอาคาร เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ฯลฯ เพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท ($\bar{X}=4.04$, S.D. = 0.86) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อที่	กิจกรรมการเรียนการสอน	ระดับการปฏิบัติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนทั่วไปมาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.00	0.77	มาก
2	ครูมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IMP) และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.35	0.75	มาก
3	โรงเรียนมีการจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริมโดยตรงกับศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.23	0.73	มาก
4	ครูใช้เทคนิคการสอนกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ การวิเคราะห์งานการสอนโดยเพื่อช่วยสอน เพื่อนช่วยเพื่อน	4.20	0.74	มาก
5	ครูมีการสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหลังวัดผลระหว่างเรียนไม่ผ่านเกณฑ์	4.21	0.73	มาก
6	ครูทำการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสอดคล้องกับศักยภาพ และความแตกต่างของแต่ละบุคคล	4.24	0.70	มาก
7	ครูรายงานผลความก้าวหน้าของนักเรียน และปรับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	4.21	0.77	มาก
เฉลี่ย		4.20	0.62	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่าการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ครูมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X}=4.35$, S.D. = 0.75) รองลงมา คือครูทำการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสอดคล้อง กับศักยภาพ และความแตกต่างของแต่ละบุคคล ($\bar{X}=4.24$, S.D. = 0.70) และโรงเรียนมีการจัด ตารางเวลาให้บริการสอนเสริมโดยตรงกับศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ($\bar{X}=4.23$, S.D. = 0.73) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติน้อยที่สุด คือโรงเรียนมีการปรับหลักสูตรที่ใช้ กับนักเรียนทั่วไปมาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ($\bar{X}=4.00$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ จัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านเครื่องมือ

ข้อที่	เครื่องมือ	ระดับการปฏิบัติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนร่วม	4.19	0.77	มาก
2	โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณให้เป็น การเฉพาะ เพื่อการจัดการเรียนร่วม	4.13	0.81	มาก
3	โรงเรียนมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมที่สอดคล้อง กับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ	4.22	0.73	มาก
4	โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษเป็นคณะกรรมการ โรงเรียน อย่างน้อย 1 คน	4.03	0.89	มาก

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ข้อที่	เครื่องมือ	ระดับการปฏิบัติ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
5	โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะจัดทำแผน การศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ประมาณ 5-7 คน ต่อ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน	4.07	0.79	มาก
6	โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนโดยครู การศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตาม หลักสูตรที่กระทรวงกำหนด	4.13	0.82	มาก
7	โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ บุคลากร สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อการจัดการเรียนร่วมอย่างถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน	4.19	0.74	มาก
8	นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของตน	4.21	0.74	มาก
9	โรงเรียนจัดทำหลักสูตร ตำรา หรือการให้ความรู้ในรูปแบบอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.11	0.83	มาก
เฉลี่ย		4.14	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่าการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านเครื่องมือ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.14, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าโรงเรียนมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.73) รองลงมา คือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของตน ($\bar{X}$ = 4.21, S.D. = 0.74) โรงเรียนมีการกำหนด

นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม ($\bar{X}$ = 4.19, S.D. = 0.77) และโรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ บุคลากร สื่อสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อการจัดการเรียนร่วมอย่างถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน ($\bar{X}$ = 4.19, S.D. = 0.74) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นคณะกรรมการโรงเรียน อย่างน้อย 1 คน ($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.89) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

ผลการศึกษาข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) ดังตารางที่ 4.13 - 4.17 ดังนี้

ตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยรวม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม การจัดการเรียนร่วม	นักเรียน	สภาพแวดล้อม	กิจกรรมการเรียนการสอน	เครื่องมือ	การจัดการเรียนร่วม
	(Y ₁)	(Y ₂)	(Y ₃)	(Y ₄)	(Y _{tot})
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X ₁)	0.57	0.45	0.47	0.47	0.53
การมีส่วนร่วมในการวางแผน (X ₂)	0.49	0.43	0.45	0.42	0.49
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (X ₃)	0.48	0.37	0.43	0.44	0.47

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

การจัดการเรียนร่วม การบริหารแบบมีส่วนร่วม	นักเรียน	สภาพแวดล้อม	กิจกรรมการเรียนการสอน	เครื่องมือ	การจัดการเรียนร่วม
	(Y ₁)	(Y ₂)	(Y ₃)	(Y ₄)	(Y _{tot})
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X ₄)	0.56	0.45	0.47	0.46	0.53
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X ₅)	0.55	0.50	0.54	0.45	0.55
การบริหารแบบมีส่วนร่วม (X _{tot})	0.57	0.47	0.51	0.48	0.55

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.13 พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม (X_{tot}) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนร่วม (Y_{tot}) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.55$) และเมื่อพิจารณาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้านกับการจัดการเรียนร่วมทั้ง 4 ด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนี้

การจัดการเรียนร่วมด้านนักเรียน (Y₁) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม (X_{tot}) โดยรวม ($r = 0.57$) และรายด้าน คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X₁) ($r = 0.57$) การมีส่วนร่วมในการวางแผน (X₂) ($r = 0.49$) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (X₃) ($r = 0.48$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X₄) ($r = 0.56$) และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X₅) ($r = 0.55$)

การจัดการเรียนร่วมด้านสภาพแวดล้อม (Y₂) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยรวม ($r = 0.47$) และรายด้าน คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X₁) ($r = 0.45$) การมีส่วนร่วมในการวางแผน (X₂) ($r = 0.43$) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (X₃) ($r = 0.37$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X₄) ($r = 0.45$) และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X₅) ($r = 0.50$)

การจัดการเรียนร่วมด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (Y_3) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยรวม ($r = 0.51$) และรายด้าน คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1) ($r = 0.47$) การมีส่วนร่วมในการวางแผน (X_2) ($r = 0.45$) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (X_3) ($r = 0.43$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_4) ($r = 0.47$) และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_5) ($r = 0.54$)

การจัดการเรียนร่วมด้านเครื่องมือ (Y_4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยรวม ($r = 0.48$) และรายด้าน คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1) ($r = 0.47$) การมีส่วนร่วมในการวางแผน (X_2) ($r = 0.42$) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (X_3) ($r = 0.44$) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_4) ($r = 0.46$) และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_5) ($r = 0.45$)

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนร่วมโดยรวม ($r = 0.53$)

การมีส่วนร่วมในการวางแผน (X_2) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนร่วมโดยรวม ($r = 0.49$)

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (X_3) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนร่วมโดยรวม ($r = 0.47$)

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_4) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนร่วมโดยรวม ($r = 0.53$)

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_5) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนร่วมโดยรวม ($r = 0.55$)

ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านนักเรียน

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	นักเรียน (Y_1)	
	Pearson Correlation	ระดับความสัมพันธ์
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1)	0.57	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการวางแผน (X_2)	0.49	ปานกลาง

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	นักเรียน (Y_1)	
	Pearson Correlation	ระดับความสัมพันธ์
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (X_3)	0.48	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_4)	0.56	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_5)	0.55	ปานกลาง
การบริหารแบบมีส่วนร่วม (X_{tot})	0.57	ปานกลาง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม (X_{tot}) กับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านนักเรียน (Y_1) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง ($r = 0.57$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความสัมพันธ์กับด้านนักเรียนมากที่สุด ($r = 0.57$) รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($r = 0.56$) และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($r = 0.55$) ส่วนข้อที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($r = 0.48$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านสภาพแวดล้อม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	สภาพแวดล้อม (Y_2)	
	Pearson Correlation	ระดับความสัมพันธ์
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1)	0.45	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการวางแผน (X_2)	0.43	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (X_3)	0.37	ปานกลาง

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	สภาพแวดล้อม (Y_2)	
	Pearson Correlation	ระดับความสัมพันธ์
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_4)	0.45	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_5)	0.50	ปานกลาง
การบริหารแบบมีส่วนร่วม (X_{tot})	0.47	ปานกลาง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.15 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม (X_{tot}) กับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านสภาพแวดล้อม (Y_2) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง ($r=0.47$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับด้านสภาพแวดล้อมมากที่สุด ($r=0.50$) รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($r=0.45$) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($r=0.45$) ส่วนข้อที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($r=0.37$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	กิจกรรมการเรียนการสอน (Y_3)	
	Pearson Correlation	ระดับความสัมพันธ์
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1)	0.47	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการวางแผน (X_2)	0.45	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (X_3)	0.43	ปานกลาง

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	กิจกรรมการเรียนการสอน (Y_3)	
	Pearson Correlation	ระดับความสัมพันธ์
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_4)	0.47	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_5)	0.54	ปานกลาง
การบริหารแบบมีส่วนร่วม (X_{tot})	0.51	ปานกลาง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม (X_{tot}) กับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (Y_3) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง ($r=0.51$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีความสัมพันธ์กับด้านกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด ($r=0.54$) รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($r=0.47$) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($r=0.47$) ส่วนข้อที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($r=0.43$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านเครื่องมือ

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	เครื่องมือ (Y_4)	
	Pearson Correlation	ระดับความสัมพันธ์
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1)	0.47	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการวางแผน (X_2)	0.42	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (X_3)	0.44	ปานกลาง

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	เครื่องมือ (Y ₄)	
	Pearson Correlation	ระดับความสัมพันธ์
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X ₄)	0.46	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X ₅)	0.45	ปานกลาง
การบริหารแบบมีส่วนร่วม (X _{tot})	0.48	ปานกลาง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.17 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม (X_{tot}) กับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ด้านเครื่องมือ (Y₄) มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง (r=0.48) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความสัมพันธ์กับด้านเครื่องมือมากที่สุด (r=0.47) รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (r=0.46) และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (r=0.45) ส่วนข้อที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือการมีส่วนร่วมในการวางแผน (r=0.42) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม การจัดการเรียนร่วม และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ครูที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษ คณะกรรมการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2565 โดยใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเกริจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607-610) และสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละกลุ่มได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 136 คน การศึกษาเป็นแบบการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1967, p.90-95) แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ นักเรียน สภาพแวดล้อม กิจกรรมการเรียนการสอน และเครื่องมือ

การหาคุณภาพของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าความสอดคล้อง (IOC) ปรากฏว่ามีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.80 – 1.00 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นเชิงสอดคล้องภายใน (Internal Consistency of Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลปรากฏว่าแบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และแบบสอบถามการจัดการเรียนร่วมมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การสังเคราะห์เนื้อหา รวมทั้งใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) โดยแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1982, pp. 232-233) และแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน สรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน เมื่อพิจารณาแต่ละด้านสามารถเรียงลำดับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ ดังนี้

- 1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารให้การสนับสนุน อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ให้แก่บุคลากรทุกฝ่ายมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือผู้บริหารทำให้บุคลากรรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จของโรงเรียนด้วยการยกย่อง ชมเชยจากการปฏิบัติงานที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรทุกฝ่ายในการปฏิบัติงานของตนเองอย่างเหมาะสมอยู่เสมอ

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบ และยอมรับเกณฑ์ของการประเมินผลการปฏิบัติงานแต่ละงานร่วมกัน และผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมแสดงความคิดเห็นในการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการออกแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน และผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม และประเมินการปฏิบัติงานของโรงเรียน

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนางานได้ตลอดเวลา

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของงานต่าง ๆ ในโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียน

2. การศึกษาการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการจัดการเรียนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านนักเรียน และด้านกิจกรรม

การเรียนการสอน รองลงมา คือด้านเครื่องมือ ส่วนด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือด้านสภาพแวดล้อม เมื่อพิจารณาแต่ละด้านสามารถเรียงลำดับการจัดการเรียนร่วมจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ ดังนี้

2.1 ด้านนักเรียน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติได้ทำร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือโรงเรียนมีการจัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติในชั้นเรียนอย่างเหมาะสมตามระดับความสามารถ ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ครูประจำชั้น และครูการศึกษาพิเศษก่อนเปิดเรียน

2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าครูมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือครูทำการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสอดคล้องกับศักยภาพและความแตกต่างของแต่ละบุคคล ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือโรงเรียนมีการปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนทั่วไปมาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2.3 ด้านเครื่องมือ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าโรงเรียนมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของตน ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือโรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นคณะกรรมการโรงเรียนอย่างน้อย 1 คน

2.4 ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าโรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม และกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนอย่างชัดเจนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือโรงเรียนให้ความรู้กับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็ก ได้แก่ ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนเข้าใจ ยอมรับ และร่วมมือในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือโรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายในอาคาร เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ฯลฯ เพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้านกับการจัดการเรียนร่วมทั้ง 4 ด้านพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์ ดังนี้ การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับด้านนักเรียนมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด รองลงมา คือการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับด้านกิจกรรมการเรียนการสอน การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับด้านเครื่องมือ และการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ

3.1 การจัดการเรียนร่วมด้านนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความสัมพันธ์กับด้านนักเรียนมากที่สุด รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วนข้อที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

3.2 การจัดการเรียนร่วมด้านสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีความสัมพันธ์กับด้านสภาพแวดล้อมมากที่สุด รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนข้อที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

3.3 การจัดการเรียนร่วมด้านกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีความสัมพันธ์กับด้านกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วนข้อที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

3.4 การจัดการเรียนร่วมด้านเครื่องมือมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความสัมพันธ์กับด้านเครื่องมือมากที่สุด รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วนข้อที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือการมีส่วนร่วมในการวางแผน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาโดยรวมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนพบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จะเป็นผลมาจากผู้บริหารส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งเป็นการสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตย ก่อให้เกิดความสามัคคี และเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับแนวคิดของโคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1997) ที่กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือในการพัฒนาองค์กรด้วยความเต็มใจ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ทับทิม แสงอินทร์ (2559) ที่กล่าวถึงการบริหารงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ อย่างอิสระ ด้วยความเต็มใจจะส่งผลให้งานนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และจากผลการศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมรายด้านพบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารให้ความสำคัญกับการสนับสนุน อำนาจความสะดวกในการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน นอกจากนี้ยังสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้วยการยกย่อง ชมเชย ทำให้บุคลากรรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จของโรงเรียนจากการปฏิบัติงานสอดคล้องกับแนวคิดของธร สุนทรายุทธ (2551) ที่กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าการที่ผู้บริหารให้รางวัลด้วยการชมเชย ยกย่อง ให้เกียรติอาจเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดพลังต่าง ๆ ในการทำงาน เมื่อประสบความสำเร็จ ผู้ปฏิบัติงานย่อมมีความภาคภูมิใจแม้ไม่ได้รับเป็นเงิน หรือค่าจ้างเป็นการตอบแทนก็ตาม และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม และดวงใจ ชนะสิทธิ์ (2560) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือการมี

ส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการดำเนินการและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามลำดับ

ผลการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน น่าจะเป็นผลมาจากผู้บริหารส่วนใหญ่เปิดโอกาสให้บุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แนวทางการบริหารงาน รวมถึงการวางแผนปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียน แต่ยังไม่ครอบคลุมการวางแผนในการบริหารงานทุกด้าน เช่น การวางแผนการจัดหาแหล่งเงินทุน เพื่อพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียน การร่วมกันวางแผนด้านการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียน เป็นต้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของรัชณี ภูสุวรรณ์ (2557) ที่ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินกิจกรรมนักศึกษา กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีที่พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในรายชื่อพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยให้มีความเหมาะสมมีระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนรากร งามสมัย และธีระวัฒน์ มอนโรสง (2564) ที่ได้ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ระดับความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมนักเรียนโดยภาพรวมมีระดับความต้องการมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือด้านการร่วมรับประโยชน์ รองลงมาคือ ด้านการร่วมดำเนินงาน ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล และด้านการร่วมวางแผน ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่กำหนดให้โรงเรียนได้จัดการศึกษาสำหรับทุกคน รวมถึงบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายจิตใจ สติปัญญา สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือผู้ด้อยโอกาสมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการต้องจัดให้ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกระทรวง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น. 4) อีกทั้งยังสอดคล้องกับโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กทั่วไป โดยมุ่งหวังให้โรงเรียนได้เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารตามกรอบแนวคิด 2 ประการคือการบริหารจัดการทั้งระบบโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management: SBM) และการบริหารโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) และเมื่อพิจารณาผลการศึกษาดำเนินการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนรายด้านพบว่าการจัดการเรียนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านนักเรียน และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อาจเป็นผลมาจากโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนมีการจัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติในชั้นเรียนอย่างเหมาะสมตามระดับความสามารถมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่สอดคล้องกับสภาพความบกพร่องของนักเรียน และที่สำคัญมีการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และนักเรียนปกติได้ทำร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับแนวคิดของลาวัณย์ ปักโกทะสัง (2557) ที่กล่าวถึงการเรียนร่วมว่าเป็นการจัดให้เด็กพิการหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนในระบบการศึกษาทั่วไปได้เรียนและร่วมกิจกรรมกับเด็กปกติ เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้และดำรงชีวิตในสังคมแก่เด็กพิการหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษและสอดคล้องกับแนวคิดของอนุชิต บุญมาก (2560) ที่กล่าวถึงการเรียนร่วมว่าเป็นการจัดการศึกษาในระบบการศึกษาทั่วไปทุกระดับที่ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ โดยได้รับการช่วยเหลือ และพัฒนาเฉพาะบุคคลรวมกับเด็กปกติทั่วไป อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนิมยุช ผ่องใส (2559) ที่ได้ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า สภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ระดับปานกลาง 2 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านนักเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อม และด้านเครื่องมือ ตามลำดับ สำหรับการจัดการเรียนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอีกด้านคือด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้ น่าจะมีผลมาจากโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอน

เฉพาะบุคคล (IMP) เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม โดยตรงกับศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และส่งเสริมให้ครูทำการวัดและประเมินผล การเรียนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับศักยภาพ และความแตกต่างของแต่ละ บุคคลซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมรักษ์ พรหมมา (2556) ที่ได้กล่าวถึงการเรียนร่วมเป็นการ จัด การศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียน โดยโรงเรียนได้จัดเตรียม ครู อาคาร สถานที่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแผนการจัด การศึกษาเฉพาะบุคคล รวมทั้งมีการจัดให้บริการตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกิตติกันต์ สารมคม (2556) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานโรงเรียน แก่นนำเรียนร่วมตามโครงสร้างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามพบว่าสภาพ การดำเนินงานของโรงเรียนแก่นนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย มากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านนักเรียน และด้านเครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ

ผลการศึกษาการจัดการเรียนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านสภาพแวดล้อม ทั้งนี้อาจ เป็นผลมาจากการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม และการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของ บุคลากรในโรงเรียนยังขาดความชัดเจน บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนบางส่วนยังขาดความเข้าใจ ขาดการยอมรับ และการให้ความร่วมมือในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รวมถึงด้านสภาพแวดล้อม ทางกายภาพของโรงเรียน ทั้งสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกอาคารยังไม่เอื้อต่อนักเรียนที่มี ความต้องการพิเศษแต่ละประเภทสอดคล้องกับแนวคิดของอัญชลา เกลิ้งแก้ว (2560) ที่กล่าวถึง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนร่วมว่าสภาพปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ที่พบ ได้แก่ ปัญหา ด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และการบริหารจัดการ โดยผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องบางส่วน ยังขาดความรู้ และทักษะในการจัดการเรียนร่วมที่ถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งยังมีเจตคติด้านลบกับ การจัดการเรียนร่วม และสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเรียนรวมในประเทศไทยว่า ผู้ปกครองนักเรียนบางคนมีทัศนคติเชิงลบต่อการส่งบุตรหลานเรียนร่วมกับนักเรียนที่มี ความต้องการพิเศษ ทำให้ขาดการประสานความร่วมมือระหว่างครูโรงเรียนและผู้ปกครอง อีกทั้งยัง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของอนุวรรตน์ ช่างหล่อ (2561) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 พบว่า การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างชีวิตของโรงเรียนจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านนักเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านเครื่องมือ และด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้านกับการจัดการเรียนร่วมทั้ง 4 ด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน รวมถึงด้านการจัดการเรียนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม มีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย ดำเนินงานและประเมินผลการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม แต่ยังคงมีการดำเนินการจัดการเรียนร่วมบางด้านที่ควรได้รับการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อมรศักดิ์ ปิ่นกำลัง (2562) ที่ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ได้ให้ความสำคัญทางการศึกษา ผู้บริหารให้ความไว้วางใจครูให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายร่วมกันในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความคิดเห็น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนเรียนรวมร่วมกัน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจรรยาพัฒน์ วิชาศวรรค์ (2555) ที่ได้ศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจังหวัดบุรีรัมย์พบว่า สภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจังหวัดบุรีรัมย์โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าในการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ จังหวัดบุรีรัมย์ได้มีการปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และผู้บริหารใช้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังนั้นบุคลากรทุกคนต่างมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน โดยยึดวัตถุประสงค์และจุดหมายของการพัฒนาเดียวกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์กับด้านนักเรียนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู

และบุคลากรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ เพื่อใช้วางแผน การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม และส่งเสริมให้ครู และบุคลากรมีการตัดสินใจในการ ปฏิบัติงานด้วยตนเองตามขอบข่ายงานที่เหมาะสมในการเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษ ด้านการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับนักเรียนปกติ การเตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียนปกติให้มีความรู้ ความเข้าใจ ยอมรับ ให้ความช่วยเหลือ และปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกต้อง รวมถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้นักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติได้ทำร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานจัดการเรียนร่วมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของอนุวรรตน์ ช่างหล่อ (2561) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 พบว่าการบริหารจัดการเรียนร่วมด้านนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ โรงเรียนและครูผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนร่วมให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ส่งเสริมให้มีการเตรียมความพร้อม เพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ สามารถเรียนร่วมกันได้ รวมทั้งช่วยเหลือสนับสนุนให้การจัดการเรียนร่วมให้มีประสิทธิภาพ และทำกิจกรรมร่วมกันมากที่สุด

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วม ด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือการมีส่วนร่วมในการดำเนินการกับด้านสภาพแวดล้อม ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมส่วนใหญ่ยังไม่ได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนร่วมเท่าที่ควร ทั้งการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากร รวมถึงการกำหนดนโยบาย รูปแบบ แนวทางการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมที่ชัดเจน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรไม่ได้สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับนักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษให้แก่ผู้ปกครองและชุมชนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงไม่ได้เปิดโอกาสให้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ และจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ของโรงเรียนให้เอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทเท่าที่ควรสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของชมพู พูนสุข สมจันทร์ (2557) ที่ได้ทำการศึกษาการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท ของโรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่พบว่า การจัดการเรียนร่วมด้านสภาพแวดล้อม ผู้ปกครอง ครู รวมถึงบุคลากรสนับสนุนทางการศึกษาในโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจไม่สามารถช่วยเหลือ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกต้อง แต่หลังจากทำการประชุมวางแผนงานร่วมกันของ บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมพบว่า ผู้บริหารมีความตระหนัก และส่งเสริม

สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้มีประเด็นข้อค้นพบที่มีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการนำผลการวิจัยไปใช้ และการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม เพื่อกำหนดแผนงาน นโยบายให้ครอบคลุมการบริหารงานงานในทุกด้าน
2. ผลจากการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ด้านสภาพแวดล้อม ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมให้ชัดเจน มีการประชาสัมพันธ์หรือจัดกิจกรรมที่ช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมแก่บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้เกิดการยอมรับ และการให้ความร่วมมือในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รวมถึงส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
3. ผลจากการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการกับด้านสภาพแวดล้อม ผู้บริหารควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนร่วม สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้แก่ผู้ปกครองและชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการยอมรับ และเป็นการสร้างสังคมที่ให้ออกาสผู้ที่มีความต้องการพิเศษ รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ และจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนให้เอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านสภาพแวดล้อมของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน
3. ควรขยายขอบเขตการศึกษาโดยทำการศึกษการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแม่ฮ่องสอน เพื่อให้ทราบถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในภาพรวม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กฎกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. 2550. (2550). *ราชกิจจานุเบกษา*, 124(ตอนที่ 71 ก), 1-5.
- กมลชนก ศรีวรรณ. (2561). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา กองการศึกษาเพื่อคนพิการ. (2542). *รายงานสภาพการจัดเรียนร่วมสำหรับคนพิการ ใน โรงเรียนปกติในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2564 - 2565*. สืบค้นจาก <https://moe360.blog/2022/01/19/policy-and-focus-moe/>
- กัญญาพัชร พงษ์ดี. (2559). *กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของไทรภาคีในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบน*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย).
- กิตติกานต์ สารมาคม. (2556). *ศึกษาการดำเนินงาน โรงเรียนแกนนำเรียนร่วมตามโครงสร้างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- ขจรพัฒน์ วิชาศสวัสดิ์. (2555). *สภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจังหวัดบุรีรัมย์*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).
- จรัส อติวิทยาภรณ์. (2553). *หลักการและทฤษฎีทางการบริหาร*. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ
- จันทรานี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

- จาดุรงค์ เจริญนำ. (2558). *การศึกษาศาภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- จินตวีร์ เกษมสุข. (2557). *หลักการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: แอลทีพี พรินท์
- จุไรรัตน์ แก้วมณี. (2556). *การศึกษายุทธศาสตร์การจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- เฉลิมพล จันดา. (2560). *การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- ชมนุญ แยมนาม. (2560). *การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนจัดการเรียนร่วมระดับประถมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธัญบุรี).
- ชมนุช สมจันทร์. (2557). *การจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีทของโรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่*. (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- ชุดิพนธ์ นามวงศ์. (2556). *แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนวชิรวิทย์ ฝ่ายประถมศึกษา อำเภอเมืองเชียงใหม่*. (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). นนทบุรี: ไทเนรมิตกิงอินเตอร์ โพรเกรสซิฟ.
- จิตา วิหครัตน์. (2558). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 6*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์).

- ดลนภา จิตะวรรณ. (2563). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ).
- ดวงเดือน วินิจชัย. (2561). *การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา).
- เดือนเพ็ญ ชลไชย. (2562). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมบุรีรัมย์เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).
- ทับทิม แสงอินทร์. (2559). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยาชังหวัดสุพรรณบุรี*. (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ชร สุนทรยุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติการทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ธรรมสิทธิ์ เพ็ชรศรีงาม. (2560). *การพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของมหาวิทยาลัยราชภัฏ*. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์).
- ธีระพงษ์ พรหมกุล. (2558). *สภาพการบริหารจัดการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) เป็นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา).
- นงคราญ สุक्रमณี. (2558). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี*. (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี).
- นรากร งามสมัย และธีระวัฒน์ มอนโรสง. (2564). *แนวทางการจัดกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 7(3), 99 -110.*

- นันทนุช ฝ่องใส. (2559). *สภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างชีวิตของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2*. (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา).
- นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และอินตา ศิริวรรณ. (2560). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ*, 4(1), 179.
- นิสราพร แซ่มชงาม. (2561). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 4*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ปริญญพร ขนพรม. (2558). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 2*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง).
- พรเทพ เหมรณนที. (2564). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1และเขต2*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. (2551). *ราชกิจจานุเบกษา*, 124 (ตอนที่ 28 ก), 1 - 4.
- พัชรีย์ บุญพร้อม. (2557). *สภาพและความต้องการสนับสนุนการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วมตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).
- พิณสุดา สิริขันธ์ศรี. (2558). *แก่นการจัดการศึกษา ชุด โครงการการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : การศึกษาเพื่อสุขภาวะ*. กรุงเทพฯ: DPU Coolprint มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไพฑูริย์ สุปรการ. (2559). *การบริหารจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามโครงสร้าง SEAT Framework ของโรงเรียนบ้านสบคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สู่ความเป็นเลิศ*. (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย).

- มลิวรรณ กุลแก้ว. (2556). *การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ร่วมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนบ้านบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- เมตต์ เมตต์การณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- รัชณี ภูสุวรรณ. (2557). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินกิจกรรมนักศึกษา กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา*, 134 (ตอนที่ 40 ก), 14.
- ฤทัยรัตน์ ปัญญาธิม และดวงใจ ชนะสิทธิ์. (2560). การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 9. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 9(1), 299 -313.
- ลลิกัทร สืบเมือง. (2559). *การบริหารจัดการตามมาตรฐานการเรียนรู้ร่วมของ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรู้ร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1*. (การค้นคว้าอิสระวิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- ลาวันซ์ ปักโกทะสัง. (2557). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วมใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).
- วิชุดา นาคะอินทร์ และอัญชลี สารรัตน์. (2553). พัฒนาการด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมในประเทศไทย พ.ศ. 2482 – 2551. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 4(2), 120 -130.
- วิบูลธ นิลพิบูลย์. (2563). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร).

- สมนกร นาควาร. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนปากช่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา นครราชสีมา เขต 31*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา).
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน. (2564). *แบบรายงานผลการดำเนินงาน/โครงการตามแผนปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2564 งานส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม*.
แม่ฮ่องสอน : ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน.
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน. (2565). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2565 - 2569)*. แม่ฮ่องสอน : ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน.
- โสภิตา คล้ายหนองสรวง. (2558). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา).
- สมบูรณ์ อาศิรพจน์. (2542). *การศึกษานเปรียบเทียบเจตคติของผู้บริหารและครูในโรงเรียนโครงการเรียนร่วมที่มีต่อความสามารถในการเรียนและการปรับตัวของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- สมรักษ์ พรหมมา. (2556). *แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้สอนในโรงเรียนจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรเขต 2*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร).
- สยามมล เกษประดิษฐ์. (2559). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา).
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). *นวัตกรรมการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตพอยท์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาต้นแบบการเรียนรวม (Inclusive Schools)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *การศึกษาผลการใช้มาตรฐานการเรียนรู้ร่วมเพื่อการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรู้ใน โรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนรู้ร่วม* สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรู้รวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ*. กรุงเทพฯ: สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ลิทธิชัย อุตทาสา. (2562). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 4*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- สุการ์ตพิชา ปิยะธรรมวรกุลและปิย สุกีสุสติ (2564). การคัดแยกและวินิจฉัยเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 26(1), 275 - 279.
- สุทธิ สุวรรณจันทร์. (2559). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- สุทธิรักษ์ คำพานนท์. (2560). *การศึกษาการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนการจัดการเรียนรู้รวม กลุ่มคุณภาพกบินทร์บุรี 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2*. (งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา).
- สุนทรี แสงอุไร. (2559). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์).
- สุนิสา สกุลเกื้อกุลม, หยกแก้ว กมลวรรณ และสุกัญญา รุจิเมธภาส. (2563). รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาในจังหวัดน่าน [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 7(8), 363-380.
- สุภัททา อินทรศักดิ์. (2561). *การนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา).

- สุมาลี ศรีผิง. (2560). *รูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).
- สุรพล ศรีศิลป์. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. *วารสารจันทร์เกษมสาร*, 27(2), 228 – 242.
- สุรินทร์ แก้วมณี. (2558). *รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมขององค์กรบุคคล เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- เสาวนีย์ เตือนเด่น, จุไรรัตน์ พงษ์ไพโรจน์, อารยา สายยิ้ม และจิระพงษ์ ชุติ. (2558). *การมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อดุลย์ วรรณคำ. (2552). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนภูซางวิทยาคม อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา*. (การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย).
- อนุชิต บุญมาก. (2560). *การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนร่วม สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- อดุลย์ วรรณคำ. (2552). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนภูซางวิทยาคม อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา*. (การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย).
- อนุวรรตน์ ช่างหล่อ. (2561). *การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- อมรศักดิ์ ปิ่นคำล้ง. (2562). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร).

- อัญชลี เกลี้ยงแก้ว. (2560). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม).
- เอกชัย อ้ายมาน. (2559). *แนวทางการบริหารการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา โรงเรียนแม่จันวิทยาคม*. (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย).
- Anthony, W. P. (1978). *Participative management*. Massachusetts: Addison- Wesley.
- Ariful, H. K. (2014). Parental involvement in the secondary schools in Bangladesh: Challenges and a way forward. *International Journal of Whole Schooling*, 10(1), 1-18. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1030575.pdf>
- Bendová, P., and Fialová, A. (2014). Inclusive education of pupils with special educational needs in Czech Republic primary schools. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 171(2015), 812 – 819. Retrieved from <https://core.ac.uk/reader/82668000>
- Best, J. W. (1982). *Research in education*. (4th ed.). New Delhi: Peronnel Educational.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N.T. (1986). *World development*. New York: McGraw-Hill.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N.T. (1997). *Rural development participation: Concept and measure for project design implementation and evaluation: Rural development committee center for international studies*. New York: Cornell University Press.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Davis, K. and Newstrom, J.W.. (1989). *Human behavior at work: Organizational*. (7th ed.). New York: McGraw – Hill Book Company.
- Hoy, W. K. and Mikel, C.G., (1991). *Educational administration: Theory research and practice*. (4th ed.). New York: Harper Collins.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Likert, R. (1967). *The method of constructing and attitude scale, in attitude theory and measurement*. New York: Wiley & Son.

- McGragor, S. & Forlin. (2005). Attitude of student towards peers with disabilities: Relocating student from and education support center to an inclusive middle setting. *International Journal of Whole Schooling*, 1(2), 1 – 30. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/234581500_Attitude_of_Students_towards_Peers_with_Disabilities_Relocating_Students_from_an_Education_Support_Centre_to_an_Inclusive_Middle_School_Setting
- Pena, D.C. (2000). Parent involvement: Influencing factors and implications. *The Journal of Educational Research*, 94(1), 42 – 54.
- Person, J.L. (1994). *An examination of the relationship between participative management and perceived institutional effectiveness in North Carolina Community Colleges*. *Dissertation Abstracts International*, 53(09), 307 - A.
- Sashkin, M. (1982). Participative Management is an Ethical Imperative. *Organization Dynamites*, 12(4), 5 - 22.
- Shadid, Prins, Nas, (1982). *Access and participation: A theoretical approach in participation of the poor in development*. Leiden: University of Leiden.
- Stephen P. R. and Neil B. (1990). *organization theory concept and case*. (3nd ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Swansburg, R. C. (1996). *Management and leadership for nurse managers*. (2nd ed). Boston: Jones and Bartlett Publishers.
- Townsend, T. (1994). *Effective schooling for the community*. London: Rout ledge.
- Yukl, G. A. (1981). *Leadership in organization*. New York: Prentice-Hill.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

1. นายโกสินทร์ สวัสดิ์ชัย ผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. นายชาญณรงค์ บุตรเวียงพันธุ์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านห้วยผา
3. นางนงคัมภ นุญจันทร์ตะ ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1
4. นางสาวบังอร อนุโลม รองผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด
แม่ฮ่องสอน
5. นางสุภาพร รัตนาวนา ครู ชำนาญการ โรงเรียนชุมชนบ้านน้ำดิบ

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ ยว.๐๖๑๒.๑๑/ ๔๗๓

วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน
๒๓๖ หมู่ ๓ ต.ปางหมู อ.เมือง
จ.แม่ฮ่องสอน ๕๘๐๐๐

๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายโกสินทร์ สวัสดิ์ชัย

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC)

จำนวน ๑ ชุด

ตามที่นางสาวพัชรภรณ์ ใจยาของ รหัสนักศึกษา ๖๔๘๖๑๒๐๔ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน ได้ดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโท เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร
แบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

เพื่อให้การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือและเป็นไปตามหลักวิชาการ
วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถเป็นอย่างดี
จึงขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาเครื่องมือการทำวิทยานิพนธ์ (สิ่งที่ส่งมาด้วย)
วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ
โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นครินทร์ พริบไหว)
คณบดีวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างหนังสือขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือเพื่อทำวิทยานิพนธ์

ที่ อว.๐๖๑๒.๑๑/ว.๕๕๗

วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน
๒๓๖ หมู่ ๓ ต.ป่าหมู อ.เมือง
จ.แม่ฮ่องสอน ๕๘๐๐๐

๖ ธันวาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าลาน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ๕ ชุด

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางสาวพัชรภรณ์ ใจยาของ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน ทำวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโท เรื่อง ความสัมพันธ์ ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ ธรรมไชย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน จึงขออนุญาตให้นักศึกษาทดลองใช้เครื่องมือวิทยานิพนธ์ (สิ่งที่ส่งมาด้วย) ในระหว่างวันที่ ๖ - ๙ ธันวาคม ๒๕๖๕ ส่วนรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ ทรัพย์ไหว)

คณบดีวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน

รายชื่อโรงเรียนที่ขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือเพื่อทำวิทยานิพนธ์

โรงเรียนจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน
จำนวน 6 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนบ้านป่าลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1
2. โรงเรียนบ้านห้วยเคื้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1
3. โรงเรียนชุมชนบ้านผาบ่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1
4. โรงเรียนอนุบาลแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
5. โรงเรียนบ้านหัวลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2
6. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 21 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

ที่ อว.๐๖๑๒.๑๓/ ว.๖๐๓

วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน
๒๓๖ หมู่ ๓ ต.ปางหมู อ.เมือง
จ.แม่ฮ่องสอน ๕๘๐๐๐

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๙๙ (บ้านแม่สุยะ)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ๕ ชุด

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ นางสาวพัชราภรณ์ ใจยายอง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน ทำวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาโท เรื่อง ความสัมพันธ์ ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ ธรรมไชย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน จึงขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ในระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๕ ส่วนรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ศุภกร ประทุมถิ่น)
รองคณบดี รักษาการ
คณบดีวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน

รายชื่อโรงเรียนที่ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

จำนวน 29 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 99 (บ้านแม่สุยะ)
2. โรงเรียนชุมชนบ้านปางหมู
3. โรงเรียนบ้านห้วยโป่ง
4. โรงเรียนบ้านห้วยปลิง
5. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอน
6. โรงเรียนอนุบาลขุนยวม
7. โรงเรียนชุมชนบ้านเมืองปอน
8. โรงเรียนบ้านหนองแห้ง
9. โรงเรียนอนุบาลปางมะผ้า
10. โรงเรียนบ้านแม่ละนา
11. โรงเรียนบ้านถ้ำลอด
12. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 34
13. โรงเรียนอนุบาลปาย (เวียงใต้)
14. โรงเรียนบ้านแม่ปิง
15. โรงเรียนบ้านทุ่งยาว
16. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22
17. โรงเรียนสังวาลย์วิทย์ 3
18. โรงเรียนบ้านท่าสองแคว
19. โรงเรียนชุมชนแม่ลาศึกษา
20. โรงเรียนบ้านป่าหมาก
21. โรงเรียนบ้านแม่เตี๋ย
22. โรงเรียนบ้านกอกหลวง
23. โรงเรียนดอนชัยวิทยา
24. โรงเรียนบ้านแม่กะปวง
25. โรงเรียนบ้านแม่กะตวน
26. โรงเรียนบ้านแม่สวด
27. โรงเรียนบ้านแม่ลิด
28. โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 33 (บ้านทุ่งพร้าว)
29. โรงเรียนชุมชนบ้านผาผ่า

ภาคผนวก จ

สรุปการพิจารณาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบสอบถาม

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แสดงผลการประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถาม การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

ที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	ผล การวิเคราะห์
		1	2	3	4	5			
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ									
1	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากร มีส่วนในการรวบรวมข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการ บริหารงานของโรงเรียน เพื่อช่วยในการตัดสินใจ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่มี ส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ประกอบการตัดสินใจในเรื่อง ต่าง ๆ ที่สำคัญของโรงเรียน	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้
3	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากร มีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผน การดำเนินงานของโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมี การตัดสินใจในการปฏิบัติงาน ด้วยตนเองตามขอบข่ายงาน ที่เหมาะสม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	ผล การวิเคราะห์
		1	2	3	4	5			
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (ต่อ)									
5	ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่าย ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ ประกอบการตัดสินใจใน การวางแผนพัฒนาการดำเนินงาน ให้ดียิ่งขึ้น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
การมีส่วนร่วมในการวางแผน									
6	ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดนโยบาย และแนวทาง การบริหารงานของโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7	ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมาย วัตถุประสงค์ของงาน ต่าง ๆ ในโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
8	ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการวางแผน ปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียน	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
9	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากร หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการวางแผนด้าน การใช้จ่ายงบประมาณของ โรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	ผล การวิเคราะห์
		1	2	3	4	5			
การมีส่วนร่วมในการวางแผน (ต่อ)									
10	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากร หรือ ผู้มี ส่วน เกี่ ยว ข้อง มีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่ง เงิน ทุน เพื่อ พัช น าก าร ดำเนินงานของโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ									
11	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากร ใช้ความรู้ความสามารถใน การปฏิบัติงานอย่างเต็มที่	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12	ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
13	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากร ค้นหารูปแบบ วิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนาโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
14	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากร ทุกฝ่ายสามารถแลกเปลี่ยน ค วาม คิ ด เห็ น เกี่ ย ว กั บ การปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุง และพัฒนางานได้ตลอดเวลา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
15	ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่าย ร่วมกัน แก้ ป ญ ห า ต่ า ง ๆ ในการดำเนินงาน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	ผล การวิเคราะห์
		1	2	3	4	5			
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล									
16	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการออกแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
17	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบ และยอมรับเกณฑ์ของการประเมินผลการปฏิบัติงานแต่ละงานร่วมกัน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
18	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม และประเมินการปฏิบัติงานของโรงเรียน	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
19	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรร่วม แสดงความคิดเห็นในการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
20	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
21	ผู้บริหารทำให้นักบุคลากรรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จของโรงเรียนด้วยการยกย่องชมเชยจากการปฏิบัติงานที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้

ที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	ค่า IOC	ผล การวิเคราะห์
		1	2	3	4	5			
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์									
22	ผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรทุกฝ่ายในการปฏิบัติงานของตนเองอย่างเหมาะสมอยู่เสมอ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
23	ผู้บริหารให้การสนับสนุนอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรทุกฝ่าย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
24	ผู้บริหารจัดสรรความชอบและผลประโยชน์ในโรงเรียนให้แก่บุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
25	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเองจากการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แสดงผลการประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถาม
การจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

ที่	การจัดการเรียนร่วม	ระดับความคิดเห็น					รวม	ค่า IOC	ผล การวิเคราะห์
		1	2	3	4	5			
นักเรียน (S-Students)									
1	โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ครูประจำชั้นและครูการศึกษาพิเศษก่อนเปิดเรียน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	โรงเรียนมีการฝึกทักษะเพื่อเตรียมความพร้อมด้านร่างกายด้านอารมณ์ และด้านสังคมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
3	โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ด้านการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับนักเรียนปกติได้อย่างมีความสุข	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียนปกติให้มีความรู้ความเข้าใจ ยอมรับ ให้ความช่วยเหลือ และปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ที่	การจัดการเรียนร่วม	ระดับความคิดเห็น					รวม	ค่า IOC	ผล การวิเคราะห์
		1	2	3	4	5			
นักเรียน (S-Students) (ต่อ)									
5	โรงเรียนมีการจัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติในชั้นเรียนอย่างเหมาะสมตามระดับความสามารถ	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
6	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติได้ทำร่วมกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
7	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ สอดคล้องกับ สภาพความบกพร่องของนักเรียน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
สภาพแวดล้อม (E-Environment)									
8	โรงเรียน ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และร่วมมือในการจัดการเรียนร่วม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
9	โรงเรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม และกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนอย่างชัดเจน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ที่	การจัดการเรียนร่วม	ระดับความคิดเห็น					รวม	ค่า IOC	ผล การวิเคราะห์
		1	2	3	4	5			
สภาพแวดล้อม (E-Environment) (ต่อ)									
10	โรงเรียน มีการ ปรับ สภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ทางเข้าอาคาร ทางเชื่อม อาคาร ทางเดิน ทางข้าม ฯลฯ เพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
11	โรงเรียน มีการ ปรับ สภาพแวดล้อมภายในอาคาร เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ฯลฯ เพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12	โรงเรียนมีการปรับสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
13	โรงเรียนมีห้องเสริมวิชาการ มีสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคลของนักเรียน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
14	โรงเรียนให้ความรู้กับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็ก ได้แก่ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนเข้าใจ ยอมรับ และร่วมมือในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ที่	การจัดการเรียนร่วม	ระดับความคิดเห็น					รวม	ค่า IOC	ผล การวิเคราะห์
		1	2	3	4	5			
กิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities)									
15	โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนทั่วไปมาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
16	ครูมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IMP) และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
17	โรงเรียนมีการจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริมโดยตรงกับศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
18	ครูใช้เทคนิคการสอนกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ การวิเคราะห์งาน การสอนโดยเพื่อนช่วยสอน เพื่อนช่วยเพื่อน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
19	ครูมีการสอนซ่อมเสริมให้แก่ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หลังวัดผลระหว่างเรียนไม่ผ่านเกณฑ์	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
20	ครูทำการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสอดคล้องกับศักยภาพ และความแตกต่างของแต่ละบุคคล	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้

ที่	การจัดการเรียนร่วม	ระดับความคิดเห็น					รวม	ค่า IOC	ผล การวิเคราะห์
		1	2	3	4	5			
กิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) (ต่อ)									
21	ครูรายงานผลความก้าวหน้าของนักเรียน และปรับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
เครื่องมือ (T-Tool)									
22	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายวิสัยทัศน์ พันธกิจยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
23	โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะ เพื่อการจัดการเรียนร่วม	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
24	โรงเรียนมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
25	โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นคณะกรรมการโรงเรียน อย่างน้อย 1 คน	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
26	โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ประมาณ 5-7 คน ต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
27	โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนโดยครูการศึกษาพิเศษหรือผู้ที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้

ที่	การจัดการเรียนร่วม	ระดับความคิดเห็น					รวม	ค่า IOC	ผล การวิเคราะห์
		1	2	3	4	5			
เครื่องมือ (T-Tool) (ต่อ)									
28	โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษบุคลากร สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการจัดการเรียนร่วมอย่างถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
29	นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของตน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
30	โรงเรียนจัดทำหลักสูตร ตำรา หรือการให้ความรู้ในรูปแบบอื่นๆ ที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ค่า IOC แสดงผลการประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นถูกต้อง มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้น มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นยังไม่ถูกต้อง และ ไม่มีความสอดคล้องกับ

ค่า IOC แสดงผลการประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถาม อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

ผลจากการตรวจสอบคุณภาพของผู้เชี่ยวชาญสำหรับการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอนแปลผลออกมาเป็น “ใช้ได้”

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา

หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (- Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค ดังนี้

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0
a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.			

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
.988	25

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0
a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.			

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
.958	30

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยทางการศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วม
ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

**The Relationships Between the Participatory Management
and Inclusive Education Management of Leading Inclusive Schools
Under Mae Hong Son Primary Education Service Area Office**

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ ธรรมไชย
ดร.ณัฏ บูลชัย

ที่ปรึกษาหลัก
ที่ปรึกษาร่วม

ผู้วิจัย

นางสาวพัชรภรณ์ ไชยายอง

นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนร่วม
ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน

ข้าพเจ้า นางสาวพัชรภรณ์ ใจยาของ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน
ได้จัดทำแบบสอบถามฉบับนี้ขึ้น เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับ
การจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน ในการวิจัยครั้งนี้ต้องอาศัยความสมบูรณ์ ความถูกต้องและประโยชน์
ทางวิชาการ จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านช่วยตอบแบบสอบถามฉบับนี้ด้วยความที่เป็นจริงที่สุด
ขอรับรองว่าข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามของท่านจะใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้น
และนำเสนอในภาพรวม ซึ่งไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถามและหน่วยงานของท่าน
ผู้วิจัยจะถือเป็นความลับ

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน 5 ข้อ
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม	จำนวน 25 ข้อ
ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม	จำนวน 30 ข้อ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณเป็น
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นางสาวพัชรภรณ์ ใจยาของ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☐ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพทั่วไปของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ ต่ำกว่า 26 ปี

☐ 26 - 35 ปี

☐ 36 - 45 ปี

☐ 46 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาตรีและประกาศนียบัตรวิชาชีพครู

☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาเอก

4. ตำแหน่งปัจจุบัน

☐ ผู้อำนวยการ โรงเรียน หรือรักษาการในตำแหน่ง

☐ รองผู้อำนวยการโรงเรียน

☐ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ

☐ ครูที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษ

☐ คณะกรรมการจัดการเรียนร่วม

5. ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

☐ ไม่เกิน 5 ปี

☐ 6 - 10 ปี

☐ 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☐ ลงในช่องตรงกับข้อความที่ท่านเห็นว่า มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนของท่าน ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับตามเกณฑ์ต่อไปนี้

ระดับ 1 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย

ระดับ 3 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง มีส่วนร่วม มาก

ระดับ 5 หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด

ข้อที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		1	2	3	4	5
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						
1	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของโรงเรียน เพื่อช่วยในการตัดสินใจ					
2	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญของโรงเรียน					
3	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียน					
4	ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีการตัดสินใจในการปฏิบัติงานด้วยตนเองตามขอบข่ายงานที่เหมาะสม					
5	ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น					
การมีส่วนร่วมในการวางแผน						
6	ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดนโยบาย และแนวทางการบริหารงานของโรงเรียน					
7	ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของงานต่าง ๆ ในโรงเรียน					
8	ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียน					
9	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียน					

การมีส่วนร่วมในการวางแผน (ต่อ)						
10	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเงินทุน เพื่อพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียน					
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ						
11	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่					
12	ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้					
13	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรค้นหารูปแบบ วิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนาโรงเรียน					
14	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุง และพัฒนางานได้ตลอดเวลา					
15	ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายร่วมกันแก้ปัญหาต่างๆ ในการดำเนินงาน					
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล						
16	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการออกแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน					
17	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบและยอมรับเกณฑ์ของการประเมินผลการปฏิบัติงานแต่ละงานร่วมกัน					
18	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม และประเมินการปฏิบัติงานของโรงเรียน					

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (ต่อ)						
19	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมแสดงความคิดเห็นในการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน					
20	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น					
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์						
21	ผู้บริหารทำให้บุคลากรรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในความสำเร็จของโรงเรียนด้วยการยกย่อง ชมเชยจากการปฏิบัติงานที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน					
22	ผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรทุกฝ่ายในการปฏิบัติงานของตนเองอย่างเหมาะสมอยู่เสมอ					
23	ผู้บริหารให้การสนับสนุน อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรทุกฝ่าย					
24	ผู้บริหารจัดสรรความชอบและผลประโยชน์ในโรงเรียนให้แก่บุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง					
25	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเองจากการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน					

ตอนที่ 3 การจัดการเรียนร่วม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☐ ลงในช่องตรงกับข้อความที่ท่านเห็นว่ามีปฏิบัติจริงใน
โรงเรียนของท่านให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ตามเกณฑ์
ต่อไปนี้

- ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด
ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย
ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด

ข้อที่	การจัดการเรียนร่วม	ระดับการปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
นักเรียน (S-Students)						
1	โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมครูประจำชั้น และครูการศึกษาพิเศษก่อนเปิดเรียน					
2	โรงเรียนมีการฝึกทักษะเพื่อเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และด้านสังคมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ					
3	โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ด้านการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับนักเรียนปกติได้อย่างมีความสุข					
4	โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียนปกติให้มีความรู้ ความเข้าใจ ยอมรับ ให้ความช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกต้องวิธี					
5	โรงเรียนมีการจัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติในชั้นเรียนอย่างเหมาะสมตามระดับความสามารถ					

ข้อที่	การจัดการเรียนร่วม	ระดับการปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
นักเรียน (S-Students) (ต่อ)						
6	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติได้ทำร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน					
7	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่สอดคล้องกับสภาพความบกพร่องของนักเรียน					
สภาพแวดล้อม (E-Environment)						
8	โรงเรียนประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และร่วมมือในการจัดการเรียนร่วม					
9	โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม และกำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนอย่างชัดเจน					
10	โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น ทางเข้าอาคาร ทางเชื่อมอาคาร ทางเดิน ทางข้าม ฯลฯ เพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท					
11	โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายในอาคาร เช่น ประตู บันได ห้องน้ำ พื้น แสงสว่าง ฯลฯ เพื่อเอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท					
12	โรงเรียนมีการปรับสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ					
13	โรงเรียนมีห้องเสริมวิชาการ มีสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคลของนักเรียน					

ข้อที่	การจัดการเรียนร่วม	ระดับการปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
สภาพแวดล้อม (E-Environment) (ต่อ)						
14	โรงเรียนให้ความรู้กับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็ก ได้แก่ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน เข้าใจ ขอมรับและร่วมมือในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ					
กิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities)						
15	โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนทั่วไป มาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ					
16	ครูมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
17	โรงเรียนมีการจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม โดยตรงกับศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ					
18	ครูใช้เทคนิคการสอนกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ การวิเคราะห์งาน การสอนโดยเพื่อช่วยสอน เพื่อนช่วยเพื่อน					
19	ครูมีการสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหลังวัดผลระหว่างเรียนไม่ผ่านเกณฑ์					
20	ครูทำการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสอดคล้องกับศักยภาพและความแตกต่างของแต่ละบุคคล					
21	ครูรายงานผลความก้าวหน้าของนักเรียน และปรับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง					

ข้อที่	การจัดการเรียนร่วม	ระดับการปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
เครื่องมือ (T-Tool)						
22	โรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม					
23	โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะเพื่อการจัดการเรียนร่วม					
24	โรงเรียนมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ					
25	โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นคณะกรรมการโรงเรียนอย่างน้อย 1 คน					
26	โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ประมาณ 5-7 คน คือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน					
27	โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนโดยครูการศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด					
28	โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ บุคลากร สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อการจัดการเรียนร่วมอย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน					
29	นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของตน					
30	โรงเรียนจัดทำหลักสูตร ดำรง หรือการให้ความรู้ในรูปแบบอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ					

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล นางสาวพัชรารัตน์ ไชยาของ

วัน เดือน ปีเกิด 19 มิถุนายน 2529

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 96 ตำบล ปงคำ อำเภอ ไชยปราการ
จังหวัด เชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ 50320

อีเมลล์แอดเดรส pangchompuu@gmail.com

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2552 – พ.ศ. 2556	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2552	วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประสบการณ์การทำงาน

พ.ศ. 2566 – ปัจจุบัน	ตำแหน่ง ครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
พ.ศ. 2563 – พ.ศ. 2565	ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
พ.ศ. 2557 – พ.ศ. 2562	ตำแหน่ง ครูผู้สอน โรงเรียนเอื้อวิทยา จังหวัดเชียงใหม่